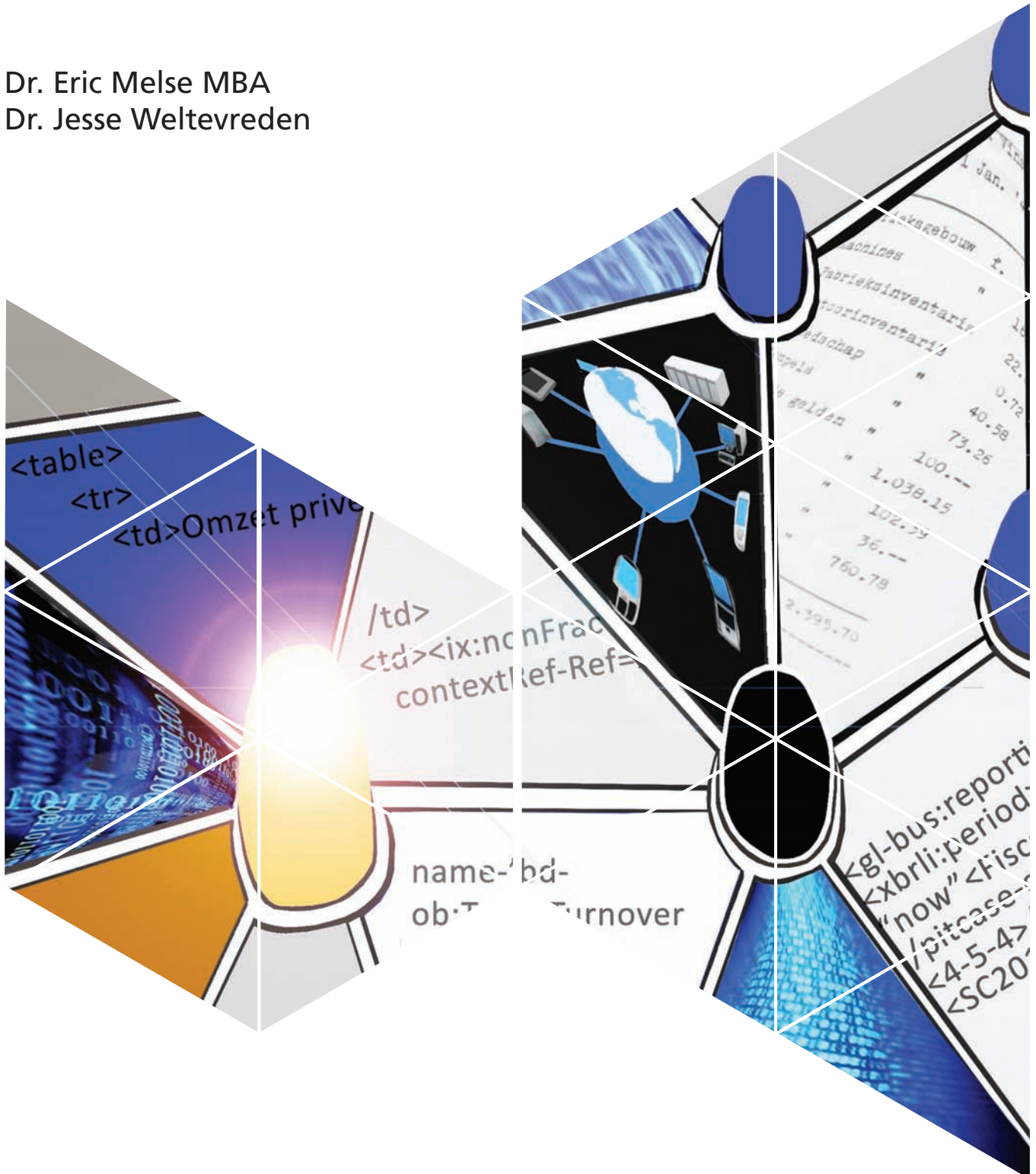

BENCHMARKEN MET SBR

EEN ONDERZOEK NAAR DE BENCHMARKING MOGELIJKHEDEN VIA
STANDARD BUSINESS REPORTING VOOR HET MKB IN NEDERLAND

Dr. Eric Melse MBA
Dr. Jesse Weltevreden

Benchmarken met SBR
Een onderzoek naar de benchmarking mogelijkheden
via Standard Business Reporting voor het MKB in Nederland

Hogeschool van Amsterdam

Economie en Management / HES

BENCHMARKEN MET SBR

EEN ONDERZOEK NAAR
DE BENCHMARKING MOGELIJKHEDEN
VIA STANDARD BUSINESS REPORTING
VOOR HET MKB IN NEDERLAND

Dr. Eric Melse MBA

Dr. Jesse Weltevreden

COLOFON

BENCHMARKEN MET SBR

EEN ONDERZOEK NAAR DE BENCHMARKING MOGELIJKHEDEN VIA STANDARD BUSINESS REPORTING VOOR HET MKB IN NEDERLAND

Door Dr. Eric Melse MBA en Dr. Jesse Weltevreden

ISBN: 9789059728806

NUR: 801

Omslagillustratie: Bert Zuiderveen

© 2014, Centre for Applied Research on Economics & Management, Hogeschool van Amsterdam

Centre for Applied Research on Economics & Management

Hogeschool van Amsterdam

Gebouw KroonState, H.J.E. Wenckebachweg 144-148

1114 AD Amsterdam – Duivendrecht

www.carem.hva.nl

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever en de auteurs.

All rights reserved. No part of this work may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any other form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, microfilming, recording or otherwise, without written permission from the publisher and authors.

INHOUD

Voorwoord	7
Management summary	9
1 Inleiding	13
1.1 Inleiding	13
1.2 Aanleiding	14
1.3 Vraagstelling	15
1.4 Methodologie	16
1.5 Opzet	16
2 Branchespecifieke benchmarking via SBR-berichten	19
2.1 Inleiding	19
2.2 Benchmarking	19
2.3 Modellen	20
2.3.1 Het categorisch raamwerk	20
2.3.2 Balanced Scorecard	23
2.4 De Nederlandse Taxonomie	26
2.4.1 Ontwikkeling	26
2.4.2 Onderzoek	27
2.5 De gegevensinhoud van SBR-berichten	28
2.5.1 Categorisch raamwerk	29
2.5.2 Balanced Scorecard	31
2.6 De informatieketen voor branchespecifieke benchmarking	35
2.6.1 De huidige SBR-informatieketen	35
2.6.2 Downstream gegevensverzameling	38
2.6.3 Upstream gegevensverzameling	38
2.7 Reactie Pro Management	39
2.8 Synopsis	40
3 Benchmarking voor het MKB en financiële intermediairs	43
3.1 Inleiding	43
3.2 Dienstverlening van accountants	43
3.2.1 Lastenverlichting	46
3.2.2 Klantbehoefte	47
3.2.3 Gegevensaanlevering	47
3.2.4 Gegevens voor benchmarking	49
3.2.5 Benchmarking bij het MKB	51
3.2.6 Benchmarking door accountants	53

3.2.7 Standard Business Reporting	56
3.3 Reacties Novak en NBA	60
3.3.1 Novak	60
3.3.2 NBA	61
3.4 Synopsis	62
4 Benchmarking door brancheorganisaties	65
4.1 Inleiding	65
4.2 Dienstverlening van brancheorganisaties	65
4.2.1 Lastenverlichting	67
4.2.2 De behoefte aan benchmarking	68
4.2.3 Benchmarking door brancheorganisaties	70
4.2.4 Benchmarkrapportages	73
4.2.5 Standard Business Reporting	73
4.3 Reacties BOVAG en UNETO-VNI	77
4.3.1 BOVAG	77
4.3.2 UNETO-VNI	78
4.4 Synopsis	79
5 Conclusies en aanbevelingen	81
5.1 Inleiding	81
5.2 Branchespecifieke benchmarking via SBR-berichten	82
5.3 Accountantskantoren, benchmarking en SBR	82
5.4 Brancheorganisaties, benchmarking en SBR	83
5.5 Conclusies	83
6 Bijlagen	85
6.1 Begrippen en afkortingen	85
6.2 Tabellen per hoofdstuk	87
6.3 Figuren per hoofdstuk	87
6.4 Onderzoeksverantwoording	90
6.4.1 Inleiding	90
6.4.2 Onderzoek gegevensinhoud SBR-berichten	90
6.4.3 Opzet en respons	100
6.4.4 Analyse	101
6.5 Meer informatie over SBR in Nederland	103
Literatuur	107
Over de auteurs	111
Dankwoord	113

VOORWOORD

Met dit rapport over benchmarking wordt een eerste stap gezet in het slechten van de grens tussen Financial Accounting en Management Accounting. De Hogeschool van Amsterdam onderzocht in samenwerking met onder andere een aantal brancheorganisaties de mogelijkheden om het MKB te ondersteunen door branchespecifieke benchmarking via SBR-berichten. Binnen het SBR programma, dat het gebruik bevordert van XBRL in Nederland voor de gegevensuitwisseling in het kader van het afleggen van financiële verantwoordingen en belastingaangiftes, wordt nu ook steeds vaker nagedacht over de mogelijkheden die XBRL-SBR biedt in het kader van het ondersteunen en optimaliseren van de bedrijfsvoering van organisaties. Organisaties die gegevens aanleveren binnen het SBR programma zien steeds meer de innovatieve gebruiksmogelijkheden. Juist de door XBRL en SBR gerealiseerde harmonisatie en standaardisatie van begrippen en rapportages is benchmarking hiervan een voor de hand liggende keuze. Benchmarking levert immers een onderneming uit het MKB informatie op over welke positie men heeft binnen de branche ten opzichte van directe concurrenten. Hierbij is de ontwikkeling van het Referentie Grootboekschema (RGS) van belang. Dit, naar het nu laat aanzien, zal gevolgd worden door een representatie in XBRL formaat en de inbouw daarvan in softwareprogramma's. Hierdoor wordt het nog eenvoudiger om kwalitatief goede benchmarks uit te voeren en wordt de eerste stap gezet voor het gebruik van de gegevensinhoud van SBR-berichten voor management accounting binnen organisaties. Dit is mijns inziens pas de eerste stap. Een vervolgstap is de optimalisatie van de betrouwbaarheid van de gedigitaliseerde informatie binnen organisaties ten behoeve van rapportage en besluitvorming. Steeds vaker vindt informatie-uitwisseling gedigitaliseerd plaats binnen ketens. Ook consumenten maken steeds meer gebruik van de mogelijkheden van de digitalisering. De interne beheersing van een organisatie moet daarop inspelen. In continuïteit wil het management weten of alle processen zodanig verlopen zoals deze zijn bedoeld. Afwijkingen, zoals onbedoelde fouten maar ook fraudes, kunnen grote gevolgen hebben voor een organisatie in het huidige snelle economisch verkeer. Nieuwe concepten binnen Management Accounting, zoals Continuous Monitoring en Continuous Auditing, kunnen daarbij ondersteunend zijn maar dienen, samen met de daarop afgestemde tools, nog wel eerst te worden ontwikkeld. Met XBRL-SBR en het Referentie Grootboekschema als basis kan het á tempo monitoren en controleren van deze informatie-uitwisseling worden gerealiseerd.

Het optimaal gebruik maken van de mogelijkheden die geboden worden met XBRL-SBR vraagt daarnaast om een multidisciplinaire aanpak waarbij naast de overheid, brancheorganisaties en softwareleveranciers juist ook de gebruikers zelf actief dienen te worden betrokken. Daarnaast ben ik van mening dat een grotere betrokkenheid noodzakelijk is voor het hoger en wetenschappelijk onderwijs dan tot nu toe. Als geen ander zijn zij in staat om de nieuwe concepten te ontwikkelen die de basis kunnen zijn voor een verdere implementatie en het tot wasdom brengen van de verworvenheden van XBRL-SBR in het maatschappelijk verkeer.

XBRL Nederland zal desgevraagd een coördinerende en stimulerende rol op zich nemen om vorenstaande te helpen ontwikkelen en te implementeren en zodoende de volgende stap te zetten in de win-situatie voor het MKB. XBRL Nederland bedankt iedereen die betrokken is geweest bij dit onderzoek en beveelt iedereen aan kennis te nemen van de uitkomsten.

Prof. dr. J.P.J. (Hans) Verkruijsse RE RA
Voorzitter XBRL Nederland

MANAGEMENT SUMMARY

De verplichte system-to-system aangifte in 2013 van de elektronische standaard Standard Business Reporting (SBR) voor de digitale gegevensuitwisseling tussen het MKB, hun financiële intermediairs en de Belastingdienst was een succes gemeten naar de ontvangst van meer dan 900.000 SBR-berichten. Nu rijst de vraag op welke additionele diensten onder andere intermediairs en brancheorganisaties ondernemers kunnen bieden op basis van SBR. Het verplicht gestandaardiseerd en digitaal aanleveren van gegevens aan de uitvragende partijen zal vanwege de noodzakelijke investeringen vooralsnog op langere termijn vooral (positieve) gevolgen hebben voor de uitvragende partijen zelf en de werkwijze van de intermediairs. Om ondernemend Nederland de vruchten te laten plukken van SBR is de ontwikkeling van additionele diensten een vereiste; benchmarking via SBR wordt als één van de meest interessante mogelijkheden gezien door ondernemers en intermediairs (Melse en Weltevreden, 2013). Voor het bedrijfsleven biedt branchespecifieke benchmarking via SBR-berichten in potentie een viertal belangrijke voordelen: (1) administratieve lastenverlichting bij het verzamelen van gegevens, (2) grotere betrouwbaarheid van de benchmarks aangezien meer ondernemingen gemakkelijker gegevens kunnen aanleveren, (3) meer frequente benchmarking, en (4) vergelijking van het eigen bedrijf met de branchecijfers.

Het doel van branchespecifieke benchmarking via SBR-berichten is enerzijds om meer ondernemers te voorzien van relevante benchmarks en anderzijds om de doorloopsnelheid te verkorten. De verdere digitalisering van de gegevensuitwisseling tussen brancheorganisaties en hun leden biedt ook mogelijkheden om per bedrijf benchmarks te creëren. De centrale vraagstelling is daarom: *In hoeverre staan accountants en brancheorganisaties open voor benchmarking via SBR en in welke mate zijn SBR-berichten te gebruiken voor branchespecifieke benchmarking?* Met dit onderzoek wil de Hogeschool van Amsterdam de discussie bevorderen tussen brancheorganisaties, banken, intermediairs en softwareleveranciers over de mogelijkheden voor branchespecifieke benchmarking via SBR-berichten.

Uit het onderzoek blijkt, dat brancheorganisaties veel te winnen hebben bij branchespecifieke benchmarking via SBR-berichten. Zo komt gemiddeld 95 procent van de gegevensinhoud van SBR-berichten naar banken, de Kamer van Koophandel en de Belastingdienst overeen met de gegevensbehoefte voor benchmarking op basis van financiële kengetallen uit de jaarrekening. Brancheorganisaties gebruiken gegevens afkomstig uit de jaarrekening van hun leden om de sectorale benchmarkrapportages op te stellen. Het verzamelen van additionele gegevens is overbodig als brancheorganisaties zich beperken tot het benchmarken op de aspecten winstgevendheid, solvabiliteit en de bedrijfsvoering. In de praktijk hebben de leden van de meeste brancheorganisaties behoefte aan meer benchmarkgegevens dan de enkel de financiële kengetallen.

Voor op management accounting gerelateerde benchmarks volgens de Balanced Scorecard is het noodzakelijk om additionele gegevens op te vragen bij bedrijven. Dit is in principe snel realiseerbaar door bedrijven te vragen om de ontbrekende gegevens aan te vullen via een online benchmark portaal. Een meer elegante (en voor ondernemers tijdbesparende) oplossing is om een SBR-bericht te ontwikkelen specifiek voor benchmarkingdoeleinden. Hiervoor moet dan wel de Nederlandse Taxonomie worden

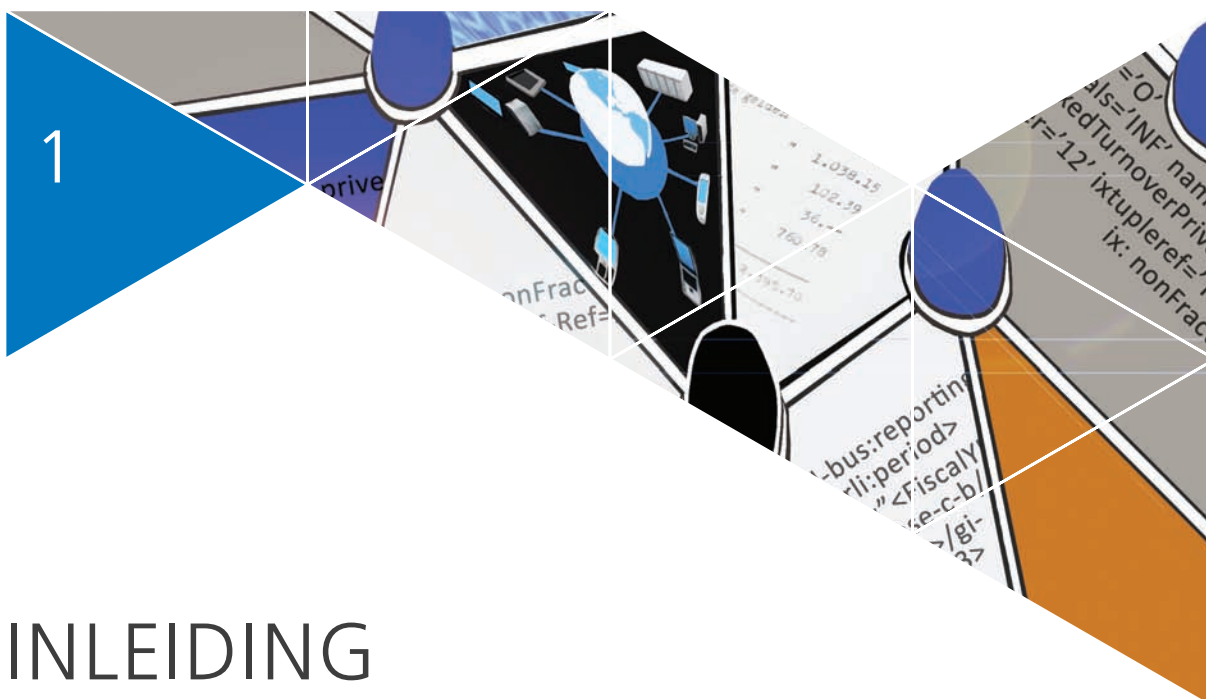
aangevuld met nieuwe gegevenselementen voor benchmarking. Daarnaast is een technische infrastructuur noodzakelijk, zoals de Digipoort of de BIV, die kan worden gedeeld door meerdere brancheorganisaties.

Het MKB levert momenteel nog op grote schaal gegevens op papier aan bij accountantskantoren maar accountants verwachten dat zij over drie jaar gegevens van het merendeel van hun klanten digitaal zullen ontvangen. Pas wanneer ondernemers en hun intermediairs onderling digitaal gegevens uitwisselen, kunnen beiden werkelijk de vruchten plukken van de efficiëntie die benchmarking via SBR mogelijk maakt. De benchmarkfrequentie onder de MKB-klanten bij accountantskantoren is momenteel jaarlijks of halfjaarlijks maar ruim de helft wil naar inschatting van de accountants per kwartaal of maandelijks benchmarks ontvangen. De jaarrekening is daarbij de belangrijkste informatiebron voor accountantskantoren. Benchmarkgegevens worden bij 80 procent van de accountantskantoren momenteel geheel of deels handmatig verzameld. Kortom, benchmarking via SBR-berichten kan voor accountants een aanzienlijke efficiëntiewinst opleveren, omdat zij dan gegevens minder vaak handmatig hoeven te verzamelen. Wellicht kunnen accountantskantoren door samen te werken met brancheorganisaties voor hun MKB-klanten nieuwe diensten aanbieden bij het hergebruik van SBR-berichten voor branchespecifieke benchmarking. Advisering over de bedrijfsvoering aan de hand van benchmarks is daarvan een voorbeeld.

Brancheorganisaties kunnen zowel de kwaliteit verbeteren van hun benchmarks als de frequentie verhogen door gebruik te maken van SBR-berichten en daarmee voorzien in de groeiende behoefte aan benchmarkgegevens bij hun leden. Van de ondervraagde brancheorganisaties doet 90 procent aan benchmarking. Bij 83 procent van de ondervraagde brancheorganisaties blijkt dat behoefte is aan meer en frequentere benchmarking. Brancheorganisaties willen meer benchmarkinformatie over de productie, de commercie, kredietmanagement en de conjunctuur en met een hogere frequentie. Gegevens voor benchmarking wordt geheel of deels handmatig verzameld door brancheorganisaties. Bijvoorbeeld, voor conjunctuur benchmarks is dit 67 procent tot 33 procent voor gegevens inzake kredietmanagement. De jaarrekening is de belangrijkste informatiebron voor benchmarking: 87 procent van brancheorganisaties gebruikt gegevens die hierin worden vermeld. Ruim 55 procent van de brancheorganisaties staat open voor benchmarking via SBR, terwijl 45 procent hier niets in ziet. Als brancheorganisaties benchmarking via SBR-berichten voor hun leden op korte termijn mogelijk willen maken, dan dienen zij zich te beperken tot benchmarking op basis van financiële kengetallen. Waarborging van de anonimiteit van hun leden is voor brancheorganisaties wel een belangrijke voorwaarde willen hun leden toestemming geven voor het hergebruiken van bedrijfsinformatie uit SBR-berichten.

De succesvolle introductie van SBR voor belastingaangiften, biedt goede perspectieven voor een verdere uitrol van SBR als standaard voor elektronische gegevensuitwisseling in Nederland. Bij elke andere uitvragende partij, zoals de Kamer van Koophandel, het Centraal Bureau voor de Statistiek en bij de banken moet deze digitale berichtenstroom nog op gang komen. Afgezien van de investering in tijd en software moeten zowel het MKB, hun financiële intermediairs als de uitvragende partijen zich aanpassen aan de gevolgen van de gegevensuitwisseling via SBR-berichten. Daardoor zullen administratieve werkzaamheden minder handmatige handelingen vergen en meer mogelijkheden bieden voor rapportage en analyse van de ontwikkelingen. Dit kan zowel voor een onderneming als voor een groep klanten bij een accountantskantoor of voor een sector. Benchmarking via SBR-berichten maakt het mogelijk om gegevens van verschillende bedrijven als totaal te bekijken maar ook om daarmee te vergelijken. Brancheorganisaties kunnen nu al starten met branchespecifieke benchmarking via SBR-berichten zoals verstuurd naar

de Belastingdienst. Wanneer ondernemers deze SBR-berichten ook (laten) sturen naar hun brancheorganisatie, via een eigen te ontwikkelen infrastructuur of een onafhankelijk benchmarking portaal, is het mogelijk om een groot aantal financiële kengetallen te berekenen. Kortom, branchespecifieke benchmarking via SBR-berichten kan op deze wijze spoedig in de praktijk worden gebracht.

INLEIDING

1.1 INLEIDING

Sinds 1 januari 2013 dienen bedrijven of hun accountant, administratiekantoor of belastingadviseur de aangifte voor de Vennootschapsbelasting of de Inkomstenbelasting bij de Belastingdienst aan te leveren via een nieuwe elektronische standaard: Standard Business Reporting (SBR). Financiële intermediairs zoals accountants, administratiekantoren en belastingadviseurs, kunnen rechtstreeks vanuit hun administratiesoftware via SBR gegevens uitwisselen met de Belastingdienst, de Kamer van Koophandel, het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) en de banken. Er kan gesteld worden dat met de invoering van SBR een stille revolutie heeft plaatsgevonden bij ondernemend Nederland. Dit blijkt duidelijk uit het aantal aangiftes over het jaar 2012 dat via SBR-berichten 'system-to-system' werd verstuurd en ontvangen door de Belastingdienst in 2013: 946.381. Aangifte op papier is sinds 2013 niet meer mogelijk, maar kan nog wel via het webportaal van de Belastingdienst. Ruim driekwart van het totaal aantal IB-winst 2012 en VpB 2012 aangiftes is in 2013 'system-to-system' ingediend via SBR-berichten (tabel 1.1). Ter vergelijking, in 2012 werden via SBR-berichten 20.061 aangiftes IB-winst 2011 ontvangen en 6.683 aangiftes VpB (De Belastingdienst, 2014). De toename in 2013 in vergelijking tot 2012 is bij de aangiftes IB-winst ruim 10.000 procent en de aangiftes VpB ruim 4.800 procent. De conclusie is daarom dat de invoering van SBR voor de Belastingdienst succesvol is verlopen in 2013. De succesvolle introductie van SBR voor belastingaangiften, biedt goede perspectieven voor een verdere uitrol van SBR als standaard voor elektronische gegevensuitwisseling in Nederland. Dit is van groot belang als indicatie van de mogelijkheid bij onder andere brancheorganisaties en financiële intermediairs zoals accountants, om benchmarks te maken op basis van SBR-berichten.

TABEL 1.1 DOOR DE BELASTINGDIENST IN 2013 ONTVANGEN AANGIFTES IB-WINST 2012 EN VPB 2012

	IB-winst		VpB		Totaal	
	In aantallen	In %	In aantallen	In %	In aantallen	In %
SBR	624.400	73%	321.981	83%	946.381	76%
Webportaal	232.232	27%	65.032	17%	297.264	24%
Totaal	856.632	100%	387.013	100%	1.243.645	100%

Bron: De Belastingdienst (2014).

1.2 AANLEIDING

Op initiatief van de Rijksoverheid hebben banken, intermediairs en softwareleveranciers de afgelopen jaren in het zogeheten Standard Business Reporting Programma met overheidsinstanties samengewerkt aan de ontwikkeling van de infrastructuur voor SBR (Hameleers en Kuipers, 2011; Pasmooij, 2014). Binnen de Hogeschool van Amsterdam (HvA) volgt het expertisecentrum Instant Reporting al ruim vijf jaar intensief de ontwikkelingen op het gebied van SBR. Binnen het onderwijsprogramma van de opleiding Accountancy worden studenten voorbereid op het gebruik van SBR via een digitale leeromgeving (Melse en Weltevreden, 2013).

De HvA constateerde eind 2010 dat het MKB nog nauwelijks op de hoogte was van de geplande invoering van SBR. Om de kennis op het gebied van SBR bij het MKB te vergroten, nam het expertisecentrum Instant Reporting van de HvA in 2011 het initiatief om samen met het lectoraat Online Ondernemen van de HvA een SIA/RAAK-subsidie aan te vragen voor meerjarig onderzoek naar de implicaties van SBR voor het MKB.

Het SIA/RAAK project 'SBR in bedrijf' is uitgevoerd in twee fases. In de eerste fase werd onderzoek gedaan naar de bekendheid van SBR onder het MKB (Melse en Weltevreden, 2013). Hoewel SBR vanaf 1 januari 2013 de verplichte methode is voor het indienen van de aangiften VpB en IB, bleek 80 procent van de ondervraagde bedrijven nog nooit van SBR te hebben gehoord. Uit het onderzoek bleek verder dat veel ondernemers in principe niet negatief staan tegenover SBR. Onbekend maakte SBR dus niet per definitie onbemind. Wel zouden alle bij SBR betrokken partijen meer moeite kunnen nemen om de voordelen van deze procesinnovatie concreet te maken voor het MKB. Het verplicht gestandaardiseerd en digitaal aanleveren van gegevens aan de uitvragende partijen zal op korte termijn vooral positieve gevolgen hebben voor de uitvragende partijen zelf en de werkwijze van de intermediairs. SBR kan in potentie een viertal belangrijke voordelen bieden voor het bedrijfsleven: (1) administratieve lastenverlichting, (2) optimalisering van interne gegevensuitwisseling, (3) actuele en betrouwbare branchecijfers voor benchmarking en (4) verbetering van de bedrijfsfinanciering (Melse en Weltevreden, 2013).

Uit het onderzoek bleek verder dat intermediairs een belangrijke rol vervullen in de rapportage- en informatieketen tussen het MKB, uitvragende partijen en banken. Ondernemers verwachten van

hun accountant of belastingadviseur een proactieve houding wat betreft de voorlichting over fiscale ontwikkelingen en willen bij voorkeur door hen over SBR worden geïnformeerd. Daarbij zouden financiële intermediairs veel meer kunnen inspelen op de informatie- en adviesbehoefte van hun klanten en hen helpen van de invoering van SBR te profiteren (Melse en Weltevreden, 2013; Vaassen, 2013; Verkruijsse, 2010). Uit onderzoek van de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA) en de Universiteit Leiden blijkt eveneens dat ondernemers verwachten dat hun accountant verder kijkt dan ‘alleen de jaarrekening’ (NBA, 2013).

Wat betreft brancheorganisaties en bedrijven werd duidelijk dat zij veel meer kunnen inspelen op de mogelijkheden die SBR biedt voor het genereren van actuele en betrouwbare branchecijfers voor benchmarking. Van de ondervraagde MKB-ondernemers was 30 procent voornemens om aan een door de brancheorganisatie gefaciliteerde bedrijfsvergelijking (benchmark) op basis van SBR deel te nemen en gaf 56 procent aan dit te willen overwegen. Kortom, de belangstelling bij ondernemers is groot voor branchespecifieke benchmarking via SBR.

Gegeven deze resultaten besloot de stuurgroep van dit SIA/RAAK project om in de tweede fase van het project de mogelijkheden te onderzoeken van het gebruik van de gegevensinhoud van SBR-berichten voor branchespecifieke benchmarking. De stuurgroep bestaat uit vertegenwoordigers van CreAim, de NBA, De Westzijde Groep en XBRL Nederland. Daarbij wordt in het bijzonder gekeken naar de rol die accountants en brancheorganisaties kunnen spelen in het faciliteren van benchmarks voor het MKB. Tevens wordt onderzocht in welke mate kan worden voorzien in de behoefte aan benchmarkgegevens van brancheorganisaties met (een aantal van) de huidige SBR-berichten.

1.3 VRAAGSTELLING

Met dit onderzoek wil de HvA de discussie bevorderen tussen brancheorganisaties, banken, intermediairs en softwareleveranciers over de mogelijkheden voor branchespecifieke benchmarking via SBR-berichten. De centrale vraagstelling is daarom: *In hoeverre staan accountants en brancheorganisaties open voor benchmarking via SBR en in welke mate zijn SBR-berichten te gebruiken voor branchespecifieke benchmarking?*

Om deze centrale onderzoeksvraag te beantwoorden, zijn de volgende deelvragen gesteld:

- In welke mate komt de inhoud van de huidige SBR-berichten overeen met de behoefte van brancheorganisaties aan benchmarkgegevens?
- Op welke wijze levert het MKB (benchmark)gegevens aan bij hun accountant en bij hun brancheorganisatie?
- Wat is huidige en gewenste benchmarkfrequentie bij accountants en brancheorganisaties?
- Hoe groot is het draagvlak voor het gebruik van SBR voor branchespecifieke benchmarking zowel bij de accountantskantoren en brancheorganisaties zelf als bij hun MKB-klanten en leden?
- Welke voorwaarden verbinden accountantskantoren en brancheorganisaties zelf aan branchespecifieke benchmarking via SBR-berichten alsook hun MKB-klanten en leden?

1.4 METHODOLOGIE

Om bovenstaande vragen te kunnen beantwoorden, is door het lectoraat Online Ondernemen en het expertisecentrum Instant Reporting van de HvA een tweetal online enquêtes ontwikkeld. Studenten van de opleiding bedrijfseconomie en accountancy van de HvA hebben tijdens scriptiestages bij de Nederlandse Organisatie Van Accountants Kantoren (Novak) de vragenlijst voor accountantskantoren getest. De vragenlijst voor accountants is vervolgens uitgezet bij de leden van de Novak, relaties van GBNED, Pro Management Software en van de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (HAN). Daarnaast zijn alle brancheorganisaties in Nederland schriftelijk benaderd om deel te nemen aan het onderzoek. In totaal hebben 96 administratiekantoren en accountants met circa 19.200 MKB-kanten en 24 brancheorganisaties met circa 37.400 leden deelgenomen aan het onderzoek. Meer informatie over de opzet van deze onderzoeken is te vinden in bijlage 6.5.

Om een beeld te krijgen van de behoefte aan benchmarking bij brancheorganisaties en om vast te stellen in welke mate huidige SBR-berichten daarin kunnen voorzien, hebben studenten van de opleiding bedrijfseconomie en accountancy van de HvA onderzoek gedaan naar de inhoud van de huidige SBR-berichten. De mate waarin SBR-berichten voorzien in de behoefte aan gegevens voor benchmarking bij brancheorganisaties is onderzocht tijdens scriptiestages bij Deloitte, Pro Management Software en XBRL-Nederland. De mate van overeenkomst tussen de gegevensbehoefte en het mogelijke aanbod daarvan via SBR-berichten is gestructureerd aan de hand van twee modellen voor benchmarking. Het eerste model is bedoeld voor de toepassing van financial accounting kengetallen op basis van gegevens uit de jaarrekening. Het tweede model, de Balanced Scorecard, wordt gebruikt voor management accounting doeleinden en voorziet in de mogelijkheid voor benchmarks over innovatie, productie, commercie en de exploitatie.

Daarnaast is aan Pro Management Software, Novak, NBA en de brancheorganisaties BOVAG en UNETO-VNI gevraagd om te reageren op de resultaten van dit onderzoek en hun visie te geven op de stand van zaken rond SBR en de mogelijkheden voor branchespecifieke benchmarking via SBR-berichten. Deze reacties zijn opgenomen aan het eind van het hoofdstuk waarin de onderzoeksresultaten worden besproken die zijn gerelateerd aan de betrokken organisatie.

1.5 OPZET

In hoofdstuk 2 wordt beknopt beschreven wat benchmarking is en welke modellen mogelijkheden bieden voor branchespecifieke benchmarking. Vervolgens wordt Nederlandse Taxonomie (NT) besproken dat als een woordenboek wordt gebruikt bij het ontwikkelen van SBR-berichten. Voorts wordt beschreven in hoeverre de inhoud van een negental SBR-berichten overeenkomt met de behoefte aan benchmarkgegevens onder brancheorganisaties.

In hoofdstuk 3 worden de resultaten van de enquête onder accountantskantoren besproken. Zo wordt beschreven welke diensten accountants leveren en wat zij verstaan onder administratieve lastenverlichting. Ook wordt ingegaan op de vraag in hoeverre hun MKB-kanten informatiesystemen gebruiken, omdat dit van invloed kan zijn op de mate waarin op geautomatiseerde en elektronische wijze bedrijfsgegevens

kunnen worden uitgewisseld voor branchespecifieke benchmarking. Aan accountants is ook gevraagd in welke mate hun MKB-kanten benchmarken en of sprake is van een behoefte aan meer en frequentere benchmarkinformatie. Daarbij zijn vragen gesteld over de gegevensbronnen en de wijze van gegevens verzamelen door de accountantskantoren die zelf benchmarks leveren aan hun MKB-kanten. Tot slot wordt de bereidheid besproken van accountants om SBR-berichten voor hun MKB-kanten te versturen naar een benchmarkportaal waarbij ook het draagvlak voor de mogelijke samenwerking met brancheorganisaties aan de orde komt.

In hoofdstuk 4 worden de resultaten van de enquête onder brancheorganisaties beschreven. Naast antwoorden op vragen over de huidige wijze van benchmarken worden ook de mogelijkheid voor verdere digitalisering daarvan besproken. De beschikbaarheid van benchmarkgegevens bij brancheorganisaties komt aan de orde, evenals de behoefte aan meer en frequentere benchmarkinformatie. De wijze waarop men gegevens verzamelt, wordt besproken en welke (externe) bronnen men hiervoor gebruikt. Tevens wordt het draagvlak bij brancheorganisatie om zelf SBR-berichten te ontvangen voor benchmarking beschreven. Tot slot komen vragen aan de orde over de bereidheid onder brancheorganisaties om te investeren in een benchmarkportaal, de randvoorwaarden daarbij en de mogelijke samenwerking met accountantskantoren.

Tot slot worden in hoofdstuk 5 de belangrijkste bevindingen samengevat en aanbevelingen gegeven voor accountants en brancheorganisaties.

BRANCHESPECIFIEKE BENCHMARKING VIA SBR-BERICHTEN

2.1 INLEIDING

Zoals aangegeven in het vorige hoofdstuk maakt Standard Business Reporting (SBR) het mogelijk om op een gestandaardiseerde wijze bedrijfseconomische en financiële gegevens uit te wisselen tussen het MKB en de uitvragende partijen, zoals de Belastingdienst, de Kamer van Koophandel en het Centraal Bureau voor de Statistiek. Daarnaast is uitwisseling ook mogelijk bij de banken die zijn aangesloten bij het Financiële Rapportages Coöperatief (FRC). Het uitgangspunt hierbij is, dat de gegevens eenduidig zijn en daardoor ook onderling vergelijkbaar zijn tussen ondernemingen bij de verschillende ontvangers van SBR-berichten. Deze standaardisatie biedt ook de mogelijkheid om de gegevens uit SBR-berichten te gebruiken voor andere doeleinden, zoals branchespecifieke benchmarking. In dit hoofdstuk wordt de vraag beantwoord in welke mate de gegevensinhoud van een aantal SBR-berichten voldoet aan de behoefte aan benchmarking bij brancheorganisaties. Hiertoe wordt gebruik gemaakt van twee modellen voor benchmarking om gegevens mee te structureren. Het eerste model, het categorisch raamwerk (Courtis, 1978), is een structurele toepassing van financial accounting kengetallen op basis van gegevens uit de jaarrekening. Bij het tweede model, de Balanced Scorecard (Kaplan en Norton, 1992, 1996), worden daarnaast niet-financiële gegevens gebruikt voor management accounting doeleinden. Beide modellen zijn hier als instrument toegepast om de beschikbaarheid vast te stellen van gegevens in SBR-berichten voor branchespecifieke benchmarking.

2.2 BENCHMARKING

Benchmarking is het regelmatig vergelijken van de eigen prestaties en werkwijze bij een organisatie ten opzichte van een referentiegroep (Mann et al., 2010). Vaak vergelijken ondernemers zich met andere

bedrijven uit de eigen branche, maar soms worden de prestaties nadrukkelijk gespiegeld aan bedrijven in een andere sector. Er is het nodige onderzoek gedaan naar de kritische succesfactoren van benchmarkingprojecten en het gebruik van modellen, methoden en technieken. Benchmarking heeft een significant positief effect op de productkwaliteit en productiekosten, maar ook op het rendement van de bedrijfsinvesteringen (Maiga en Jacobs, 2006). Verschillende vormen van benchmarking worden onderscheiden (Mann et al., 2010). Bij *prestatie benchmarking* vergelijkt men prestaties tussen gelijksoortige processen en bedrijfsactiviteiten. Deze vergelijking kan worden gedaan met andere organisaties, maar ook binnen de eigen organisatie, bijvoorbeeld tussen afdelingen of tussen verschillende jaren. Het doel is om sterke punten als voorbeeld te vinden of mogelijkheden voor verbetering in kaart te brengen. Bij *best practice benchmarking* worden ook gelijksoortige processen en activiteiten bestudeerd, maar dan wordt specifiek gekeken naar de activiteiten die de beste resultaten laten zien. Het wordt gebruikt om te leren van de ervaring van anderen en om de prestaties te verbeteren. Bij *branchespecifieke benchmarking* is sprake van de vergelijking tussen ondernemingen binnen de eigen sector. Hierbij wordt gewoonlijk aan de hand van een representatieve steekproef een enquête uitgezet onder de aangesloten leden.¹ Dit maakt het vervolgens mogelijk om de positie van een individuele onderneming te vergelijken met de bandbreedte van de prestaties of kenmerken zoals die zijn waargenomen binnen de branche.

Het vooruitzicht om met SBR-berichten branchespecifieke benchmarking te faciliteren staat centraal in dit onderzoek. Brancheorganisaties kunnen hierbij de regie nemen, aangezien zij het beste in staat zijn om bij hun leden de noodzakelijke gegevens te verzamelen. Juist met de beschikbaarheid van SBR-berichten is het mogelijk om met een groter aantal leden benchmarking te faciliteren maar ook om door automatisering de doorloopsnelheid voor benchmarking te verkorten en per bedrijf benchmarks te rapporteren.

2.3 MODELLEN

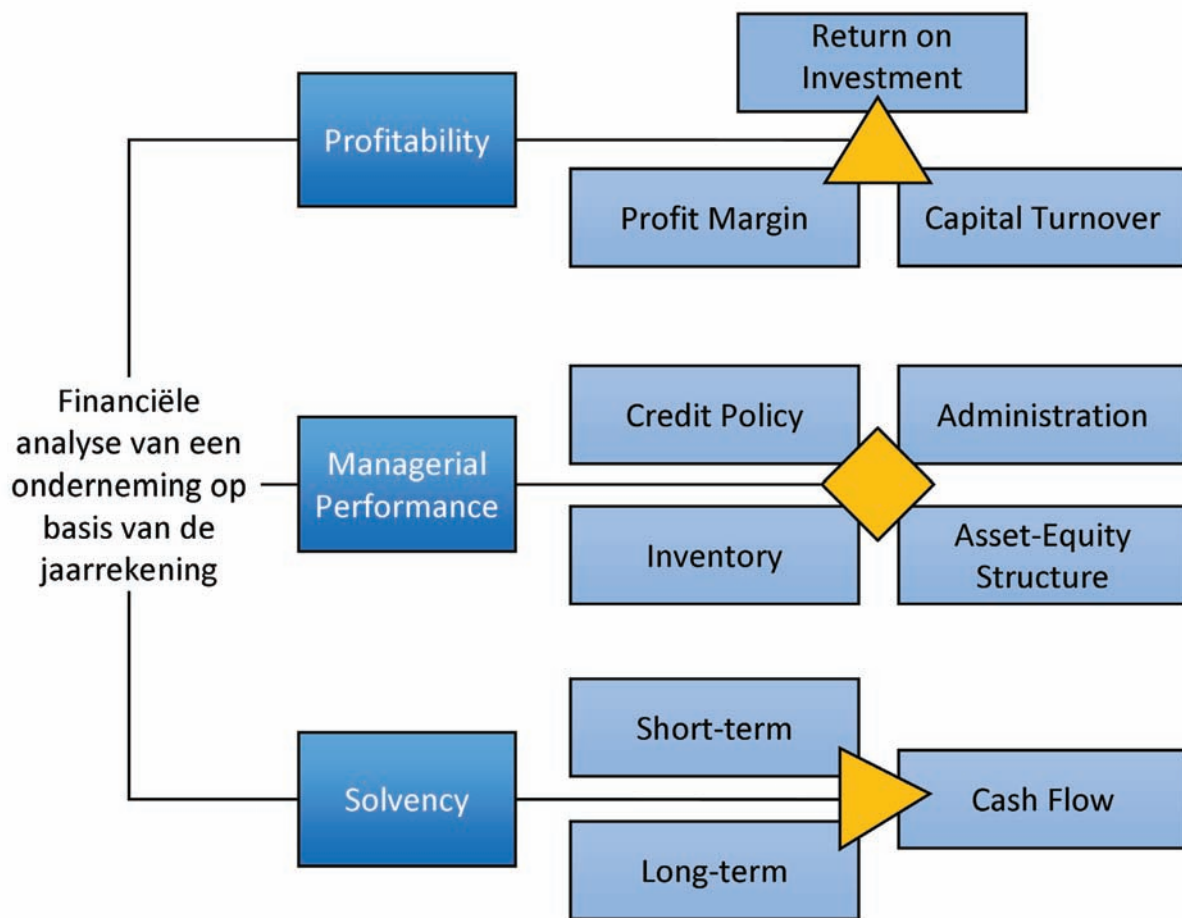
Talrijke modellen zijn in gebruik voor het documenteren van de bedrijfseconomische ontwikkeling van een onderneming, alsook voor het vergelijken van de bedrijfsprestaties (Van Assen et al., 2008; Mulders, 2010). Voor dit onderzoek zijn twee modellen gekozen om de bruikbaarheid van SBR-berichten voor branchespecifieke benchmarking te bepalen: het categorisch raamwerk voor financiële analyse en bedrijfseconomische beoordeling, en de Balanced Scorecard. Het eerste als referentiepunt voor benchmarking vanuit de invalshoek van financial accounting en het tweede als referentiepunt voor benchmarking vanuit een management accounting perspectief. Management accounting heeft vooral betrekking op de interne besluitvorming, terwijl financial accounting juist is gericht op de externe verslaggeving (Melse en Rietstap, 2012). De grens tussen deze invalshoeken is echter arbitrair en zeker voor benchmarking wordt vaak gebruik gemaakt van gegevens uit de jaarrekening.

2.3.1 HET CATEGORISCH RAAMWERK

De jaarrekening documenteert op systematische wijze belangrijke financiële feiten van een bedrijf en dient de verantwoording te faciliteren over het gevoerde beleid. Daarnaast verschaft de jaarrekening inzicht in de financiële resultaten en de vermogenspositie voor de ondersteuning van de interne besluitvorming

¹ Bijvoorbeeld Feiten en Cijfers van het Bedrijfschap Horeca en Catering: <http://bitly.com/Od3MRY>

FIGUUR 2.1 CATEGORISCH RAAMWERK VOOR FINANCIËLE ANALYSE EN BEDRIJFSECONOMISCHE BEOORDELING

Bron: Courtis (1978), bewerking HvA.

(Blij, 2001; Izeboud en Petri, 2004). Bovendien is het de bron van informatie voor financiële analyse en de bedrijfseconomische vergelijking van bedrijven.² In Nederland worden dergelijke analyses ook gemaakt door banken om de kredietwaardigheid van hun klanten te beoordelen. De Rabobank, bijvoorbeeld, publiceert jaarlijks het rapport 'cijfers en trends' met op de jaarrekening gebaseerde analyses van financial accounting kengetallen, maar ook ABN AMRO en de ING verstrekken branche en conjunctuur gerelateerde benchmarks.³ Daarnaast gebruiken brancheorganisaties gegevens uit de jaarrekening van hun leden om de prestaties binnen de eigen sector te benchmarken.⁴ Dit geeft natuurlijk ook de mogelijkheid om de positie van een onderneming te vergelijken met de prestaties in de eigen branche.

² Bijvoorbeeld: <http://www.bvdinfo.com/nl-nl/home>

³ Zie hiervoor: <https://www.abnamro.nl/nl/zakelijk/visie/sectoren/index.html>, <https://www.rabobankcijfersentrends.nl/> en <http://www.ing.nl/zakelijk/themas/index.aspx>

⁴ Bijvoorbeeld de Bedrijfsvergelijker van het Bedrijfschap Horeca en Catering: <http://bitly.com/R21v0O>

TABEL 2.1 CATEGORISCH RAAMWERK MET 30 KENGETALLEN VERDEELD OVER 10 GROEPEN EN 3 AANDACHTSGEBIEDEN

Aandachtsgebied	Groep	Kengetalberekening (delen)	
1 Winstgevendheid	1 Vermogensrendement	1 bedrijfsresultaat	activa totaal
		2 bedrijfsresultaat	eigen vermogen
		3 bedrijfsresultaat	werkkapitaal
		4 inkomen voor belasting	active totaal
	2 Winstmarge	5 bedrijfsresultaat	omzet
	3 Omloopsnelheid van het kapitaal	6 omzet	activa totaal
		7 omzet	eigen vermogen
		8 omzet	werkkapitaal
		9 omzet	vaste activa
2 Bedrijfsvoering	1 Krediet management	10 debiteuren	gemiddelde omzet per dag
		11 omzet	debiteuren
		12 crediteuren	gemiddelde omzet per dag
	2 Voorraad	13 omzet	voorraad
		14 voorraad	vlottende activa
		15 kortlopende schulden	voorraad
	3 Administratie	16 productiekosten	activa totaal
		17 verkoopkosten	omzet
		18 productie- en verkoopkosten	omzet
	4 Samenstelling activa	19 vreemd vermogen	schulden totaal
		20 werkkapitaal	eigen vermogen
		21 netto bedrijfsresultaat	activa
3 Solvabiliteit	1 Korte termijn	22 vlottende activa	kortlopende schulden
		23 liquide middelen	kortlopende schulden
		24 kortlopende schulden	eigen vermogen
		25 werkkapitaal	activa totaal
	2 Lange termijn	26 schulden totaal	eigen vermogen
		27 eigen vermogen	vaste activa
		28 inkomen voor belasting	rente
		29 schulden totaal	activa totaal
	3 Kasstroom	30 kasstroom	schulden totaal

Het *categorisch raamwerk* presenteert financial accounting kengetallen in drie aandachtsgebieden: *profitability*, *managerial performance* en *solvency* (figuur 2.1, Courtis, 1978). In het Nederlands respectievelijk: winstgevendheid, bedrijfsvoering en solvabiliteit (tabel 2.1). In totaal 30 kengetallen worden

geplaatst in 10 groepen. Deze kengetallen worden berekend op basis van 22 posten uit de balans of de verlies- en winstrekening (tabel 2.1). Hiervoor zijn gegevenselementen noodzakelijk uit de Nederlandse Taxonomie die (deels) aanwezig zijn in SBR-berichten (figuur 2.5 t/m 2.8). In de onderzoeksverantwoording (bijlage 6, tabel 6.2) is in detail aangegeven welke gegevenselementen zijn bestudeerd. Vanzelfsprekend worden in de praktijk ook andere kengetallen en gegevenselementen gebruikt en kan het categorisch raamwerk naar eigen inzicht en behoefte worden aangepast (Izeboud en Petri, 2004; Walsh, 2008).

2.3.2 BALANCED SCORECARD

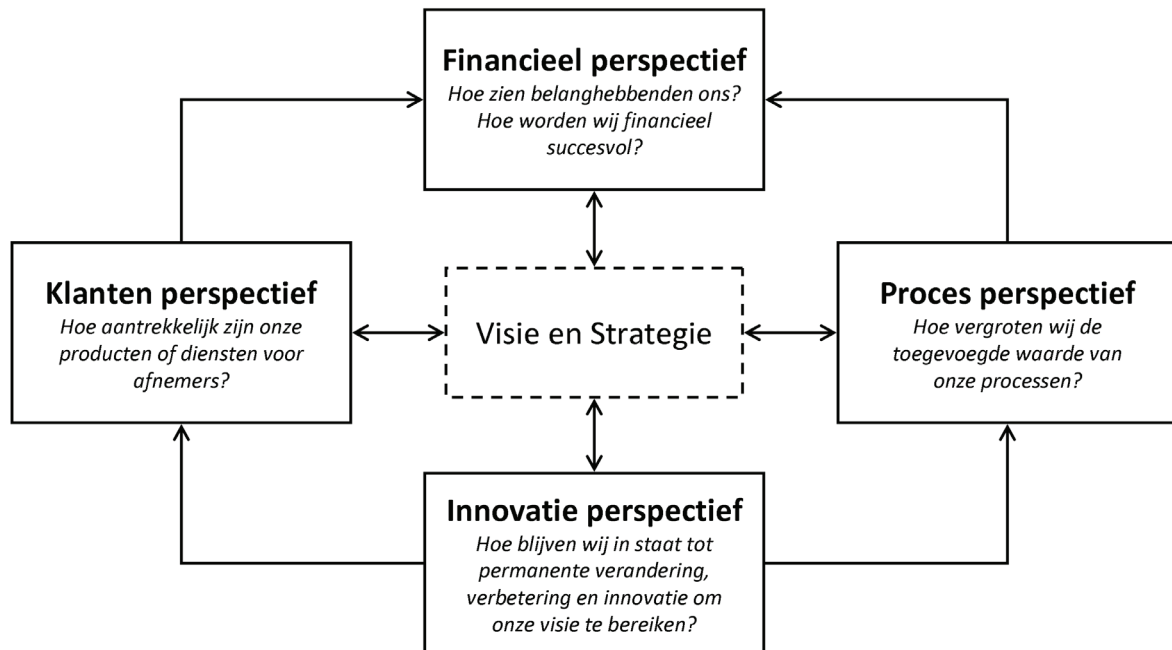
De *Balanced Scorecard* werd in de jaren negentig van de vorige eeuw ontwikkeld voor een integraal kwantitatief beeld van samenhangende bedrijfsinformatie over de bedrijfsvoering (Ahaus en Diepman, 2010; Jansen, 2005; Kaplan en Norton, 1992, 1996; Kerklaan en Dresens, 2008). Volgens dit model was het niet meer voldoende om bedrijfsprestaties te beoordelen op basis van financiële cijfers alleen. Destijds was sprake van een discussie over de noodzaak om vooral de relaties te bestuderen tussen operationele prestaties en financiële prestaties (Johnson en Kaplan, 1987). Het uitgangspunt daarbij is, dat wanneer een onderneming de 'juiste dingen doet', bijvoorbeeld wat betreft het personeelsmanagement, de productie en de marktwerking, dat vervolgens de financiële resultaten noodzakelijkerwijs ook lonend zullen zijn (Blommaert en Van den Broek, 2014). Vanuit het perspectief van het analyseren van de bedrijfsprestaties zijn operationele gegevens daarom '*leading indicators*' en daarna vinden we de '*lagging indicators*' als gegevens in de financiële administratie. Daarom is het niet voldoende om te sturen op alleen financiële gegevens uit de jaarrekening (Jansen, 2005). Voor het slagen van de strategie van een onderneming is het raadzaam dat bedrijfsleiders zowel financiële als operationele prestatiemetingen bestuderen (Kaplan en Norton, 1996). De Balanced Scorecard is wereldwijd wellicht het meest toegepaste management accounting model om vanuit verschillende invalshoeken de positie en ontwikkeling van een onderneming te meten, bijvoorbeeld het momentum van het eigen vermogen (Blommaert en Van den Broek, 2014; Hoque, 2014; Kerklaan en Dresens, 2008; Melse 2005, 2008).

Voor dit onderzoek is gebruik gemaakt van de ordening van bedrijfsgegevens volgens vier zogeheten perspectieven van de Balanced Scorecard (Jansen, 2005, figuur 2.4):

1. Innovatieperspectief, hoe blijft het bedrijf in staat om permanent te veranderen, verbeteren en innoveren om de visie te realiseren?
2. Procesperspectief (productie), hoe vergroot het bedrijf de efficiëntie van de processen en kan het daardoor de toegevoegde waarde vergroten?
3. Klantenperspectief (commercie), hoe aantrekkelijk zijn de producten of diensten van het bedrijf voor afnemers?
4. Financieel perspectief (exploitatie), hoe zien de belanghebbenden zoals investeerders of aandeelhouders het bedrijf? Hoe wordt het bedrijf financieel succesvol?

De *Balanced Scorecard* is niet als een standaard model toepasbaar op elke organisatie. Integendeel, de opdracht is aan het management om eerst een visie te ontwikkelen, daaruit de strategie te bepalen voor het realiseren van de bedrijfsdoelstellingen en vervolgens het netwerk van relaties te meten waarbij operationele en financiële prestatie indicatoren worden vastgesteld (Jansen, 2005; Kerklaan en Dresens, 2008). Vandaar dat in figuur 2.2 en figuur 2.3 het blokje 'visie en strategie' centraal staat. Vanuit het perspectief innovatie lopen lijnen via het klanten en proces perspectief naar het financieel perspectief als uitdrukking van de 'oorzaak-en-gevolg' relatie daartussen en de volgtijdelijkheid van de metingen.

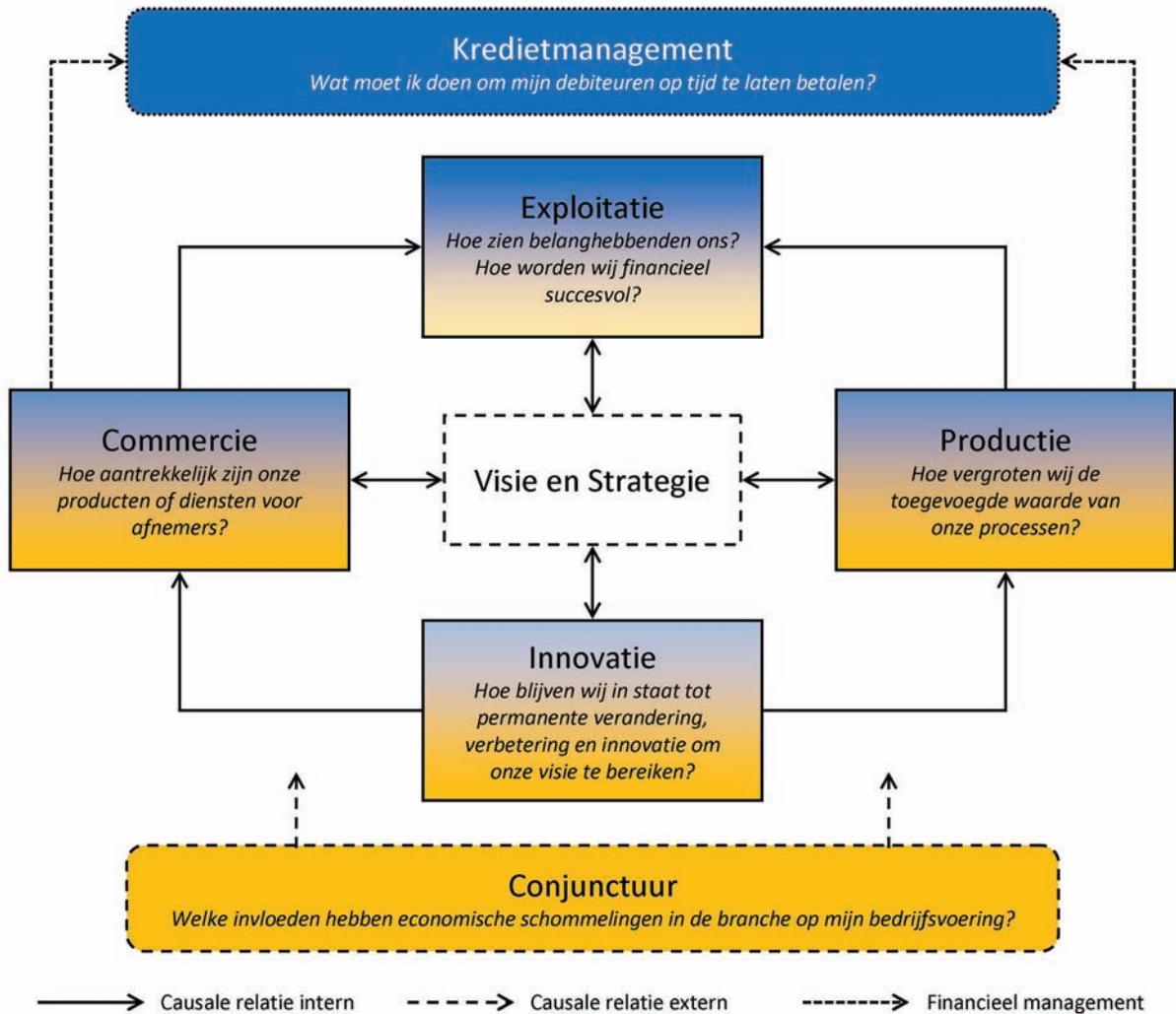
FIGUUR 2.2 DE BALANCED SCORECARD ALS MANAGEMENT ACCOUNTING MODEL

Bron: Kaplan en Norton (1992), bewerking HvA.

Voor dit onderzoek zijn nog twee aspecten toegevoegd, namelijk conjunctuur en kredietmanagement (figuur 2.3). De reden hiervoor is dat beiden vaak voorkomen als benchmark bij brancheorganisaties (zie ook hoofdstuk 4). De eerste toevoeging, conjunctuur, is van belang als indicatie voor de lange termijn ontwikkeling die vanuit de omgeving van invloed is op de prestaties van bedrijven. De tweede toevoeging, kredietmanagement, is van belang als indicatie voor de korte termijn ontwikkeling die van invloed is op de liquiditeit van de onderneming. Voor benchmarking van het MKB is deze bedrijfsinformatie relevant. In figuur 2.3 is met een kleurindicatie aangegeven in welke mate gegevens voor branchespecifieke benchmarking te verzamelen zijn via de bestudeerde SBR-berichten: blauw voor veel gegevens en geel voor weinig gegevens. Deze resultaten worden in meer detail besproken in de hierna volgende paragrafen. Ook voor de Balanced Scorecard is in bijlage 6 over de onderzoeksverantwoording in meer detail aangegeven welke gegevenselementen zijn bestudeerd (Tabel 6.3-6.11). In de praktijk zullen andere gegevenselementen gebruikt worden en kan de Balanced Scorecard naar eigen inzicht en behoefte worden aangepast voor elke branche (Jansen, 2005; Kerklaan en Dresens, 2008).

FIGUUR 2.3 DE BALANCED SCORECARD UITGEBREID MET HET ASPECT CONJUNCTUUR EN KREDIETMANAGEMENT ALS MODEL VOOR BRANCHESPECIFIEKE BENCHMARKING MET KLEURCODERING VOOR DE RELatieve BESCHIKBAARHEID VAN BEDRIJFSINFORMATIE IN SBR-BERICHTEN

Blauw = veel gegevens via SBR beschikbaar, geel = weinig gegevens beschikbaar via SBR.

Bron: Kaplan en Norton (1992), bewerking HvA.

2.4 DE NEDERLANDSE TAXONOMIE

2.4.1 ONTWIKKELING

Met de term *taxonomie* wordt zowel de methode bedoeld die wordt toegepast bij het indelen van objecten of begrippen, als de hiërarchische ordening die daarvan het resultaat is. In wezen kan een taxonomie worden vergeleken met een woordenboek dat bestaat uit unieke begrippen. De Nederlandse Taxonomie (NT) is het woordenboek met definities van gegevens die nodig zijn voor rapportages gebaseerd op wetten en regels voor de jaarrekening, belastingaangiften en statistiekverplichtingen.⁵ De Nederlandse Taxonomie is gebaseerd op het Burgerlijk Wetboek 2 en de regels van de Raad voor de Jaarverslaggeving. In de Nederlandse Taxonomie staan de definities van gerapporteerde feiten en zijn de verschillende kenmerken vastgelegd van de gegevenselementen, waardoor een jaarrekening kan worden opgesteld die voldoet aan een daarvoor geldende accountancystandaard (Enachi en Rotilă, 2011). Zo wordt met een zogeheten *Label* de beschrijving weergegeven van een gegevenselement en staat in de zogeheten *Reference Linkbase* een verwijzing naar de oorspronkelijke bron (Pasmooij, 2013).

De vereniging van Samenwerkende Registeraccountants en Accountants-administratieconsulenten (SRA) leverde in 2003 het eerste ontwerp op van de Nederlandse Taxonomie. Voor het beheer en de verdere ontwikkeling van de Nederlandse Taxonomie is in 2004 door het Ministerie van Justitie en het Ministerie van Financiën in samenwerking met verschillende bedrijven, intermediairs en onderwijsinstellingen het Nederlands Taxonomie Project (NTP) opgericht (Schippers en Verhoeven, 2012). Het NTP werd in 2009 voortgezet als het Standard Business Reporting Programma. De doelstelling van het SBR-programma omvat het digitaliseren van de gegevensuitwisseling tussen de overheid en het bedrijfsleven, de e-overheid, waardoor de kosten voor het samenstellen, uitwisselen en verwerken van gegevens zouden afnemen en de kwaliteit van de gegevens worden vergroot als gevolg van de vereenvoudiging van administratieve processen. Digipoort is een voorziening in de e-overheid-infrastructuur waarop overheden en bedrijven kunnen aansluiten om gegevens digitaal met elkaar te kunnen uitwisselen en fungeert als de technische schakel tussen de zender en ontvanger van SBR-berichten.

Sinds 2009 werken de grootbanken, ABN AMRO, ING en Rabobank, samen in het Financiële Rapportages Coöperatief (FRC) dat zich heeft aangesloten bij het SBR Programma. Met de invoering van SBR willen de banken de kwaliteit verhogen van de door hen te ontvangen gegevens in het kader van krediet-aanvragen en kredietrevisies.⁶ Dit wordt door het Ministerie van Economische zaken gezien als een belangrijke ontwikkeling in het kader van het verbeteren van de concurrentiepositie van het MKB (EL&I 2010, 2011). Het FRC is verantwoordelijk voor de ontwikkeling en het gebruik van de Bancaire Infrastructurele Voorziening (BIV) voor de aanlevering van SBR-berichten naar de aangesloten banken. De BIV is vergelijkbaar met Digipoort.⁷ Daarnaast beheert het FRC ook de Bankentaxonomie (BT), dat een uitbreiding is op de Nederlandse Taxonomie (Pasmooij, 2013). Voor het maken en aanleveren van rapportages door het MKB is het FRC in juni 2013 gestart met een aanleverportaal voor SBR-berichten gericht op ondernemers en intermediairs.⁸

5 Zie: <http://www.sbr-nl.nl/werken-met-sbr/software-leveranciers/nederlandse-taxonomie/>

6 Zie: <https://www.sbrbanken.nl>

7 Zie: <http://www.logius.nl/producten/gegevensuitwisseling/digipoort/>

8 Zie: <https://www.sbrdirect.nl>

Benchmarkbehoefte

Nederlandse Taxonomie

SBR-berichten

- ☐ Balans en Resultatenrekening specifiek VpB, verkorte aangif
 - ☐ Belastingdienst gegevens, bedrijven
 - ☐ Balans en resultatenrekening
 - ☑ Activa
 - ☑ Vaste activa
 - ☑ Financiële vaste activa
 - ☑ Vlottende activa
 - ☑ Kortlopende vorderingen
 - ☑ Passiva
 - ☑ Eigen vermogen/ondernemingsvermogen
 - ☑ Voorzieningen
 - ☑ Langlopende schulden
 - ☑ Kortlopende schulden
 - ☐ Verlies en winstrekening
 - ☑ Financiële baten en lasten
 - ☑ Financiële baten
 - ☑ Financiële lasten
 - ☑ Buitengewone resultaten
 - ☐ Balans en Resultatenrekening VpB, verkorte aangifte
 - ☐ Belastingdienst gegevens, bedrijven
 - ☑ Balans en resultatenrekening

TABEL 2.2 IN DIT ONDERZOEK GEBRUIKTE SBR-BERICHTEN VOOR DE VERGELIJKING VAN GEGEVENSELEMENTEN IN DE NEDERLANDSE TAXONOMIE MET BEHOEFTE VOOR BRANCHESPECIFIEKE BENCHMARKING

SBR-bericht	Uitvragende partij	Aantal	Afkorting bericht in figuur 2.5 t/m 2.13
1 Publicatiestukken kleine rechtspersonen	Kamer van Koophandel	356.000*	KvK pub.st. klein
2 Inrichtingstukken kleine rechtspersonen			KvK inr.st. klein
3 Publicatiestukken middelgrote rechtspersonen			KvK pub.st. middel
4 Inrichtingstukken middelgrote rechtspersonen			KvK inr.st. middel
5 Fiscaal jaarrapport kleine rechtspersonen	Banken	onbekend	Banken fiscaal klein
6 Commercieel jaarrapport middelgrote rechtspersonen			Banken comm.c. middelgr.
7 Vennootschapsbelasting (VpB)	Belastingdienst	321.000**	Belast. Aangifte VpB
8 Inkomstenbelasting Winst (IB, IB-winst)		624.000**	Belast. Aangifte IB
9 Opgaven productiestatistieken handel	Centraal Bureau voor de Statistiek	onbekend	CBS pr.stat. handel

* Bron: CBS-Statline: afgerond aantal rechtspersonen op 1-1-2014.

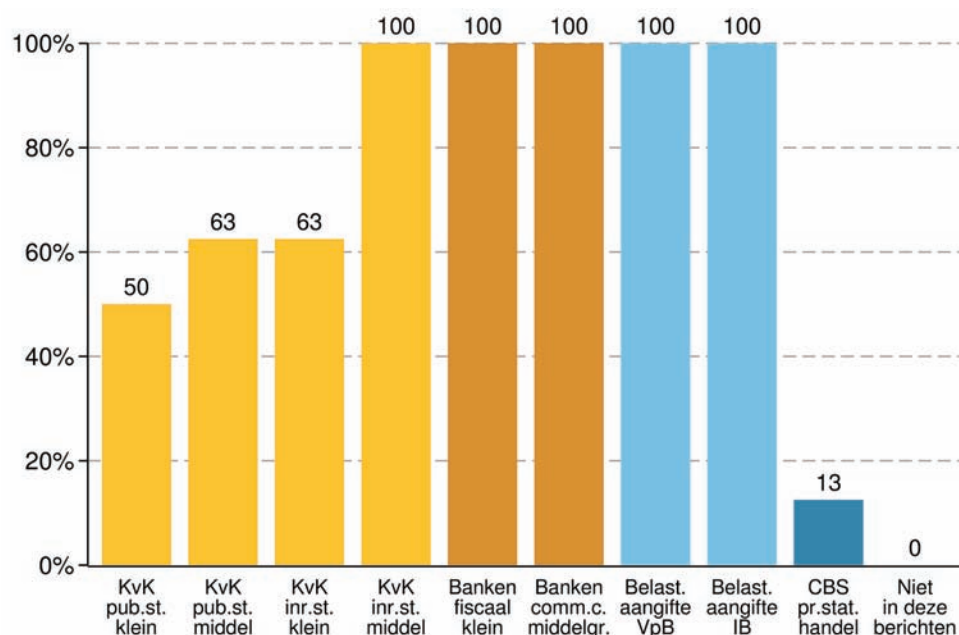
** Bron: Belastingdienst: afgerond aantal ontvangen aangiftes gedurende 2013 (zie ook tabel 1.1).

2.5 DE GEGEVENSINHOUD VAN SBR-BERICHTEN

Aangezien er door de verschillende uitvragende partijen en het FRC een groot aantal SBR-berichten is ontwikkeld, was het voor dit onderzoek vanuit tijdsoverweging noodzakelijk om daaruit een selectie te maken. Bijvoorbeeld, voor de Kamer van Koophandel zijn uit negen berichten vier gekozen die als representatief kunnen worden beschouwd voor het MKB (tabel 2.2). De overige berichten zijn voor grote ondernemingen, kleine ondernemingen gecompriemd en de fiscale versies voor kleine ondernemingen gecompriemd, publicatiestukken en inrichtingstukken.¹⁰ De uitgevoerde analyse heeft tot doel om een indruk te krijgen van de beschikbaarheid van relevante gegevenselementen in SBR-berichten voor branchespecifieke benchmarking voor het MKB. Een aanname hierbij is, dat de gekozen SBR-berichten in voldoende aantallen door het MKB zullen worden opgesteld en verstuurd naar de uitvragende partijen (tabel 2.2). Dit is nu nog niet het geval voor de in dit onderzoek geanalyseerde SBR-berichten voor de Kamer van Koophandel, de Banken en het Centraal Bureau voor de Statistiek, maar wel voor de berichten ten behoeve van de aangifte VpB en IB-winst naar de Belastingdienst. Echter, op termijn zullen de bestudeerde berichten wel in grotere aantallen worden verstuurd door MKB-bedrijven of hun financiële intermediairs en dan goed te gebruiken zijn om de gewenste benchmarks op te stellen.

10 Zie: <http://www.kvk.nl/inschrijven-en-wijzigen/deponeren/deponeren-jaarrekening/welke-gegevens-moet-u-in-de-jaarrekening-opnemen/>

FIGUUR 2.5 AANWEZIGHEID VAN 8 GEGEVENSELEMENTEN VOOR WINSTGEVENDHEID VOLGENS HET CATEGORISCH RAAMWERK, IN SBR-BERICHTEN, IN %

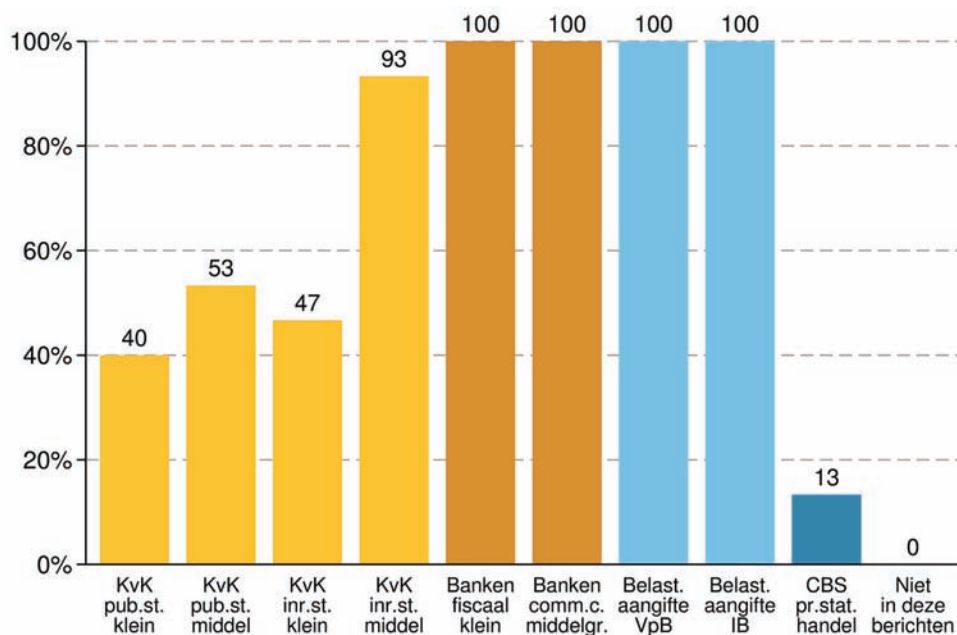

2.5.1 CATEGORISCH RAAMWERK

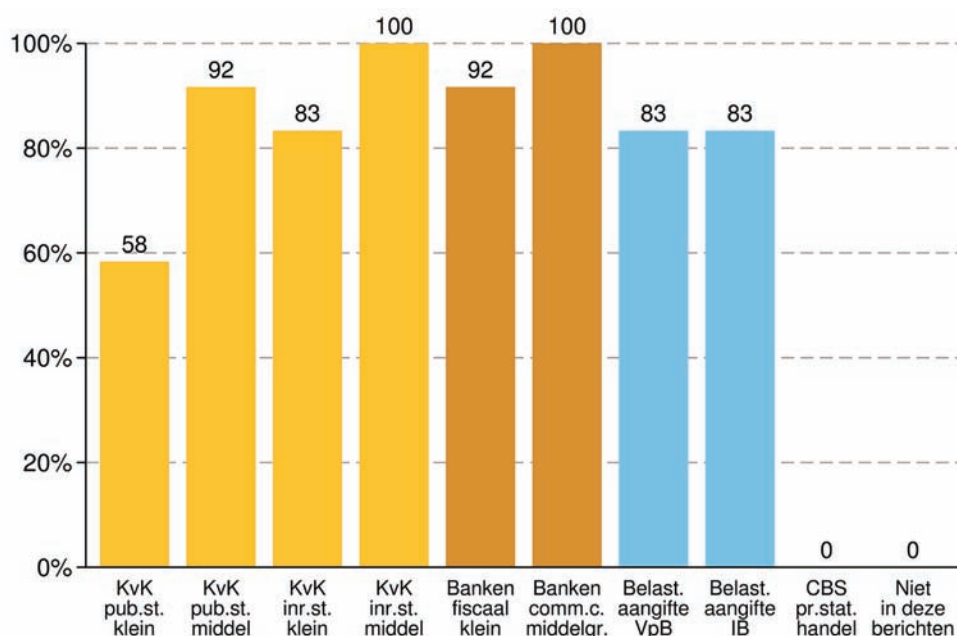
Vrijwel alle 22 gegevenselementen welke noodzakelijk zijn om de kengetallen van het categorisch raamwerk te berekenen, maken deel uit van de Nederlandse Taxonomie. Dit is op zich niet verwonderlijk aangezien financiële kengetallen worden berekend met gegevens uit de jaarrekening, dat wil zeggen op het hoogste aggregatieniveau (Walsh, 2008). De Nederlandse Taxonomie voorziet in de definitie van dergelijke gegevens. Aangezien de kengetallen van het categorisch raamwerk bijna allemaal worden berekend op basis van posten uit de balans en de resultatenrekening ligt het dus ook in de lijn der verwachting dat deze te vinden zullen zijn in de bestudeerde SBR-berichten (figuur 2.5 t/m figuur 2.8). In bijlage 6 over de onderzoeksverantwoording is in detail aangegeven welke gegevenselementen zijn bestudeerd (tabel 6.2).

Voor de analyse van winstgevendheid (profitability) blijkt, dat zowel de SBR-berichten naar de Belastingdienst en de banken, alsook het bericht voor inrichtingstukken voor middelgrote rechtspersonen naar de Kamer van Koophandel, alle 8 gegevenselementen bevatten (figuur 2.5). Het resultaat voor de 15 gegevenselementen omtrent bedrijfsvoering (managerial performance), is vrijwel identiek (figuur 2.6). Opvallend voor solvabiliteit (solvency) is dat ook de twee andere berichten naar de Kamer van Koophandel hiervoor veel van de 12 gegevenselementen bevatten: inrichtingstukken voor kleine rechtspersonen en publicatiestukken voor middelgrote rechtspersonen (figuur 2.7). Bij de SBR-berichten naar de Belastingdienst ontbreekt voor het berekenen van kengetallen die aan cash flow zijn gerelateerd het noodzakelijke gegevenselement: *nl-gen:NetCashFlows*, wat ook het geval is bij het SBR-bericht fiscaal jaarrapport kleine rechtspersonen naar de banken. Daarom dekken deze drie berichten voor minder dan 100 procent de totale gegevensbehoefte van de 22 solvabiliteitselementen uit het categorisch raamwerk (figuur 2.8). Tot slot ontbreekt bij het SBR-bericht inrichtingstukken kleine rechtspersonen naar de Kamer van Koophandel het gegevenselement dat noodzakelijk is voor het berekenen van aan verkoopkosten gerelateerde kengetallen. In de SBR-berichten naar de banken is dit element echter wel aanwezig (*bank:SalesRelatedExpenses*).

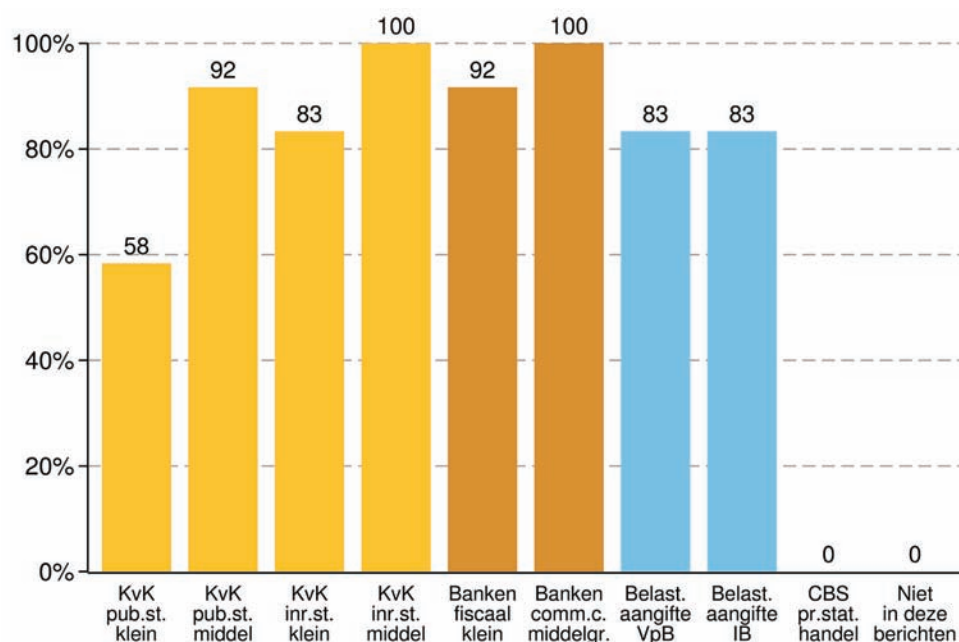
FIGUUR 2.6 AANWEZIGHEID VAN 15 GEGEVENSELEMENTEN VOOR *BEDRIJFSVOERING* VOLGENS HET CATEGORISCH RAAMWERK, IN SBR-BERICHTEN, IN %

FIGUUR 2.7 AANWEZIGHEID VAN 12 GEGEVENSELEMENTEN VOOR *SOLVABILITEIT* VOLGENS HET CATEGORISCH RAAMWERK, IN SBR-BERICHTEN, IN %

FIGUUR 2.8 AANWEZIGHEID VAN 22 GEGEVENSELEMENTEN VOLGENS HET CATEGORISCH RAAMWERK, IN SBR-BERICHTEN, IN SBR-BERICHTEN, IN %

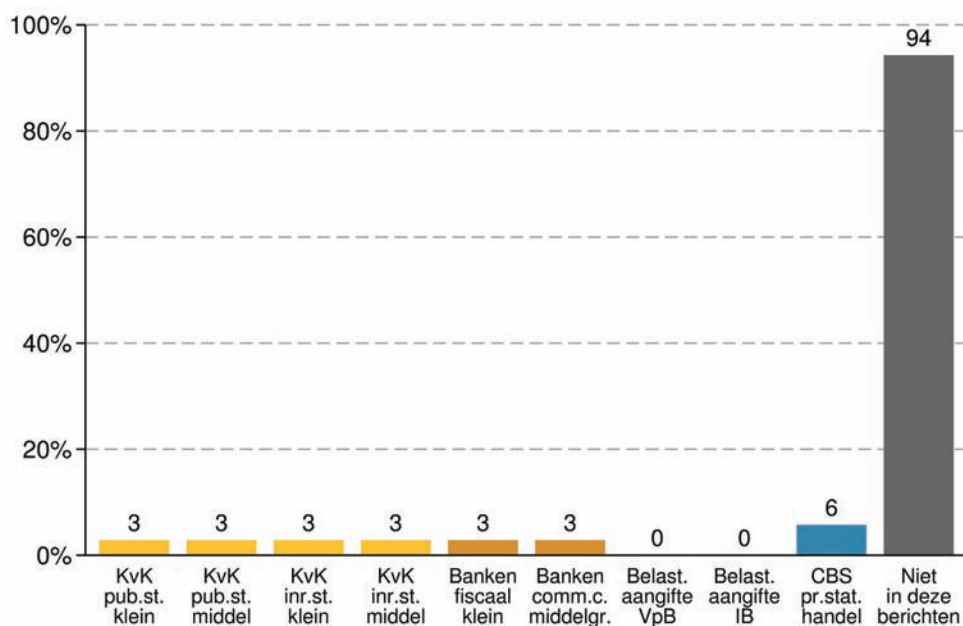

2.5.2 BALANCED SCORECARD

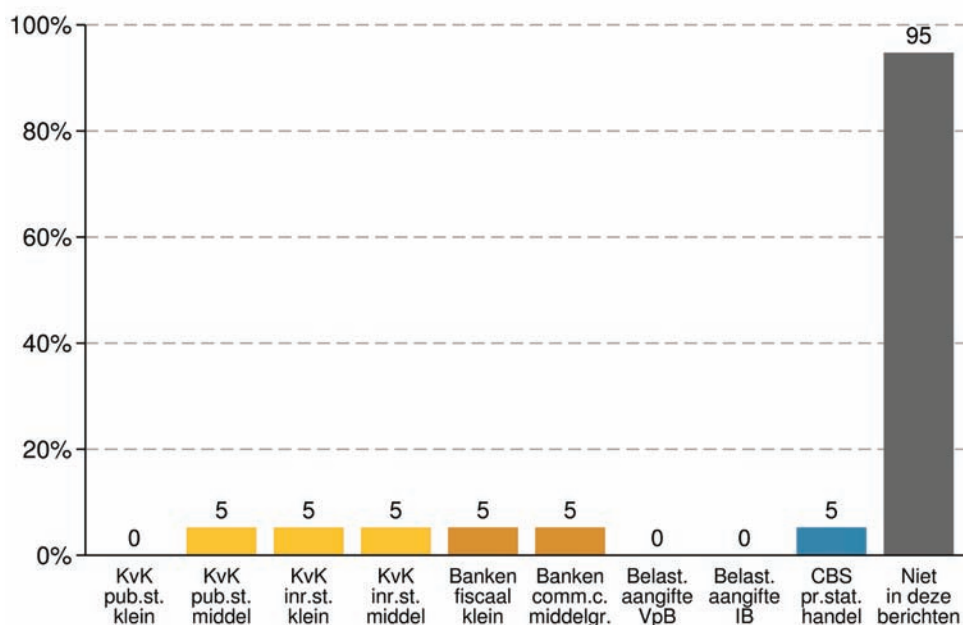
Slechts een beperkt deel van de gegevens noodzakelijk voor benchmarking volgens de perspectieven van de Balanced Scorecard is te vinden in de gegevenselementen uit de Nederlandse Taxonomie. Voor de Balanced Scorecard is in bijlage 6 over de onderzoeksverantwoording in meer detail aangegeven welke gegevenselementen zijn bestudeerd (tabel 6.3-6.11). Dit is niet verwonderlijk aangezien in de Nederlandse Taxonomie voornamelijk financiële gegevens worden omschreven voor het samenstellen van rapportages gebaseerd op wetten en regels voor jaarrekeningen, belastingaangiften en statistiekverplichtingen. De Balanced Scorecard bevat echter naast financiële gegevens ook veel niet-financiële gegevens ofschoon deze voor elke onderneming of brancheorganisatie weer anders zal zijn samengesteld afhankelijk van de eigen situatie (Kaplan en Norton, 1992; Jansen, 2005).

Slechts een beperkt aantal gegevens in SBR-berichten is te gebruiken voor het perspectief *productie* (figuur 2.9) en het perspectief *commercie* (figuur 2.10) uit de Balanced Scorecard. Voor het perspectief *exploitatie* uit de Balanced Scorecard en het aspect kredietmanagement zijn wel in absolute en relatieve termen meer gegevenselementen aanwezig (figuur 2.11). Echter, ook hier blijkt dat de behoefte aan benchmarkgegevens groter is dan de informatie die momenteel beschikbaar is in SBR-berichten. Indien gekeken wordt naar het totaal van 130 gegevenselementen uit de Balanced Scorecard, zonder het perspectief innovatie en het aspect conjunctuur, dan wordt via SBR-berichten naar de banken voorzien in 53 procent van de gegevensbehoefte voor branchespecifieke benchmarking op basis van de Balanced Scorecard (figuur 2.12). Met de SBR-berichten voor de aangifte VpB en de aangifte IB wordt voorzien in 48 en 46 procent van de gegevensbehoefte. Tot slot, voor het perspectief *innovatie* uit de Balanced Scorecard is gekeken naar de aanwezigheid van posten uit de balans zoals goodwill, patenten of immateriële vaste activa (figuur 2.13). Dit is een oplossing voor het probleem om benchmarks voor innovatie te bepalen zonder dat brancheorganisaties kunnen beschikken over specifiek daaraan gerelateerde operationele gegevens (Lev, 2001).

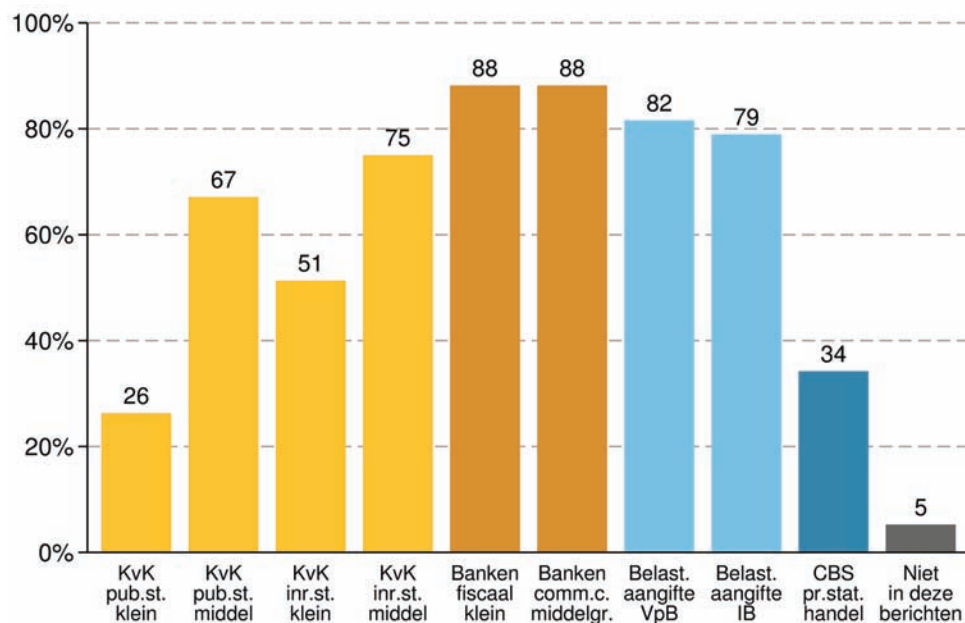
FIGUUR 2.9 AANWEZIGHEID VAN 35 GEGEVENSELEMENTEN VOOR HET PERSPECTIEF *PRODUCTIE* UIT DE BALANCED SCORECARD, IN SBR-BERICHTEN, IN %

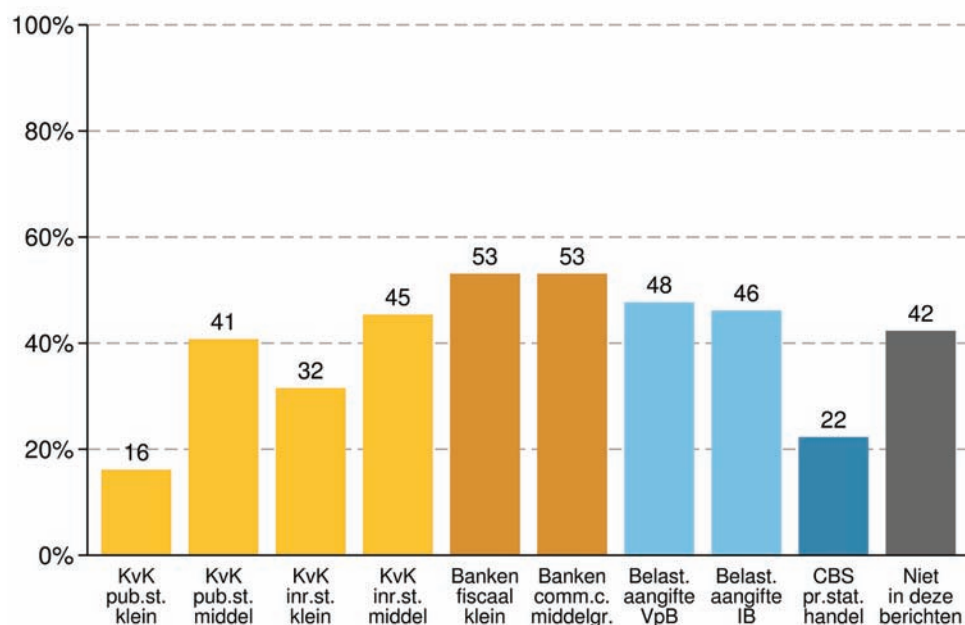
FIGUUR 2.10 AANWEZIGHEID VAN 19 GEGEVENSELEMENTEN VOOR HET PERSPECTIEF *COMMERCIE* UIT DE BALANCED SCORECARD, IN SBR-BERICHTEN, IN %

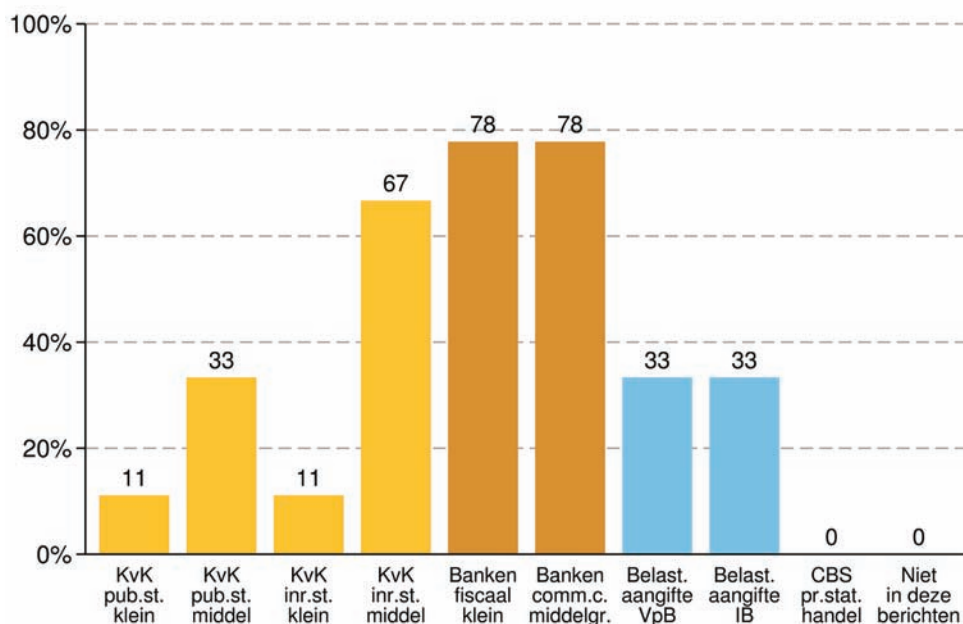
FIGUUR 2.11 AANWEZIGHEID VAN 76 GEGEVENSELEMENTEN VOOR HET PERSPECTIEF *EXPLOITATIE* UIT DE BALANCED SCORECARD INCLUSIEF HET ASPECT KREDIETMANAGEMENT, IN SBR-BERICHTEN, IN %

FIGUUR 2.12 AANWEZIGHEID VAN 130 GEGEVENSELEMENTEN VOOR DE BALANCED SCORECARD, EXCLUSIEF INNOVATIE EN HET ASPECT CONJUNCTUUR, IN SBR-BERICHTEN, IN %

FIGUUR 2.13 AANWEZIGHEID VAN 9 GEGEVENSELEMENTEN VOOR HET PERSPECTIEF *INNOVATIE* UIT DE BALANCED SCORECARD, IN SBR-BERICHTEN, IN %*

* Uitsluitend posten uit de balans zoals goodwill, patenten of immateriële vaste activa. Zie hiervoor ook bijlage 6, onderzoek over gegevensinhoud SBR-berichten.

Branchespecifieke benchmarking via de huidige SBR-berichten is een realistische mogelijkheid voor brancheorganisaties die met meer leden voor hun sector benchmarks willen maken. De gegevensinhoud van de aangifte VpB of de aangifte IB-winst voor ondernemers volstaat om een start te maken met branchespecifieke benchmarking op basis van financiële kengetallen. In de hiernavolgende paragraaf wordt bondig de huidige SBR-informatieketen besproken alsook de opzet van een SBR-informatieketen voor het verzamelen van gegevens voor branchespecifieke benchmarking via SBR-berichten.

2.6 DE INFORMATIEKETEN VOOR BRANCHESPECIFIEKE BENCHMARKING

In deze paragraaf wordt schematisch weergegeven hoe het MKB en hun financiële intermediair (kunnen) samenwerken om SBR-berichten te versturen naar de uitvragende partijen. Hieruit kan worden opgemaakt hoe gegevens via SBR-berichten momenteel kunnen worden verzameld voor branchespecifieke benchmarking, evenals hoe brancheorganisaties de noodzakelijke extra gegevens kunnen uitvragen bij hun leden.

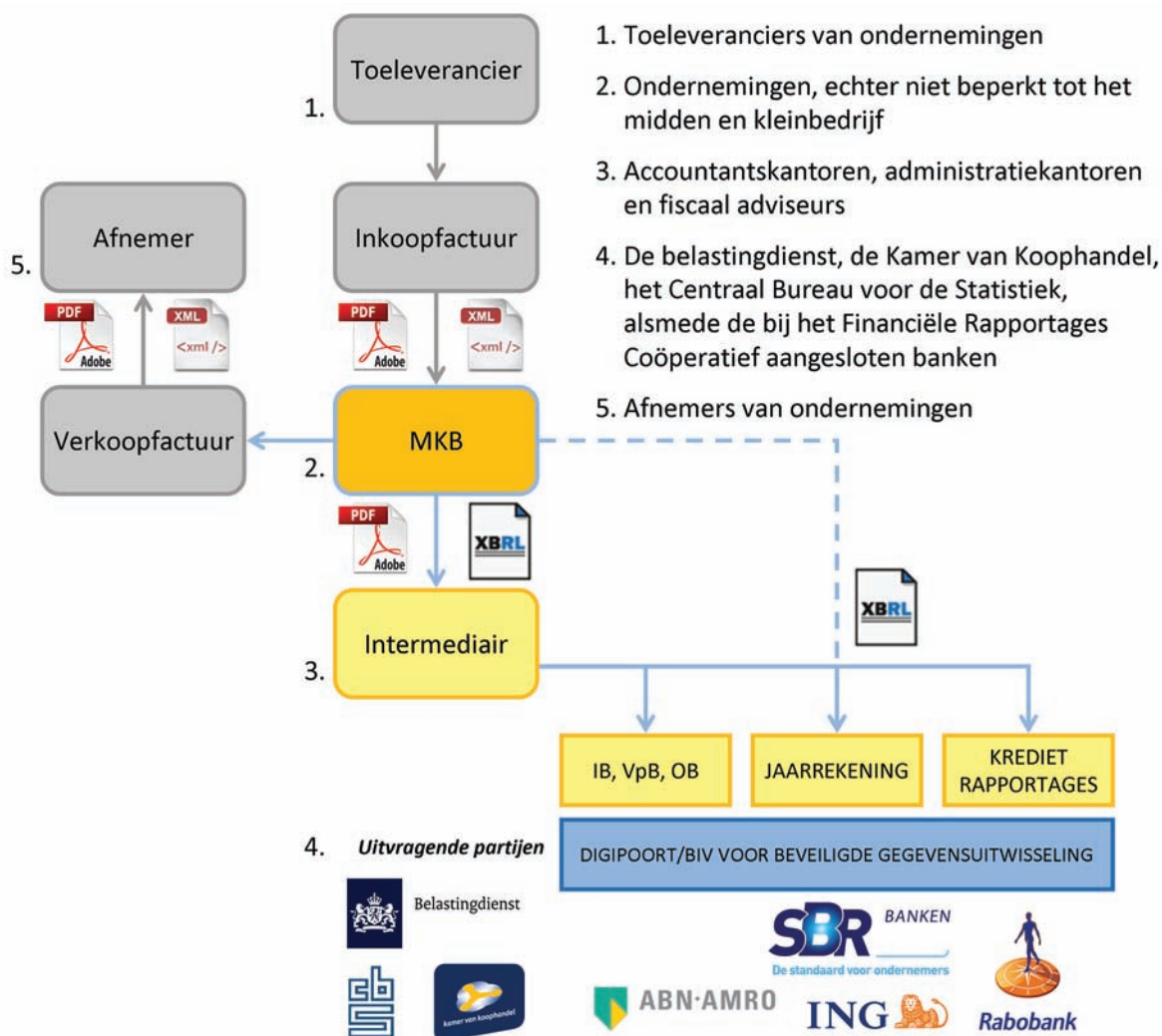
2.6.1 DE HUIDIGE SBR-INFORMATIEKETEN

In de huidige informatieketen voor het insturen van SBR-berichten naar uitvragende partijen staat de MKB-ondernemer centraal aangezien zij daardoor mogelijk minder werk hebben aan het maken en aanleveren van verplichte rapportages aan overheden en banken.¹¹ In de informatieketen wordt meestal alleen beschreven op welke wijze een SBR-bericht wordt verstuurd naar de uitvragende partijen (Van Hilvoorde, 2008). Hiervoor gebruikt men XBRL (eXtensible Business Reporting Language), een wereldwijd geaccepteerde standaard voor het uitwisselen van zakelijke gegevens via internet (Crijns, 2012; Melse en Weltevreden, 2013; Schippers en Verhoeven, 2012). SBR bouwt hierop verder met de implementatie van specifieke eisen die regeringen stellen aan het deponeren van financiële rapportages of het indienen van bijvoorbeeld belastingaangiften. Dit betekent dat er verschillende XBRL/SBR-standaarden per land bestaan. Het doel van SBR is dus om de financiële gegevensuitwisseling te standaardiseren, te normaliseren en te optimaliseren (Schippers en Verhoeven, 2012).

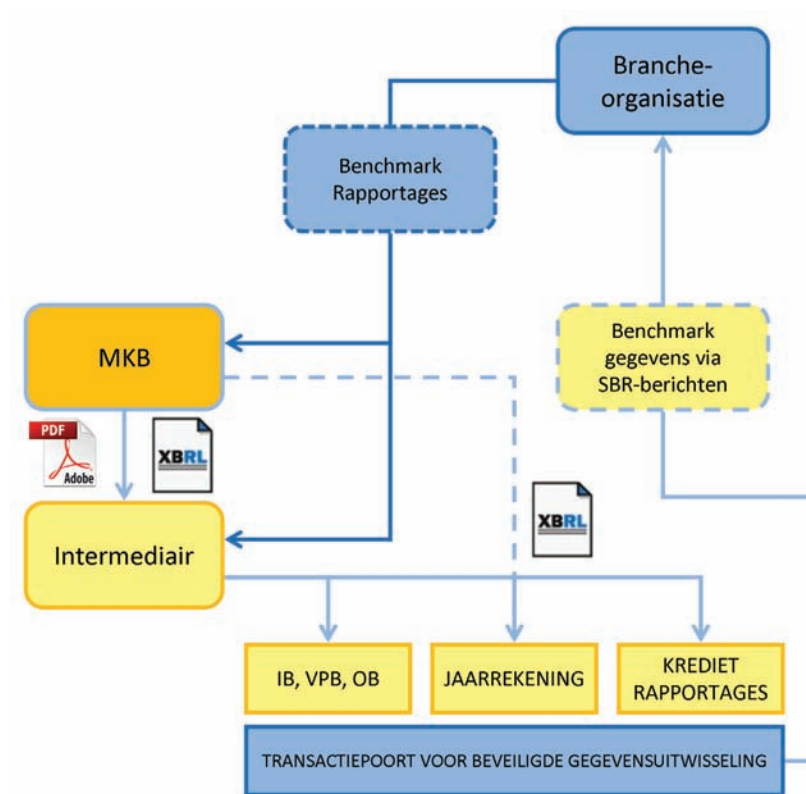
In figuur 2.14 is ook de gegevensuitwisseling weergegeven tussen ondernemers, hun leveranciers en hun afnemers. Overigens moet hierbij worden vermeld dat naast XBRL het vooral de standaard Extensible Markup Language (XML) is die wordt gebruikt voor gegevensuitwisseling tussen informatiesystemen in het bedrijfsleven waarbij gegevens niet zijn gestandaardiseerd (Schippers en Verhoeven, 2012). Voorbeelden hiervan zijn de inkoopfacturen die ondernemingen mogelijk digitaal ontvangen van hun leveranciers evenals digitale verkoopfacturen die zij zelf versturen naar hun afnemers; veelal zelf (figuur 2.14). Naast XML wordt voor deze toepassing ook de digitale documentstandaard Portable Document Format (PDF) gebruikt (figuur 2.14). De Nederlandse Taxonomie, echter, maakt het in principe mogelijk om de gegevensuitwisseling in de gehele informatieketen te standaardiseren (Van Wijk et al., 2014).

11 Zie hiervoor ook <http://www.sbr-nl.nl/wat-is-sbr/>

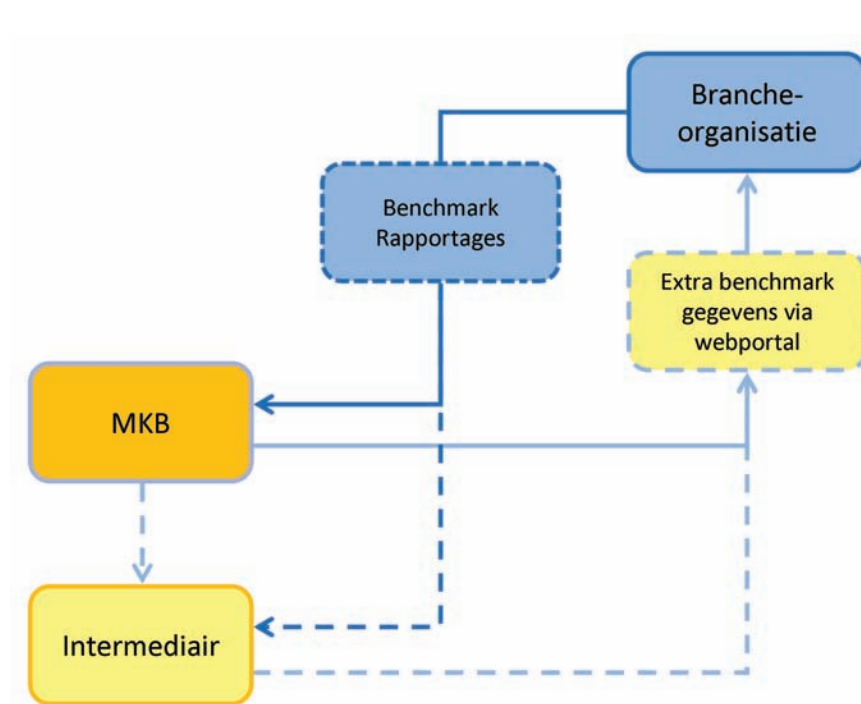
FIGUUR 2.14 DE HUIDIGE INFORMATIEKETEN VOOR HET INSTUREN VAN SBR-BERICHTEN NAAR UITVRAGENDE PARTIJEN: DE BELASTINGDIENST, DE KAMER VAN KOOPHANDEL, HET CENTRAAL BUREAU VOOR DE STATISTIEK EN BANKEN

FIGUUR 2.15 DE INFORMATIEKETEN VOOR HET *DOWNSTREAM* VERZAMELEN VAN GEGEVENS VOOR BRANCHESPECIFIEKE BENCHMARKING VIA SBR-BERICHTEN

FIGUUR 2.16 DE INFORMATIEKETEN VOOR HET *UPSTREAM* VERZAMELEN VAN (EXTRA) GEGEVENS VOOR BRANCHESPECIFIEKE BENCHMARKING VIA EEN WEBPORTAAL

2.6.2 DOWNSTREAM GEGEVENSVERZAMELING

In grote lijn kan men voor het *downstream* verzamelen van gegevens voor branchespecifieke benchmarking via SBR-berichten dezelfde ICT-infrastructuur gebruiken als voor het insturen van SBR-berichten naar de uitvragende partijen (vergelijk figuur 2.15 met figuur 2.14). Het begrip downstream duidt aan dat de noodzakelijke gegevens rechtstreeks vanaf de ondernemer, of eerst nog langs de financiële intermediair, toestromen naar de brancheorganisatie (figuur 2.15). Het startpunt van de informatieketen is de MKB-ondernemer die ofwel zelf een SBR-bericht verstuurt ofwel een financiële intermediair, vaak het accountants- of administratiekantoor, autoriseert om dit te doen via een beveiligde elektronische transactiepoort. De beschikbaarheid in de toekomst van een transactiepoort voor benchmarking is wenselijk zo niet noodzakelijk voor een betrouwbare gegevensuitwisseling tussen het MKB en de brancheorganisaties. De ontwikkeling daarvan is zonder risico aangezien deze transactiepoort dezelfde functie heeft als de Digipoort voor de overheid of de daarmee functioneel en technisch vergelijkbare Bancaire Infrastructuurle Voorziening, afgekort BIV, voor de banken. Het gebruik van Digipoort is beperkt tot gegevensuitwisseling met semi-overheidsinstellingen en de BIV voor gegevensuitwisseling met de banken. Daarom zullen brancheorganisaties gebruik moeten gaan maken van een soortgelijke transactiepoort in eigen beheer of via een nog op te zetten samenwerkingsverband.

Kenmerkend voor het downstream verzamelen van gegevens voor benchmarking is verder, dat gebruik wordt gemaakt van de huidige gegevensinhoud van SBR-berichten. Uit de eerder besproken analyse van de mate van overeenkomst tussen de inhoud van SBR-berichten en de gegevensbehoefte voor branchespecifieke benchmarking blijkt, dat het mogelijk is om met één bericht daarin al in ruime mate te kunnen voorzien. Bijvoorbeeld, met het SBR-bericht naar de Belastingdienst voor de aangifte VpB of de aangifte IB-winst voor ondernemers is immers, respectievelijk, 88 en 82 procent beschikbaar van de 76 gewenste financiële gegevens in de Balanced Scorecard (tabel 6.5-6.8) en 95 procent van de 22 financiële gegevens nodig voor benchmarking volgens het categorisch raamwerk (tabel 6.2). Mogelijk is het praktischer om specifiek voor dit doel een apart SBR-bericht te ontwikkelen waarin (deels) dezelfde gegevens worden opgenomen als die nu al elders worden uitgevraagd. Het voordeel van het gebruik van dezelfde gegevenselementen door brancheorganisaties voor benchmarking en uitvragende partijen voor verplichte rapportages is, dat de gebruikte informatie onderling vergelijkbaar blijft. Daardoor wordt het mogelijk om benchmarks te vergaren over verschillende sectoren heen, bijvoorbeeld per regio. Op termijn is het wellicht ook mogelijk om gegevenselementen die nu ontbreken in de Nederlandse Taxonomie toe te voegen aan een SBR-bericht specifiek ontwikkeld voor benchmarking zodat verschillende brancheorganisaties volgens dezelfde standaard benchmarkgegevens verzamelen.

Na verwerking van de ontvangen SBR-berichten, kan een brancheorganisatie vervolgens benchmarkrapportages versturen naar haar leden (figuur 2.15). Hiervoor is wel een nog te ontwikkelen online benchmarkportaal noodzakelijk. Daarmee is het ook mogelijk om andere geïnteresseerden te voorzien van benchmarkinformatie. Ondernemers kunnen de vruchten plukken van het delen van benchmarkinformatie, bijvoorbeeld wanneer zij hun bedrijfsprestaties bespreken met hun financiële intermediair aan de hand van de benchmarkinformatie die is verstrekt door hun brancheorganisatie.

2.6.3 UPSTREAM GEGEVENSVERZAMELING

Uit de eerder besproken analyse blijkt, dat de inhoud van de huidige SBR-berichten niet volledig voorziet in de gegevensbehoefte voor branchespecifieke benchmarking volgens het Balanced Scorecard model.

Gegevens over de commercie, productie, innovatie en conjunctuur zijn nauwelijks aanwezig in de huidige SBR-berichten. Circa 47 procent van de gewenste gegevenselementen ontbreekt in de SBR-berichten naar banken. Daarbij is de gewenste behoefte aan informatie over innovatie en de conjunctuur nog niet meegeteld (figuur 2.12). Daarom blijft het noodzakelijk dat brancheorganisaties ook *upstream* gegevens verzamelen voor branchespecifieke benchmarking (figuur 2.16). Het begrip upstream duidt aan dat de noodzakelijke gegevens rechtstreeks door de brancheorganisaties worden uitgevraagd bij de ondernemer of bij hun financiële intermediair (figuur 2.16). Brancheorganisaties verzamelen momenteel upstream benchmarkgegevens via e-mail, spreadsheets of via een formulier op een webportaal.

Het upstream verzamelen van (extra) gegevens voor branchespecifieke benchmarking door middel van een online portaal kan de gegevensverzameling aanzienlijk vergemakkelijken zolang nog geen specifiek SBR-bericht beschikbaar is voor benchmarking. Dit werkt wellicht dan al responsverhogend aangezien de leden voortaan minder dan de helft handmatig hoeven aan te vullen als men de Balanced Scorecard gebruikt als benchmark model (figuur 2.12). Beperkt men zich tot het perspectief exploitatie met de financiële gegevens dan hoeft minder dan 20 procent handmatig te worden ingevoerd (figuur 2.11). Afhankelijk van de specifieke benchmarkbehoefte kunnen deze percentages nog gunstiger uitvallen. Beperkt men zich, bijvoorbeeld, tot het categorisch raamwerk voor de financiële analyse van ondernemingen op basis van de jaarrekening, dan is het upstream gegevens verzamelen wellicht voor veel brancheorganisaties zelfs overbodig (figuur 2.8).

2.7 REACTIE PRO MANAGEMENT

Kees Schaap, Edwin Huijskens

De waarde van informatie is moeilijk in te schatten. Maar de *business case* is snel gemaakt. Het is aannemelijk te maken dat kosten en investeringen snel kunnen worden terugverdiend. De behoefte aan volledige en actuele benchmarks is een feit volgens dit rapport. De inspanningen om gegevens te verzamelen, leveren, verwerken (verrijken, transformeren, aggregeren) en te delen blijven tot een minimum beperkt aangezien de infrastructuur voor SBR op dit moment al in gebruik is. Dat geldt ook voor de kans op fouten, gegeven de hoge automatiseringsgraad en door de standaardisatie van het gehele informatieproductieproces dat leidt tot een SBR-bericht.

SBR maakt inzicht mogelijk in de bedrijfsprestaties op basis van eenduidige gegevens uit de financiële administratie. Dit is niet alleen jaarlijks noodzakelijk maar ook maandelijks en misschien zelfs wel wekelijks. Zeker gezien het huidige economische klimaat is dit wenselijk om tijdig te kunnen (bij) sturen. De 'smartphone generatie' verwacht niet anders. Voor elke organisatie, of het nu gaat om het bedrijfsleven of de overheid, is het van belang om tijdig te beschikken over volledige en betrouwbare bedrijfseconomische informatie. Het is ook een randvoorwaarde voor adequate besluitvorming. Het nut van benchmarking hierbij is als een instrument voor zoeken en toepassen van *best practices*. De vergelijking van de prestaties van de eigen onderneming met die van gelijksoortige bedrijven stimuleert het management van de 'lerende organisatie' om ervaringen uit te wisselen, continu scherp te blijven en te blijven innoveren. Dit omvat de vergelijking van prestaties op elk niveau, zowel binnen de onderneming en ten opzichte van vergelijkbare ondernemingen binnen de formule, branche of sector. Dit zal op termijn ook de concurrentiepositie bevorderen van Nederland. Hiervoor is een eenduidige, gestandaardiseerde

invoer, transformatie, opslag en presentatie van cijfers noodzakelijk. SBR maakt het begin mogelijk tussen de behoefte aan benchmarkgegevens bij brancheorganisaties, zoals blijkt uit de analyse in dit rapport. Met SBR als basis zien wij de noodzaak voor drie stappen die noodzakelijk zijn om benchmarking in al haar mogelijkheden te ontwikkelen voor het MKB:

- een gestandaardiseerd rapportageschema, gebaseerd op het Referentie Grootboek Schema (RGS),
- met een extensie voor extracomptabele basisgegevens (bijv. het klantenaantal en gewerkte uren) en daarvan afgeleide gegevens (bijvoorbeeld: resultaat en EBITDA),
- en een faciliteit voor integratie met XBRL-schema's, elk grootboekschema en daaraan gerelateerde gegevensuitwisseling.

Zoals aangegeven in dit rapport moet de Nederlandse Taxonomie worden uitgebreid met eenduidige definities van extracomptabele basisgegevens en daarvan afgeleide gegevens, inclusief de bijbehorende regels en formules. Welke gegevens dit zijn moet worden bepaald door de in dit rapport genoemde belanghebbenden partijen, met de ondernemer voorop. Deze gegevens kunnen vervolgens worden samengebracht in één of meer branchespecifieke SBR-berichten voor benchmarking. De brancheorganisaties zouden in dit proces de regierol kunnen nemen.

Met informatiesystemen die daarop zijn voorbereid, kan de ondernemer extracomptabele basisgegevens samenstellen en toetsen aan vastgestelde kwaliteitscriteria. De systemen kunnen vervolgens deze extracomptabele basisgegevens via SBR-berichten aanleveren bij een brancheorganisatie. Samen met de financiële cijfers, al dan niet voorzien van een fiat van een accountant, kunnen de extracomptabele gegevens op een veilige manier worden verzameld door een hierop ingericht benchmarksysteem. Individuele en geconsolideerde benchmarkinformatie wordt daarna gerapporteerd naar de ondernemer via een website, smartphone, PDF of spreadsheet. Vanzelfsprekend is en blijft de anonimiteit van de onderneming en de ondernemer hierbij gewaarborgd.

Door gegevens altijd en overal beschikbaar te hebben en waar mogelijk en nodig te delen, op elk niveau in de informatieketen, kunnen benchmarks ook beter en sneller worden voorzien van een bedrijfs-economisch advies. De inzet van SBR voor betere en snelle besluitvorming kan daarmee de slagkracht van het bedrijfsleven aanzienlijk vergroten.

2.8 SYNOPSIS

In dit hoofdstuk is beschreven in welke mate de gegevensinhoud van een aantal veelgebruikte SBR-berichten voldoet aan de behoefte aan benchmarkgegevens van brancheorganisaties. Hiertoe zijn twee modellen gebruikt als referentiekader om de beschikbaarheid van gegevens vast te stellen voor benchmarking. Het eerste model, het categorisch raamwerk van Courtis, gebruikt financial accounting kengetallen op basis van gegevens uit de jaarrekening. Het tweede model, de Balanced Scorecard van Kaplan en Norton, bevat ook niet-financiële gegevens.

Uit de analyse blijkt, dat in een aantal SBR-berichten voldoende gegevenselementen aanwezig is om een start te maken met branchespecifieke benchmarking. De SBR-berichten naar de Belastingdienst en de banken, alsook het bericht voor Inrichtingstukken voor middelgrote rechtspersonen naar de Kamer

van Koophandel, voorzien vrijwel volledig in de gegevensbehoefte voor de financiële analyse van een onderneming op basis van de jaarrekening. Daarmee is op een gestructureerde en automatische wijze branchespecifieke benchmarking mogelijk voor winstgevendheid, bedrijfsvoering en solvabiliteit. Indien brancheorganisaties en intermediairs zich beperken tot deze gegevens uit het categorisch raamwerk, dan is het verzamelen van extra gegevens waarschijnlijk overbodig.

SBR-berichten bevatten lang niet alle gegevenselementen die vanuit het Balanced Scorecard model gewenst zijn. Berichten naar de banken voorzien in 53 procent van de gegevensbehoefte voor branchespecifieke benchmarking op basis van de Balanced Scorecard. SBR-berichten naar de Belastingdienst voorzien in circa 47 procent van de gegevensbehoefte. Om te voorzien in de behoefte aan benchmarkinformatie op basis van het Balanced Scorecard model is het noodzakelijk dat brancheorganisaties zelf een eigen sectorale extensie op de Nederlandse Taxonomie maken voor een SBR-bericht specifiek voor benchmarking doeleinden, waarbij zoveel mogelijk gebruik wordt gemaakt van bestaande gegevenselementen. Voor het onderhoud en het beheer daarvan zijn de brancheorganisaties verantwoordelijk. Hiervoor moet dan wel de Nederlandse Taxonomie worden aangevuld met gegevenselementen voor de benchmarking van de productie, de commercie, de innovatie en wellicht ook voor de conjunctuur. Daarmee kunnen brancheorganisaties en intermediairs hun leden benchmarks leveren of hun klanten adviseren vanuit een management accounting perspectief.

Hiervoor is wel een nog te ontwikkelen online benchmarkportaal noodzakelijk met een transactiepoort om SBR-berichten voor benchmarking op een betrouwbare en veilige manier te ontvangen van de leden. Na verwerking van de ontvangen SBR-berichten, kunnen vervolgens benchmarkrapportages worden verstuurd naar de leden van brancheorganisaties. Daarnaast is het ook mogelijk om andere geïnteresseerden te voorzien van de benchmarkinformatie. Wanneer benchmarking via SBR-berichten MKB-breed mogelijk is kunnen ook rapportages worden gemaakt per regio of voor andere bedrijfskenmerken.

BENCHMARKING VOOR HET MKB EN FINANCIËLE INTERMEDIARIS

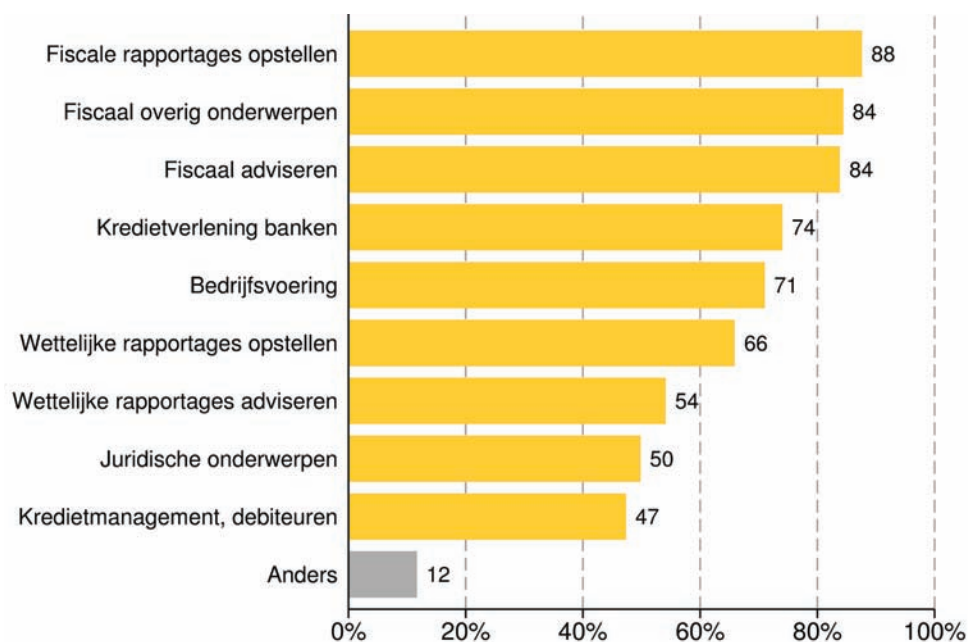
3.1 INLEIDING

In hoofdstuk 2 is beschreven wat de mogelijkheden zijn voor branchespecifieke benchmarking via SBR-berichten en welke voordelen deze procesinnovatie in potentie heeft voor het Nederlandse bedrijfsleven. In dit hoofdstuk staan de algemene resultaten centraal van de enquête die werd afgenomen bij accountantskantoren met klanten uit het MKB. Zo wordt onder andere beschreven welke diensten men levert en wat wordt verstaan onder administratieve lastenverlichting. Ook wordt ingegaan op de vraag in hoeverre hun MKB-klanten informatiesystemen gebruiken en in welke mate zij op een geautomatiseerde en elektronische wijze bedrijfsgegevens uitwisselen voor branchespecifieke benchmarking. De enquête onder accountants is afgenomen na de toets op de bruikbaarheid van SBR-berichten als gegevensbron voor branchespecifieke benchmarking zoals besproken in hoofdstuk 2.

3.2 DIENSTVERLENING VAN ACCOUNTANTS

Accountants vervullen een belangrijke rol in het maatschappelijk verkeer. De controle van een jaarrekening van een onderneming biedt zekerheid over de getrouwheid daarvan. Het maatschappelijke belang ligt in het gebruik van de jaarrekening door de eigenaar, het management, banken, crediteuren, subsidieverstrekken, mogelijke aandeelhouders/beleggers en andere belanghebbenden. De jaarrekening is niet alleen een belangrijke bron van informatie voor de interne en externe besluitvorming, maar ook voor de Belastingdienst en andere toezichthoudende overheidsinstanties. Overigens zijn de controlewerkzaamheden, voor zover wettelijk verplicht, alleen van toepassing op het midden- en grootbedrijf en niet op het kleinbedrijf. In aantallen is deze laatste categorie vele malen groter dan het midden- plus

FIGUUR 3.1 ADVIESDIENSTEN DIE ACCOUNTANTS HUN MKB-KLANTEN BIEDEN, IN %, 2013/2014*

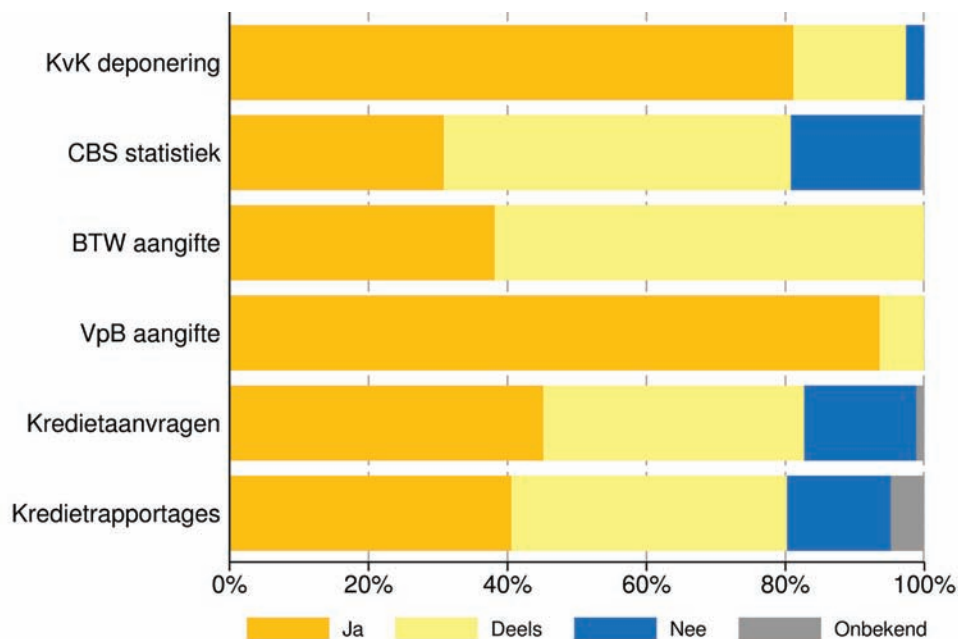
* Percentages zijn gewogen naar het aantal MKB-klanten van het accountantskantoor en tellen niet op tot 100%, omdat de respondenten meerdere antwoorden konden geven.

grootbedrijf en is vooral de samenstellingspraktijk van belang.¹² Als het om benchmarking gaat is het kleinbedrijf eveneens zeer relevant.

Zeker bij het MKB beperkt de dienstverlening van de accountant zich doorgaans niet tot het samenstellen van de jaarrekening. Uit de enquête blijkt, dat adviesdiensten voor het MKB bovenal zijn gericht op de fiscale rapportages en daaraan gerelateerde werkzaamheden en adviezen (figuur 3.1). Daarna volgen diensten op het gebied van kredietverlening door banken en de bedrijfsvoering. Dit is van belang in het kader van de rol die accountants kunnen spelen in de SBR-informatieketen. Immers, de accountant kan diensten leveren aan de MKB-ondernemer voor het versturen van SBR-berichten naar banken over kredietaanvragen en rapportages (EL&I, 2010; 2011). Het beeld dat uit de inventarisatie van de adviesdiensten van accountants naar voren komt is, dat zij een vanzelfsprekende rol vervullen als intermediair tussen ondernemers en de uitvragende partijen. In het kader van dit onderzoek staat de rol centraal van de accountant en het administratiekantoor als adviseur op het gebied van de bedrijfsvoering. Accountants en administratiekantoren kunnen immers bijdragen aan branchespecifieke benchmarking via SBR-berichten door zorg te dragen voor tijdige beschikbaarheid van de aanvullende gegevens. Zodra de benchmarkrapportages beschikbaar zijn, kan een financiële intermediair de MKB-ondernemer adviseren over de bedrijfsvoering.

¹² In 2013 zijn in Nederland, afgerond, 602.000 zeer kleine ondernemingen, 53.000 kleine tot middelgrote ondernemingen en 1.500 grote ondernemingen (EC, 2013).

FIGUUR 3.2 IN HOEVERRE MKB-KLANTEN VOLGENS ACCOUNTANTS DOORGAANS VAN HUN RAPPORTAGEDIENSTEN GEBRUIK MAKEN, IN %, 2013/2014*

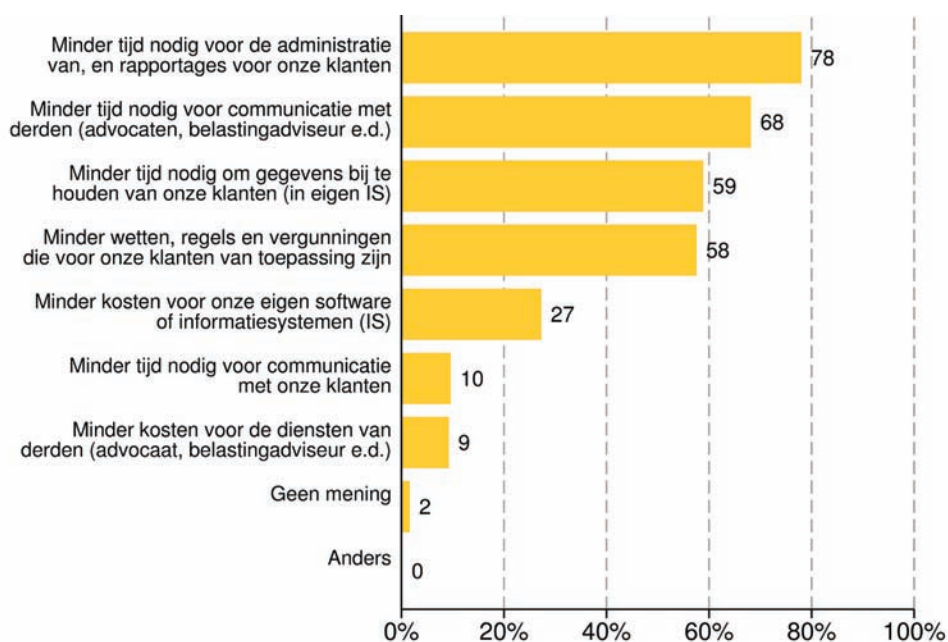

* Percentages zijn gewogen naar het aantal MKB-klienten van het accountantskantoor.

Verder blijkt, dat bijna alle ondervraagde accountantskantoren voor elke bij SBR betrokken uitvragende partij diensten leveren aan hun MKB-klienten (figuur 3.2). Zelfs voor gegevensaanlevering aan het Centraal Bureau voor de Statistiek of voor kredietaanvragen en kredietrapportages blijkt circa 80 procent van de accountantskantoren deze diensten te leveren. Voor SBR-berichten naar deze uitvragende partijen is dit een bemoedigend beeld voor de toekomst. Voor SBR is het gunstig dat vrijwel elk accountants- of administratiekantoor diensten levert voor het deponeren van de jaarrekening bij de Kamer van Koophandel en de aangifte Vennootschapsbelasting. Het zijn juist deze twee SBR-berichten waarvan uit dit onderzoek blijkt, dat ze de meeste gegevens bevatten die geschikt zijn voor branchespecifieke benchmarking (figuur 2.8 en 2.12).¹³ Kortom, de dienstverlening bij accountantskantoren sluit goed aan op de huidige technische mogelijkheden voor het gebruik van SBR-berichten ten behoeve van benchmarking.

¹³ SBR-berichten naar banken bevatten meer gegevens maar het aantal bedrijven dat van deze berichten gebruik maakt, zal beduidend lager zijn (zie ook tabel 2.2).

FIGUUR 3.3 WAT ACCOUNTANTS VERSTAAN ONDER ADMINISTRATIEVE LASTENVERLICHTING, IN %, 2013/2014*

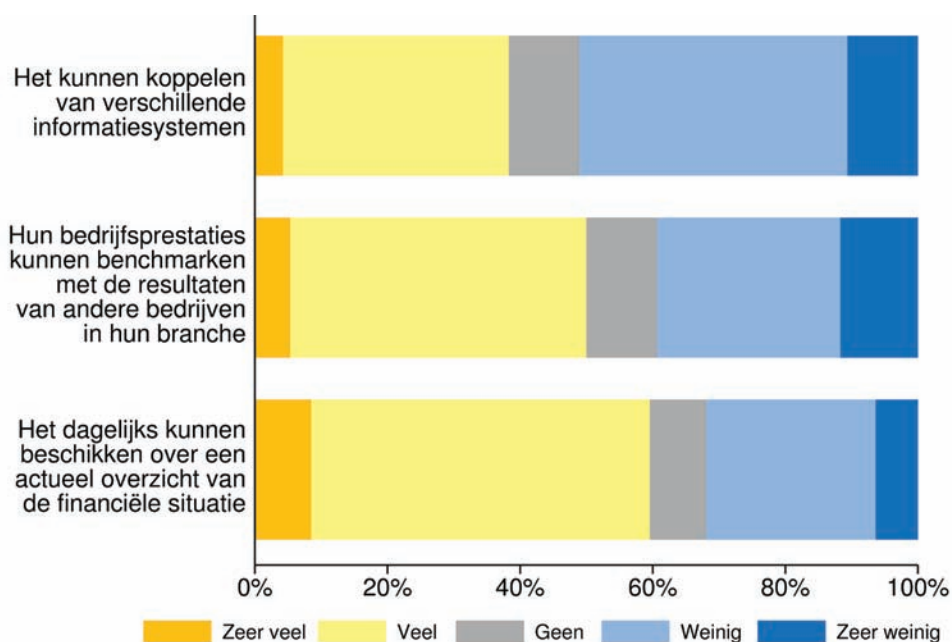

* Percentages zijn gewogen naar het aantal MKB-klanten van het accountantskantoor en tellen niet op tot 100%, omdat de respondenten meerdere antwoorden konden geven.

3.2.1 LASTENVERLICHTING

Zoals eerder besproken in dit rapport, beoogt de Nederlandse overheid met de invoering van SBR de administratieve lasten te verlichten bij het MKB. Het idee hierbij is, dat door standaardisatie van de gegevensuitwisseling efficiëntiewinst valt te behalen. Zodra de jaarrekening is samengesteld, kan het accountants- of administratiekantoor zonder veel extra werk met dezelfde financiële gegevens verschillende SBR-berichten versturen naar de Belastingdienst, de Kamer van Koophandel en de banken. Hierbij betreft het vooral de gegevens uit de jaarrekening. Maar wat verstaan accountants nu feitelijk zelf onder administratieve lastenverlichting? Voor ruim tweederde van de ondervraagde accountants betekent administratieve lastenverlichting in de eerste plaats een afname van de tijd die zij nodig hebben voor de administratie van, en rapportages voor hun klanten (figuur 3.3). Door middel van de toepassing van automatisering in de financiële administratie alsook het bevorderen van digitale gegevensuitwisseling tussen de accountant en hun MKB-klanten kan dit worden gerealiseerd. Ook ervaren accountants de mate van communicatie tussen hen en derden, zoals advocaten en belastingadviseurs, als een grote administratieve last (figuur 3.2). Verder zien accountants het bijhouden van de gegevens van hun klanten relatief vaak als last. Dit lijkt wederom aanleiding te geven voor een pleidooi voor de toepassing van automatisering, maar nu bij het eigen kantoor waarvan de kosten overigens voor een kwart van de ondervraagde accountants ook als een administratieve last wordt ervaren. Het oogmerk van SBR is juist het verlagen van de transactiekosten voor gegevensuitwisseling (Van Aken, 2013). Dit sluit aan op wat accountants aangeven als administratieve lastenverlichting, maar is slechts realiseerbaar wanneer SBR breed wordt toegepast. Wanneer meer gebruikt wordt gemaakt van digitalisering voor de communicatie tussen accountants en hun klanten is dit doel ook haalbaar voor accountants (Bottemanne, 2012a).

FIGUUR 3.4 IN HOEVERRE MKB-KLANTEN VOLGENS ACCOUNTANTS BEHOEFTE HEBBEN AAN MOGELIJKE VORMEN VAN SYSTEEMINTEGRATIE VIA SBR, IN %, 2013/2014*

* Percentages zijn gewogen naar het aantal MKB-klienten van het accountantskantoor.

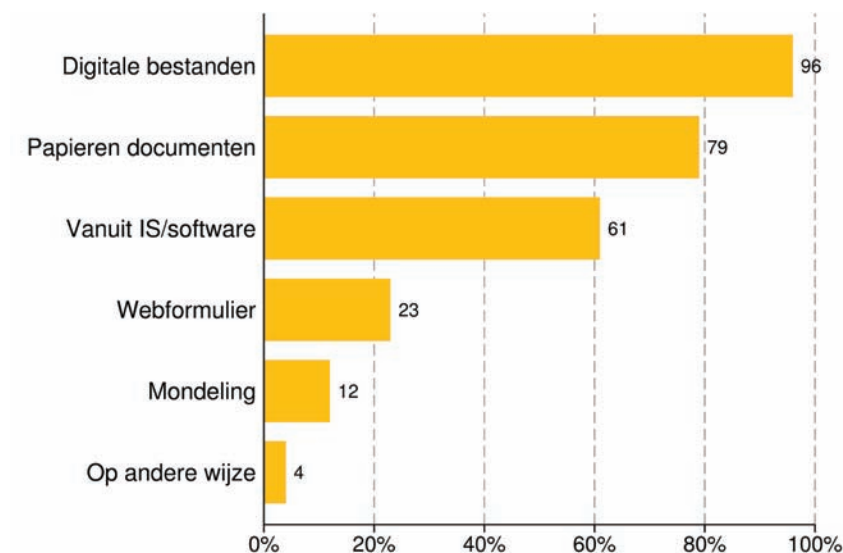
3.2.2 KLANTBEHOEFTE

Circa 40 procent van de accountantskantoren is van mening dat hun MKB-klienten (grote) behoefte hebben aan de mogelijkheid om verschillende informatiesystemen te koppelen (figuur 3.4). Zeker voor het digitaal verzamelen van extracomptabele gegevens, dat wil zeggen buiten de financiële administratie om, lijkt dit een randvoorwaarde voor benchmarking op het gebied van productie, commercie en innovatie. Zeker de helft van de accountantskantoren meent dat hun MKB-klienten (zeer) veel behoefte hebben aan het kunnen benchmarken van de resultaten van de eigen onderneming met die van andere bedrijven in hun branche. Juist deze vorm van benchmarken kan worden gerealiseerd via SBR-berichten. Tot slot, tweederde van de accountants ziet bij hun MKB-klienten veel tot zeer veel behoefte aan het dagelijks kunnen beschikken over een actueel overzicht van de financiële situatie van hun onderneming. Om in de twee laatstgenoemde behoeften te kunnen voorzien, is automatisering van de financiële administratie een randvoorwaarde, alsook de digitalisering van de gegevensuitwisseling tussen het MKB en hun accountants- of administratiekantoor. Wanneer SBR wordt gebruikt om aangiften of de jaarrekening te versturen naar de uitvragende partijen, ontstaat ook de mogelijkheid om daarin opgenomen gegevens te hergebruiken voor benchmarking.

3.2.3 GEGEVENSAAANLEVERING

In grote mate blijken accountantskantoren gegevens digitaal te ontvangen voor het verwerken van de financiële administratie van hun MKB-klienten en het samenstellen van de jaarrekening (figuur 3.5). Meer dan 90 procent ontvangt digitale bestanden en bijna een kwart biedt klienten de mogelijkheid om gegevens via een webformulier aan te leveren. Verder geeft ruim 60 procent van de accountantskantoren aan dat hun klienten in staat zijn om vanuit software of een informatiesysteem gegevens aan te leveren. Toch ontvangt bijna 80 procent van de accountants ook nog gegevens op papier van hun MKB-klienten.

FIGUUR 3.5 DE WIJZEN WAAROP ACCOUNTANTS VAN HUN MKB-KLANTEN GEGEVENS AANGELEVERD KRIJGEN, IN %, 2013/2014*

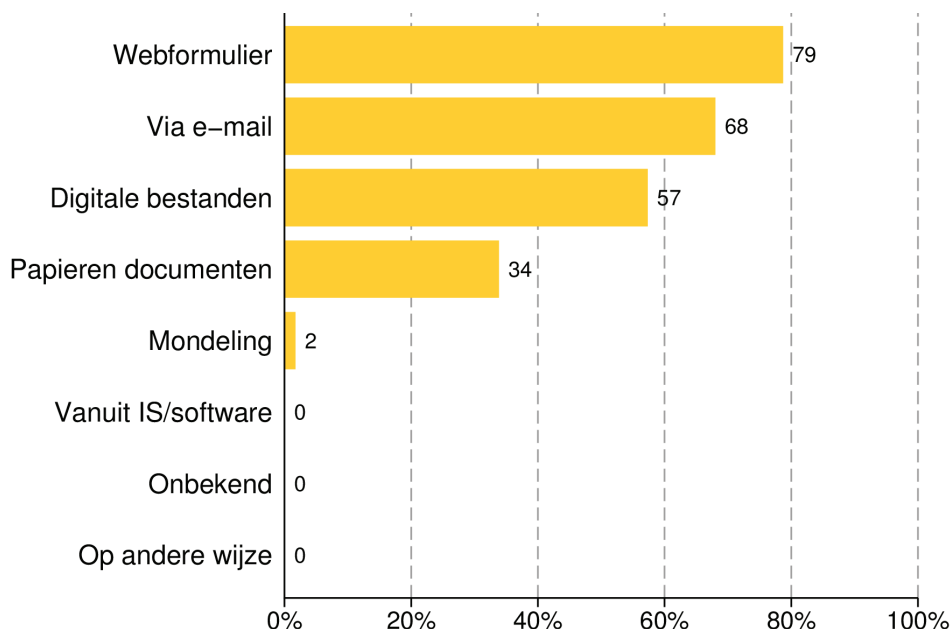

* Percentages zijn gewogen naar het aantal MKB-klienten van het accountantskantoor en tellen niet op tot 100%, omdat de respondenten meerdere antwoorden konden geven.

Mondelinge gegevensaanlevering komt slechts voor bij 12 procent van de ondervraagde accountants. De onderlinge verhoudingen tussen de verschillende wijzen van het aanleveren van gegevens door MKB-klienten is min of meer gelijk aan het beeld uit het onderzoek in 2013 bij leden van brancheorganisaties (Melse en Weltevreden, 2013). In vergelijking met de resultaten uit die enquête onder bedrijven is het percentage voor digitale bestanden en gegevensaanlevering vanuit informatiesystemen/software wel hoger in het onderzoek onder de accountants. Mogelijk hebben de accountants die gereageerd hebben verhoudingsgewijs meer klienten die gebruik maken van digitale gegevensuitwisseling. Dit zou een mogelijke bias in de onderzoeksresultaten betekenen.

De vraag is gesteld in welke mate de invoering van SBR een verschil zal maken in de wijze waarop accountants gegevens ontvangen van hun MKB-klienten voor belastingaangiften of het deponeren van de jaarrekening bij de Kamer van Koophandel. Uit de antwoorden van circa 80 procent van de ondervraagde accountantskantoren blijkt, dat zij verwachten dat over drie jaar hun MKB-klienten gebruik zullen maken van een webformulier voor het aanleveren van gegevens (figuur 3.6). Daarnaast verwachten zij dat voornamelijk digitale bestanden via e-mail zullen worden verstuurd. Opvallend is de voorspelde afname van de aanlevering van gegevens op papier door MKB-klienten: van bijna 80 procent op dit moment naar een slechts een derde over drie jaar (vergelijk figuur 3.5 met figuur 3.6). Kennelijk is de invoering van SBR ook van invloed op de verwachte digitalisering van de aanlevering van gegevens van het MKB naar hun accountant (Blankena, 2013). Opvallend is dat de accountants aangeven over drie jaar geen gegevens van hun MKB-klienten denken te ontvangen vanuit een informatiesysteem/software terwijl op dit moment dat

FIGUUR 3.6 DE WIJZEN WAAROP ACCOUNTANTS NAAR VERWACHTING OVER DRIE JAAR GEGEVENS AANGELEVERD KRIJGEN VAN HUN MKB-KLANTEN TEN BEHOEVE VAN BELASTINGAANGIFTEN OF HET DEPONEREN VAN DE JAARREKENING BIJ DE KAMER VAN KOOPHANDEL, IN %, 2013/2014*

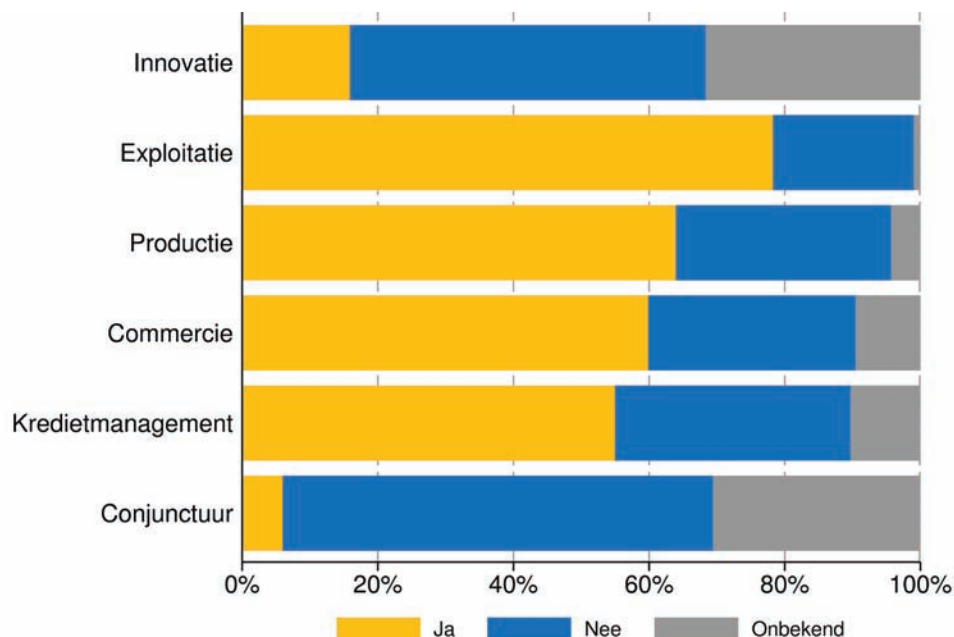
* Percentages zijn gewogen naar het aantal MKB-klienten van het accountantskantoor en tellen niet op tot 100%, omdat de respondenten meerdere antwoorden konden geven.

wel het geval is bij 61 procent (vergelijk figuur 3.5 met 3.6). De enige verklaring die de resultaten hiervoor bieden, is de verwachte verschuiving in het gebruik van een webformulier voor gegevensaanlevering van MKB-klienten naar hun accountant van 23 procent op dit moment naar 79 procent over drie jaar.

3.2.4 GEGEVENS VOOR BENCHMARKING

Accountants zien bij hun MKB-klienten een behoefte aan benchmarking van de resultaten van de eigen onderneming in vergelijking met die van andere bedrijven in hun branche. Het handmatig verzamelen van de daarvoor noodzakelijke gegevens is niet efficiënt. Daarom is aan de accountants de vraag gesteld in welke mate hun MKB-klienten gebruik maken van een informatiesysteem (figuur 3.7). Vrijwel elke accountant weet of een MKB-klient beschikt over een informatiesysteem voor de financiële administratie (exploitatie). Dit is het geval bij de MKB-klienten van 78 procent van de accountantskantoren, maar bij 21 procent niet. Bij de accountants die weten of een informatiesysteem wordt gebruikt voor productiegegevens blijkt dat bij 64 procent dit het geval is maar niet bij 32 procent van hun MKB-klienten. Van de accountants weet 10 procent niet of hun MKB-klienten een informatiesysteem gebruiken voor de klienten- en orderadministratie (commercie) of voor kredietmanagement (debiteurenbeheer). Het gebruik van deze systemen is ongeveer gelijk: 60 procent voor commercie en 55 procent gebruikt een systeem voor kredietmanagement. Voor het monitoren van de conjunctuur of de innovatie weten circa 30 procent van de accountants niet of hun MKB-klienten daarvoor een informatiesysteem gebruiken. Voor innovatie gebruikt 16 procent een systeem en 6 procent beschikt daarover voor conjunctuurgegevens.

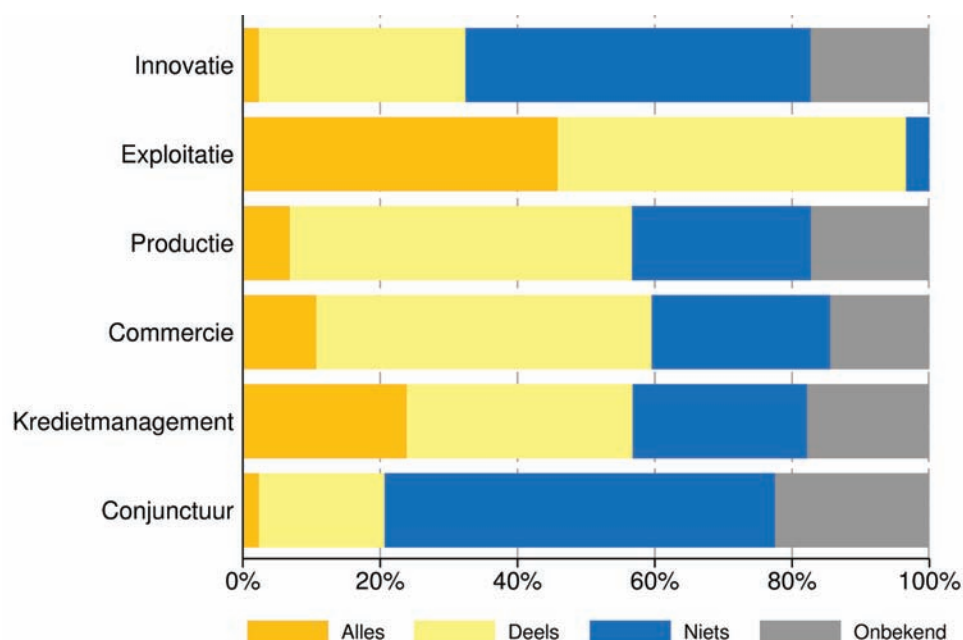
FIGUUR 3.7 HET GEBRUIK VAN INFORMATIESYSTEMEN NAAR SOORT BEDRIJFSINFORMATIE, IN %, 2013/2014*

* Percentages zijn gewogen naar het aantal MKB-klienten van het accountantskantoor.

De antwoorden op de vraag in welke mate MKB-klienten digitaal gegevens kunnen aanleveren over hun bedrijfsvoering sluiten min of meer aan op die van het systeemgebruik (vergelijk figuur 3.8 met figuur 3.7). Circa 20 procent van de accountants weet niet of hun MKB-klienten digitaal gegevens kunnen aanleveren over innovatie, productie, commercie, kredietmanagement of de conjunctuur. Alleen over gegevens uit de financiële administratie weet elke accountant wat mogelijk is. Ondanks het omvangrijk gebruik van informatiesystemen voor de financiële administratie, productie, commercie en kredietmanagement worden gegevens hierover ook deels handmatig aangeleverd. Het is wel positief dat meer dan de helft van de MKB-klienten in staat zijn om gegevens geheel of deels digitaal te leveren aan hun accountant. Wellicht dat het aandeel handmatige gegevensverzameling verder zal afnemen met de verdere digitalisering van de gegevensuitwisseling tussen het MKB en hun financiële intermediair.

FIGUUR 3.8 DE MATE WAARIN MKB-KLANTEN VOLGENS ACCOUNTANTS DIGITAAL GEGEVENS BIJ HEN KUNNEN AANLEVEREN NAAR SOORT BEDRIJFSINFORMATIE, 2013/2014*

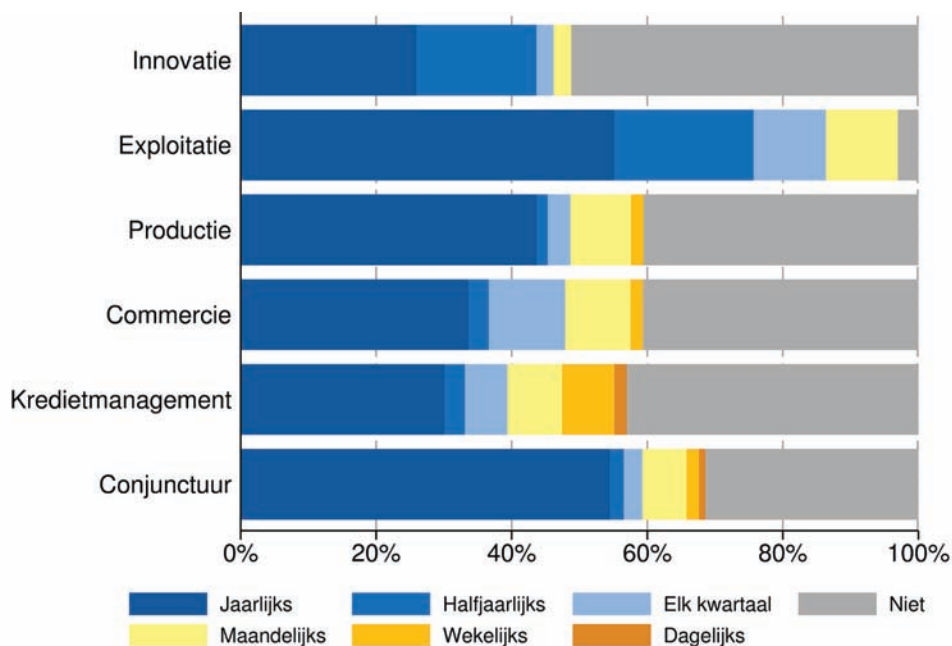
* Percentages zijn gewogen naar het aantal MKB-kanten van het accountantskantoor.

3.2.5 BENCHMARKING BIJ HET MKB

Aan accountants is ook gevraagd in welke mate hun MKB-kanten benchmarken. De huidige benchmarkfrequentie is voornamelijk jaarlijks voor elk soort bedrijfsinformatie (figuur 3.9). Vrijwel alle ondervraagde accountants geven aan dat hun MKB-kanten benchmarking doen ten behoeve van de exploitatie. Dit impliceert dat veel MKB-kanten regelmatig het eigen financiële resultaat vergelijken met dat van andere ondernemers uit de branche. Wat betreft de andere soorten bedrijfsinformatie van de Balanced Scorecard blijkt, dat circa de helft van de accountantskantoren aangeeft dat hun MKB-kanten hiervoor geen gebruik maken van benchmarking.

In het onderzoek is ook gevraagd in hoeverre er behoefte is aan een grotere frequentie van benchmarking onder de MKB-kanten van de accountantskantoren (figuur 3.10). Hier blijkt inderdaad sprake van te zijn bij elk soort bedrijfsinformatie van de Balanced Scorecard. Het aandeel accountants dat aangeeft dat hun klanten maandelijks of wekelijks willen beschikken over exploitatie benchmarks neemt toe van circa 10 procent naar bijna 50 procent (vergelijk figuur 3.10 met figuur 3.9). Opvallend is hierbij dat de frequentiebehoefte van het MKB voor benchmarking volgens accountants nadrukkelijk verschuift van jaarlijks naar maandelijks of per kwartaal. Voor wat betreft exploitatie benchmarks willen MKB-ondernemers volgens de helft van de accountants zelfs kunnen beschikken over dagelijkse, wekelijkse of maandelijks benchmarks. Om dit te realiseren is automatisering van de gegevensuitwisseling een vanzelfsprekende randvoorwaarde (Garbellotto, 2009; O’Riain et al. 2012). De invoering van SBR bevordert in principe de verdere digitalisering van de gegevensuitwisseling tussen ondernemers, hun accountants en uitvragend partijen (Pasmooij, 2013). Maar op basis van de huidige SBR-berichten is het niet mogelijk om een hogere frequentie van benchmarking te realiseren, aangezien het gros van deze

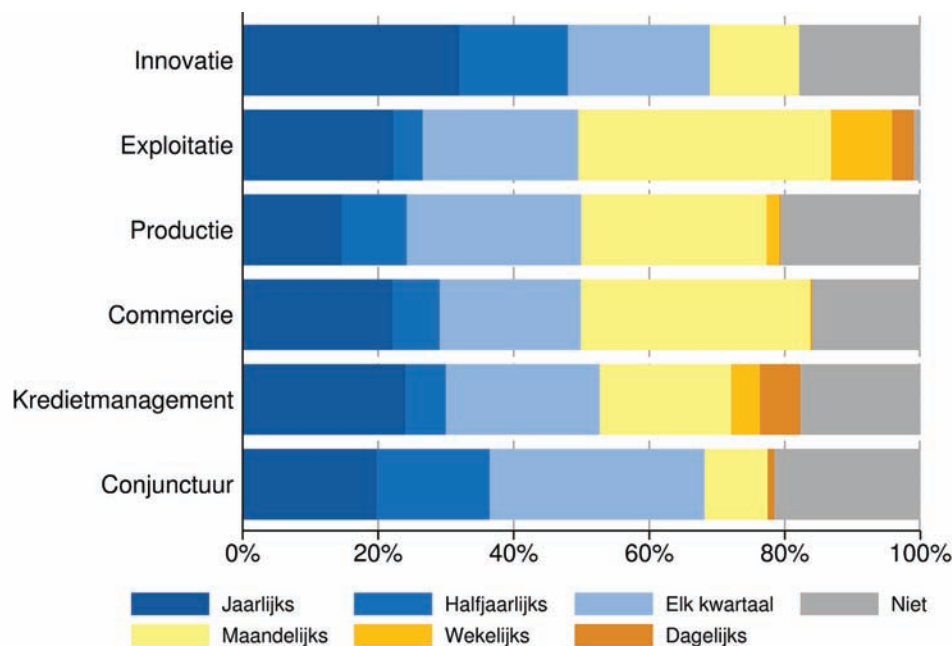
FIGUUR 3.9 DE MEESTE VOORKOMENDE BENCHMARKFREQUENTIE ONDER MKB-KLANTEN VOLGENS ACCOUNTANTS NAAR SOORT BEDRIJFSINFORMATIE, IN %, 2013/2014*

* Percentages zijn gewogen naar het aantal MKB-klanten van het accountantskantoor.

berichten slechts één keer per jaar wordt gemaakt. Zoals aangegeven in hoofdstuk 2, bevatten veel van de huidige SBR-berichten wel in voldoende mate gegevens om branchespecifieke benchmarking op basis van financiële kengetallen mogelijk te maken. Echter, voor een hogere frequentie zullen accountants- en administratiekantoren ook tussentijdse rapportages moeten verzenden in de vorm van SBR-berichten.

FIGUUR 3.10 DE GEWENSTE BENCHMARKFREQUENTIE ONDER HUN MKB-KLANTEN VOLGENS ACCOUNTANTSKANTOREN NAAR SOORT BEDRIJFSINFORMATIE, IN %, 2013/2014*

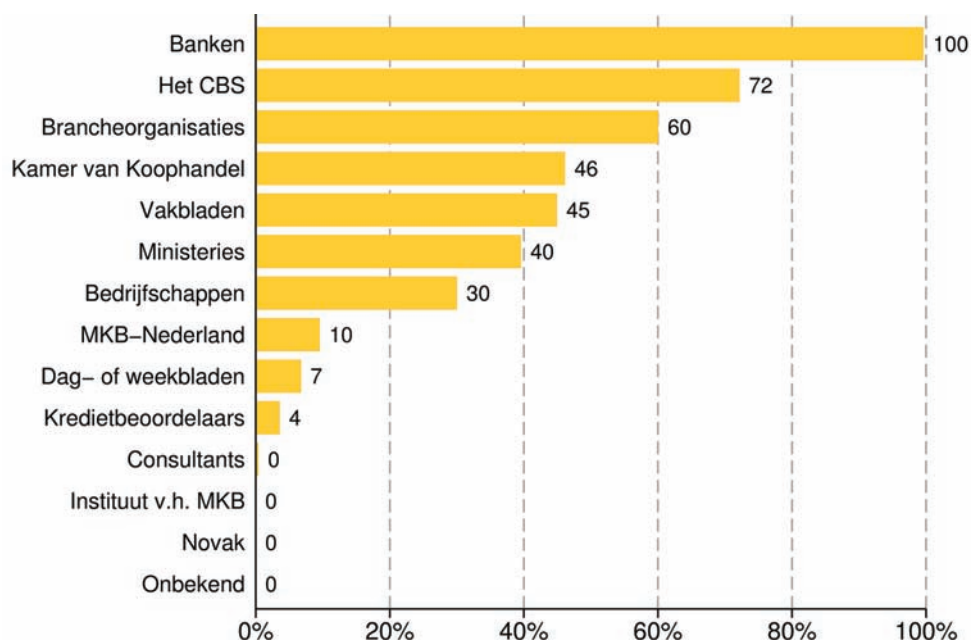

* Percentages zijn gewogen naar het aantal MKB-klienten van het accountantskantoor.

3.2.6 BENCHMARKING DOOR ACCOUNTANTS

Van de ondervraagde accountantskantoren levert momenteel 16 procent zelf benchmarks aan hun MKB-klienten. Bij alle accountantskantoren zijn banken, naast de eigen klienten, leverancier van benchmarkinformatie (figuur 3.11). Driekwart van de accountants gebruikt ook het Centraal Bureau voor de Statistiek als informatiebron en 60 procent verkrijgt benchmarkgegevens van brancheorganisaties. Dit resultaat onderstreept het belang van brancheorganisaties voor branchespecifieke benchmarking. Minder dan de helft van de ondervraagde accountantskantoren maakt gebruik van de Kamer van Koophandel als leverancier van benchmarkgegevens. De gegevensverzamelrequentie is jaarlijks bij circa 20 procent van de accountantskantoren die zelf benchmarken voor elk soort bedrijfsinformatie van de Balanced Scorecard, met uitzondering van het aspect conjunctuur waarbij ruim 40 procent dit jaarlijks doet (figuur 3.12). Opvallend is dat voor elk soort bedrijfsinformatie, behalve conjunctuur en exploitatie ongeveer 30 tot 60 procent van de accountantskantoren halfjaarlijks gegevens verzamelt. Zeer opvallend is, dat zo'n 55 procent van de accountantskantoren op maandelijks basis de gegevens verzamelt over exploitatie.

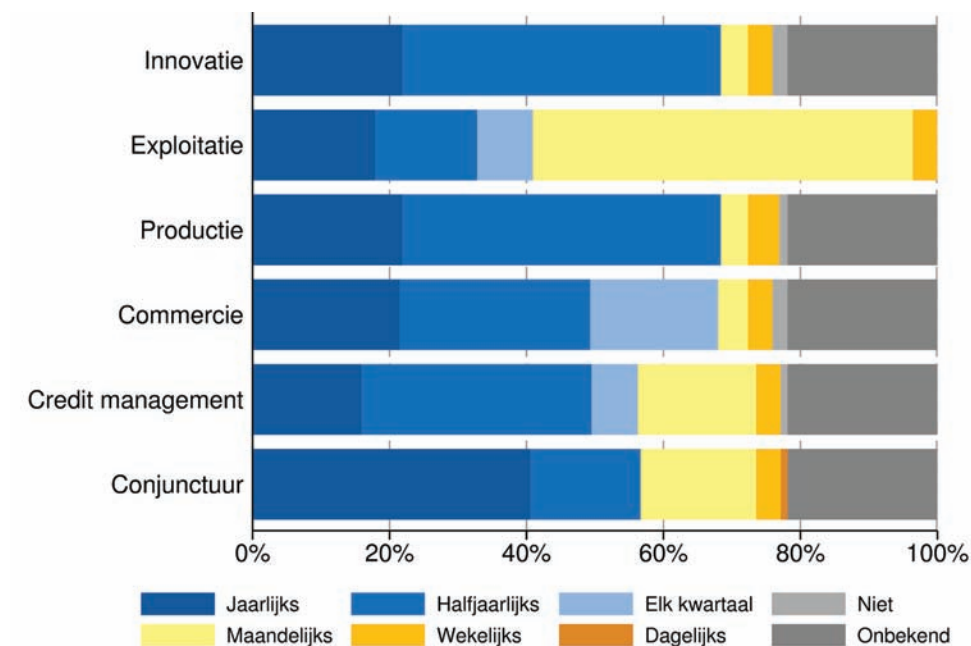
FIGUUR 3.11 GEBRUIK VAN ANDERE INFORMATIEBRONNEN DAN KLANTEN VOOR BENCHMARKGEGEVENS ONDER ACCOUNTANTS, IN %, 2013/2014*

* Percentages zijn gewogen naar het aantal MKB-klienten van het accountantskantoor en tellen niet op tot 100%, omdat de respondenten meerdere antwoorden konden geven.

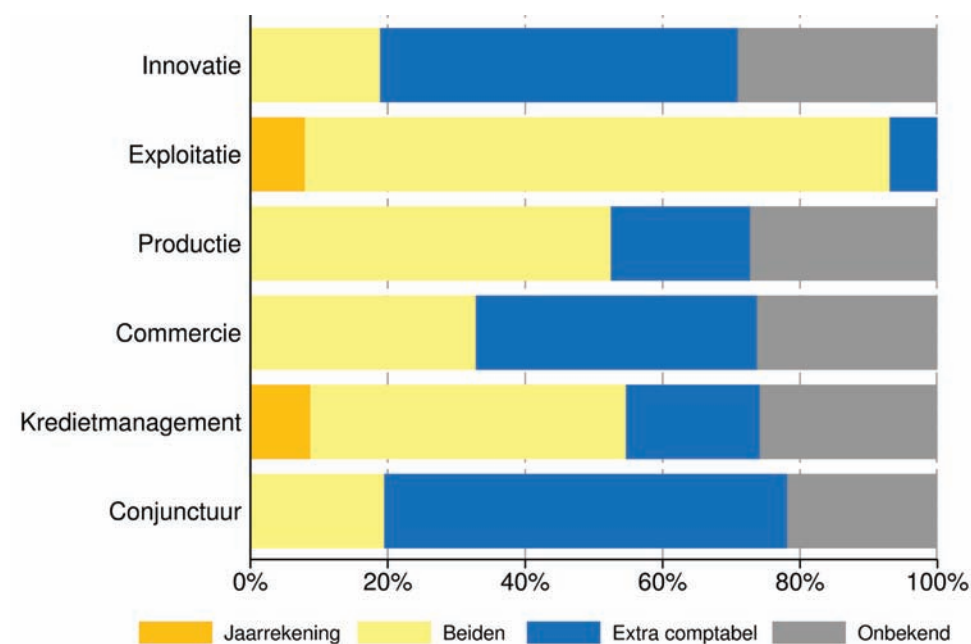
In het kader van dit onderzoek zijn ook twee vragen gesteld over de gegevensbronnen en de wijze van gegevens verzamelen door de accountantskantoren die zelf benchmarks leveren aan hun MKB-klienten. Zoals mag worden verwacht van accountants zijn de jaarrekeningen van hun klienten een belangrijke bron voor benchmarkgegevens (figuur 3.13). Toch is het opvallend dat vaak gebruik wordt gemaakt van extracomptabele gegevens, zelfs voor het benchmarken van de financiële resultaten, de exploitatie volgens de Balanced Scorecard. Ofschoon een vergelijking niet één-op-één kan worden gemaakt, komt dit resultaat min of meer overeen met de analyse van de bruikbaarheid van SBR-berichten voor benchmarking in hoofdstuk 2. Dit onderstreept dat enerzijds branchespecifieke benchmarking goed mogelijk is op basis van de jaarrekening (of de daarmee geproduceerde SBR-berichten), maar dat anderzijds additionele gegevens opgezocht dienen te worden in extracomptabele systemen. Het antwoord op de vraag of gegevens digitaal of handmatig worden verzameld, bevestigt dit (figuur 3.14). Het gebruik van extracomptabele gegevens voor benchmarking impliceert namelijk dat ook veel handmatig werk nodig is bij het verzamelen van de gegevens en het rapporteren van de benchmarks.

FIGUUR 3.12 DE FREQUENTIE WAARMEE ACCOUNTANTS GEGEVENS VERZAMELEN TEN BEHOEVE VAN BENCHMARKING VOOR HUN KLANTEN NAAR SOORT BEDRIJFSINFORMATIE, IN %, 2013/2014*

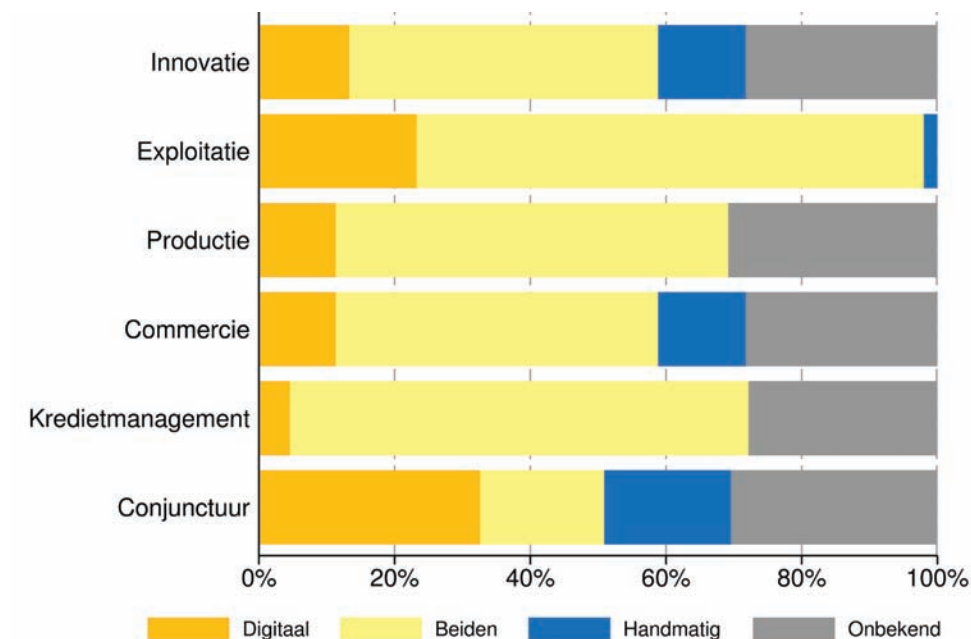
* Percentages zijn gewogen naar het aantal MKB-klanten van het accountantskantoor.

FIGUUR 3.13 IN HOEVERRE ACCOUNTANTS GEGEVENS UIT DE JAARREKENING GEBRUIKEN TEN BEHOEVE VAN BENCHMARKING NAAR SOORT BEDRIJFSINFORMATIE, IN %, 2013/2014*

* Percentages zijn gewogen naar het aantal MKB-klanten van het accountantskantoor.

FIGUUR 3.14 DE WIJZE WAAROP ACCOUNTANTS BEPAALDE SOORTEN BEDRIJFSINFORMATIE VERZAMELEN EN VERWERKEN TEN BEHOEVE VAN BENCHMARKRAPPORTAGES VOOR HUN MKB-KLANTEN, IN %, 2013/2014*

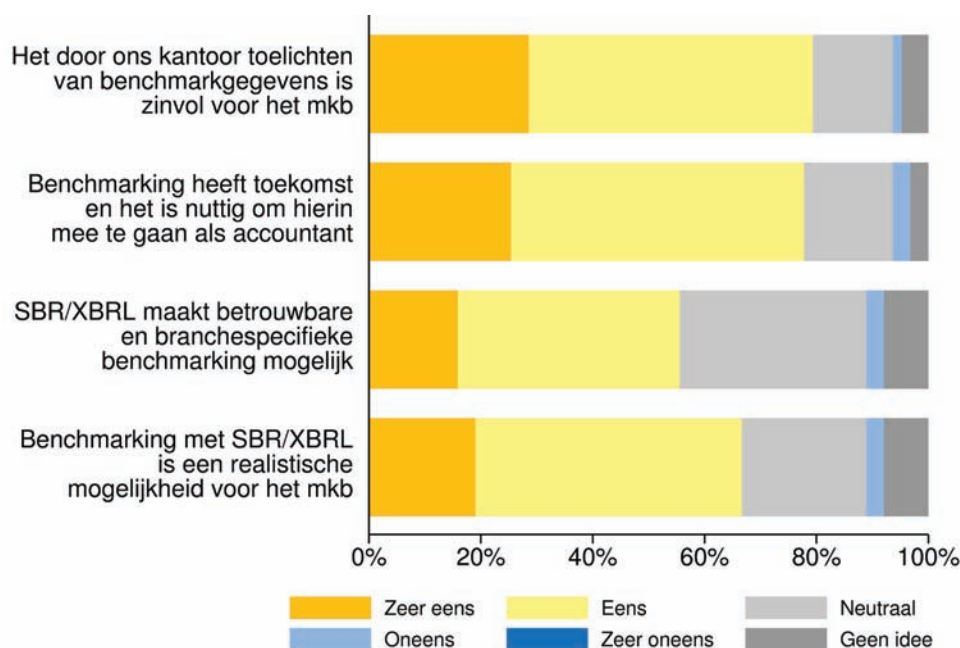

* Percentages zijn gewogen naar het aantal MKB-klanten van het accountantskantoor.

3.2.7 STANDARD BUSINESS REPORTING

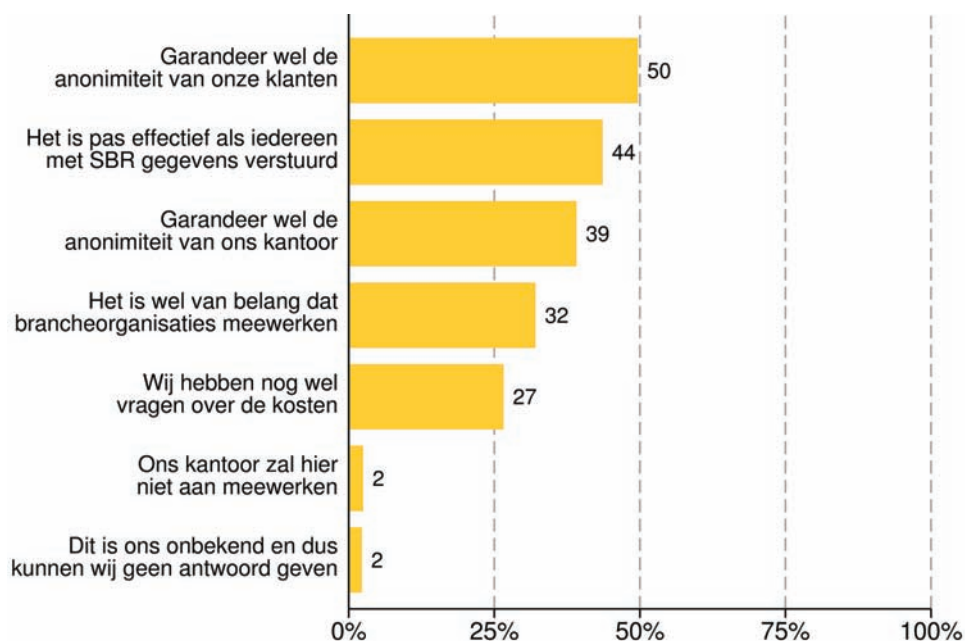
Aan de ondervraagde accountants is een aantal stellingen voorgelegd over benchmarking en het mogelijke effect daarop door de toepassing van SBR (figuur 3.15). Zowel benchmarking op zich als het gebruik van SBR wordt positief beoordeeld door de ondervraagde accountants. Ruim 28 procent is het zeer eens met de stelling dat het zinvol is om benchmarkgegevens toe te lichten aan hun MKB-klanten en nog eens 50 procent is het daarmee eens. Vrijwel hetzelfde resultaat geldt voor de stelling of benchmarking toekomst heeft en dat het nuttig is om hierin mee te gaan als accountant. De overgrote meerderheid van de accountants vindt het realistisch om benchmarking via SBR-berichten mogelijk te maken voor hun MKB-klanten. Kortom, de overgrote meerderheid van de accountants staat achter benchmarking via SBR-berichten.

FIGUUR 3.15 DE MENING VAN ACCOUNTANTS OVER SBR EN BENCHMARKING, IN %, 2013/2014

Van de ondervraagde accountantskantoren overweegt 53 procent om SBR-berichten te versturen naar een benchmarking portaal voor benchmarking omdat het tijd en kosten bespaart (figuur 3.16). Dit is positief gegeven het doel dat de overheid voor ogen staat bij de invoering van SBR, namelijk: om de lasten van het bedrijfsleven te verminderen (EL&I, 2011). Daarbij moet volgens 50 procent van de ondervraagde accountants de anonimiteit van hun MKB-kanten wel worden gegarandeerd. Dat het effectief is als iedereen met SBR gegevens verstuurd voor benchmarking ziet 44 procent van de accountantskantoren. Dat de anonimiteit van het kantoor wel moet worden gegarandeerd voor benchmarking is een overweging bij 39 procent van de accountants. Kostenoverwegingen zijn van belang bij 27 procent van de accountants bij het versturen van SBR-berichten naar een benchmarking portaal. Van de accountants onderstreept 32 procent verder dat benchmarking via SBR-berichten pas effectief is als brancheorganisaties hieraan meewerken. Dit impliceert dat benchmarks via SBR pas zinvol zijn wanneer die zijn gebaseerd op een representatieve steekproef van bedrijven binnen één branche. Bij zowel de banken, het CBS als bij brancheorganisaties is een dergelijke statistische aanpak gebruikelijk. Zodra benchmarking via SBR-berichten mogelijk wordt, kan met veel grotere aantallen deelnemers worden gewerkt. Immers, elke onderneming is al verplicht bepaalde rapportages te leveren via SBR waarvoor accountants de noodzakelijke diensten leveren. Als men bereid is om ook benchmarkgegevens op deze wijze aan te leveren, wordt het ook makkelijker om benchmarks meer grootschalig uit te voeren.

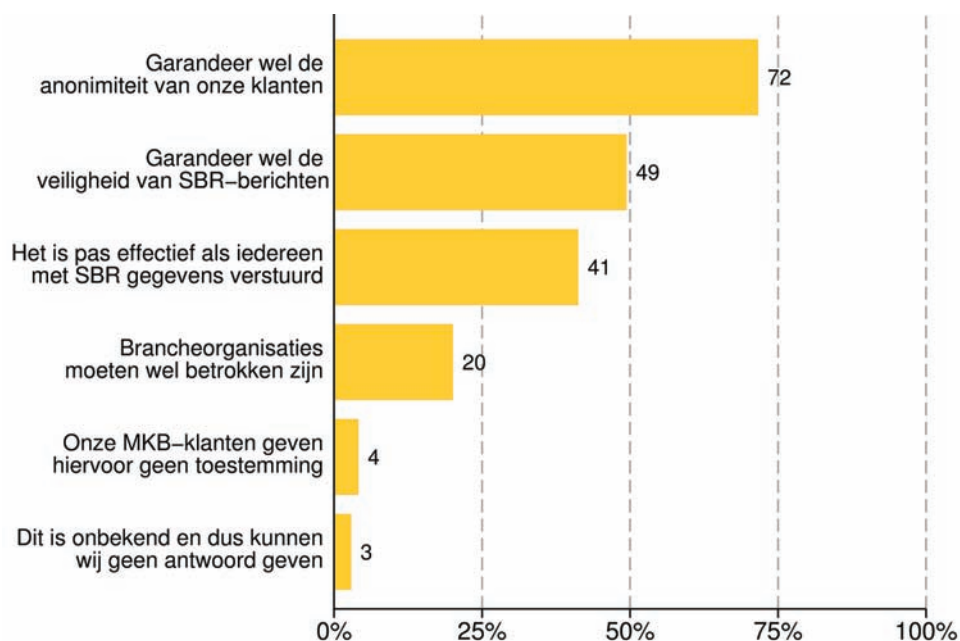
FIGUUR 3.16 DE VOORWAARDEN DIE ACCOUNTANTS STELLEN AAN HET VERSTUREN VAN SBR-BERICHTEN NAMENS HUN KLANTEN NAAR EEN BENCHMARKINGPORTAAL IN BEHEER VAN EEN BRANCHEORGANISATIE, IN %, 2013/2014

* Percentages zijn gewogen naar het aantal MKB-klanten van het accountantskantoor en tellen niet op tot 100%, omdat de respondenten meerdere antwoorden konden geven.

Zonder medewerking van ondernemers is elke inspanning om benchmarking via SBR-berichten te realiseren, gedoemd om te mislukken. Daarom is ook aan accountants gevraagd naar de voorwaarden waaraan moet worden voldaan voordat hun MKB-klanten zullen toestaan dat bedrijfsinformatie uit SBR-berichten wordt hergebruikt voor benchmarking (figuur 3.17). Opmerkelijk is dat slechts 4 procent van de accountants van mening is, dat hun klanten hiervoor geen toestemming zullen geven. Wel dient volgens 72 procent van de accountants de anonimiteit van de betrokken ondernemingen en de veiligheid van het gegevensverkeer te worden gegarandeerd willen hun klanten hiermee instemmen. Verder geeft 20 procent van de accountants aan dat de brancheorganisaties moeten worden betrokken bij het verkrijgen van toestemming voor het hergebruik van bedrijfsinformatie uit SBR-berichten.

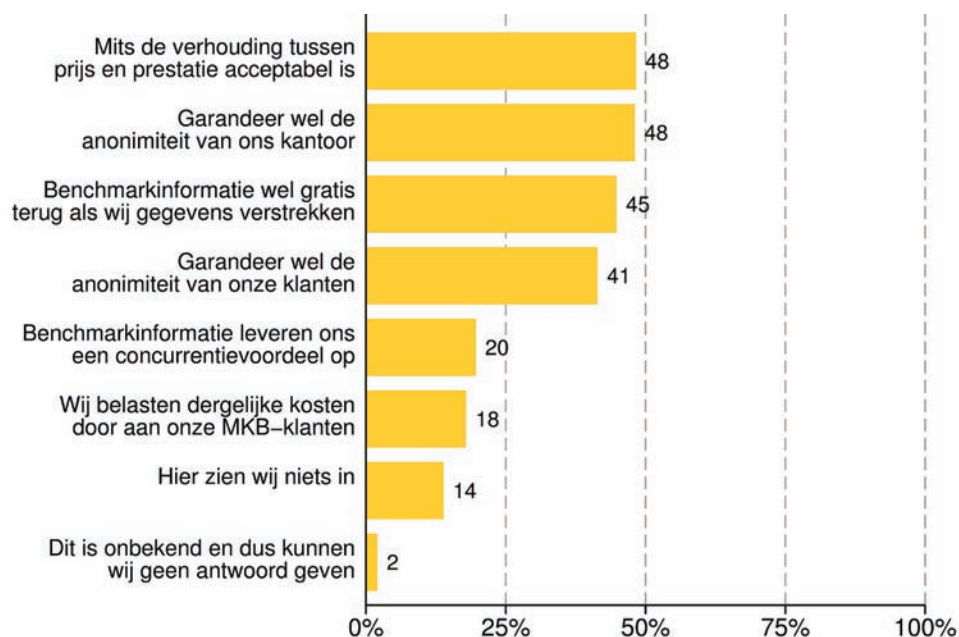
FIGUUR 3.17 DE VOORWAARDEN WAARONDER HUN MKB-KLANTEN VOLGENS ACCOUNTANTS ZULLEN TOESTAAN DAT BEDRIJFSINFORMATIE UIT SBR-BERICHTEN VOOR BENCHMARKING WORDT GEBRUIKT, IN %, 2013/2014*

* Percentages zijn gewogen naar het aantal MKB-klanten van het accountantskantoor en tellen niet op tot 100%, omdat de respondenten meerdere antwoorden konden geven.

Tot slot is gevraagd naar de voorwaarden waaronder accountantskantoren willen betalen voor benchmarks (figuur 3.18). Bijna de helft van de ondervraagde accountants is bereid om te betalen voor benchmarkinformatie welke wordt verkregen via een benchmarkportaal in beheer van een brancheorganisatie. Dat daarbij de prijs-prestatieverhouding redelijk dient te zijn en de anonimiteit van het accountantskantoor dient te worden gegarandeerd, is welhaast vanzelfsprekend. Circa 20 procent zou dergelijke kosten doorbelasten aan hun MKB-klanten terwijl 20 procent overweegt om te betalen omdat het een concurrentievoordeel oplevert. Circa 15 procent is niet bereid om te betalen aan een instantie voor benchmarking. Wel zijn de accountants ook van mening dat wanneer zij brongegevens aanleveren dat dan ook benchmarkinformatie als wederdienst gratis beschikbaar moet worden gesteld. Dit standpunt weerspiegelt de onderlinge afhankelijkheid en kan een basis zijn voor samenwerking tussen accountants, het MKB en brancheorganisaties (Van Wijk et al., 2014).

FIGUUR 3.18 DE VOORWAARDEN WAARONDER ACCOUNTANTS WILLEN BETALEN VOOR BENCHMARKINFORMATIE VAN EEN BENCHMARKINGPORTAAL IN BEHEER VAN EEN BRANCHEORGANISATIE, IN %, 2013/2014*

* Percentages zijn gewogen naar het aantal MKB-klanten van het accountantskantoor en tellen niet op tot 100%, omdat de respondenten meerdere antwoorden konden geven.

3.3 REACTIES NOVAK EN NBA

3.3.1 NOVAK

Guus Ham, directeur

Het beeld dat uit dit onderzoek naar voren komt over de mogelijkheden voor branchespecifieke benchmarking via SBR-berichten is positief maar ik teken aan dat nog veel moet gebeuren om dit te concretiseren. Uit de resultaten van de enquête blijkt dat accountantskantoren positief zijn. Accountants willen ook samenwerken maar hieraan verbinden ze wel voorwaarden. Bij de toepassing van benchmarkresultaten ten behoeve van de klant zie ik ook een probleem. Weinig accountants brengen benchmarking ter sprake en nemen de moeite om de gegevens te verzamelen en te presenteren. Ze weten vaak niet hoe dit aan te pakken. Benchmarking heeft een plaats in de adviespraktijk van de accountant maar het moet simpel en goedkoop zijn en in de praktijk toepasbaar. Daar zit vaak het probleem. Mijn ervaring is dat als het vergelijken van cijfers in de genen van de accountant zit, dat hij of zij ook uit de voeten kan met trends en cijfers van de Rabo of branchegerelateerde informatie van de ING of de ABN AMRO. Het vergelijken van cijfers is immers vaak weinig meer dan een middel om een adviesgesprek op gang te brengen. Willen we branchespecifieke benchmarking via SBR-berichten op een grote schaal bij accountants gaan gebruiken dan zal de tool goedkoop, betrouwbaar en multi-inzetbaar moeten zijn. De door accountants veelgebruikte softwarepakketten moeten de gegevensuitwisseling via SBR-berichten ondersteunen en benchmarks beschikbaar moeten komen zowel op papier als via een website of een smartphone app.

De Novak staat open om in samenwerking met partners een dergelijk SBR-bericht te ontwikkelen voor branchespecifieke benchmarking. Nader onderzoek is daarvoor wel nodig voordat wij dat willen faciliteren. Maar, belangrijk hierbij is wel dat het geen tonnen verslindend project mag worden zonder dat de leden van Novak er mee aan de slag kunnen!

Ik denk dat we uit moeten gaan van de gedachte dat veel informatie via SBR-berichten op een relatief eenvoudige wijze is te verzamelen. Dat zie ik als de onderkant van de piramide voor branchespecifieke benchmarking via SBR-berichten. Dan komt de stap naar de tweede, smallere laag van de piramide waarbij de samenwerking interessant kan zijn tussen de Novak en een brancheorganisatie. Wij vertalen dan doelgericht de bulk van de gegevens naar meer branchespecifieke informatie voor de tweede laag van de piramide. Het is de vraag of je voor de eerste laag van de piramide brancheorganisaties nodig hebt. Bijvoorbeeld, je kunt ook eerst alle SBR-berichten voor benchmarking aanleveren aan een facilitaire organisatie en pas daarna de benchmarkgegevens verrijken in samenwerking met brancheorganisaties. Als iedereen samenwerkt bij het verzamelen van de gegevens in de eerste laag van de piramide zal dit de kosten behoorlijk verminderen per deelnemer. Het helpt natuurlijk ook als brancheorganisaties aangeven belangstelling te hebben voor de branchespecifieke informatie uit de tweede laag van de piramide. Wederom helpt dit bij het vergroten van de haalbaarheid (financiering). Ik zie uiteindelijk mogelijkheden voor bedrijfsspecifieke informatie in de derde laag van de piramide. Je vergelijkt dan de benchmarks van de branche met de indicatoren van individuele bedrijven. Om dit te realiseren heb je toestemming nodig van de brancheorganisaties en de bedrijven. Vanzelfsprekend moet de anonimiteit worden gegarandeerd, iets wat nadrukkelijk ook uit dit onderzoek naar voren komt, zowel bij de accountants als bij de brancheorganisaties.

3.3.2 NBA

Dirk ter Harmsel, plaatsvervangend voorzitter NBA en voorzitter ledengroep Openbaar Accountants

De NBA is zeer positief over dit onderzoek van de HvA en kan zich vinden in een groot deel van de uitkomsten. Zeker voor de MKB-accountant is het van belang om pro-actief met zijn of haar klant samen te werken. Goede en actuele benchmarkgegevens kunnen helpen om de branchekennis van de accountant te vergroten. Dat biedt kansen voor advisering op een breder terrein dan alleen de financiële performance.

De huidige beschikbare informatie van bijvoorbeeld het CBS of banken is vaak al enkele boekjaren oud en daardoor minder bruikbaar voor actuele vergelijking binnen een bepaalde branche. Om benchmarking via brancheorganisaties te laten slagen is een wisselwerking tussen de accountant en de betreffende brancheorganisatie nodig. Op dit moment kan een accountant vaak alleen via de klant branchegegevens opvragen. Wanneer de accountant een actieve bijdrage levert aan het aanleveren van gegevens voor een brancheorganisatie, dan mag hij of zij ook de uitkomsten van de betreffende branche terug verwachten. Alleen dan is sprake van een win-win situatie en stimuleert dit accountants om mee te doen.

De in het rapport aangeven beperking van het aantal gegevens in de huidige taxonomie, ten opzichte van een uitvraag die voor een Balanced Scorekaart nodig zou zijn, kan wellicht worden weggenomen via

het Referentie Grootboekschema (RGS). Dit wordt door Hans Verkruijsse in zijn inleiding gememoreerd. Invoering van het RGS biedt de mogelijkheid om op grootboekniveau gegevens uit te vragen. Door uitraag en grootboekschema's op elkaar aan te sluiten is benchmarking op elk gewenst detailniveau mogelijk.

Op korte termijn kan, op verzoek van de klant, al gestart worden met de aanlevering van fiscale bestanden bij geïnteresseerde brancheorganisaties. In een later stadium kunnen uitgebreide maatwerkprojecten worden opgezet. Voor het zover is zal nog de nodige afstemming tussen intermediairs, klanten, brancheorganisaties en softwareleveranciers moeten plaatsvinden. De NBA wil graag bij dit initiatief betrokken blijven.

3.4 SYNOPSIS

In dit hoofdstuk stonden de algemene resultaten centraal van een onderzoek onder accountantskantoren naar de mogelijkheden van branchespecifieke benchmarking via SBR-berichten. Er is onder meer beschreven wat accountants verstaan onder administratieve lastenverlichting en welke diensten zij leveren aan hun MKB-klanten. Tevens is besproken in hoeverre de MKB-klanten volgens de accountants informatiesystemen gebruiken en in welke mate zij bedrijfsgegevens digitaal kunnen leveren voor benchmarking. De belangrijkste resultaten worden hieronder kort samengevat.

De dienstverlening van de accountantskantoren beperkt zich niet tot het samenstellen van de jaarrekening, maar omvat daarnaast ook adviesdiensten die bovenal zijn gericht op het indienen van fiscale rapportages. Ook is in ruime mate sprake van diensten ten behoeve van kredietverlening door banken en de bedrijfsvoering. Dit is zeker van belang in het kader van de mogelijke rol van de accountant in de SBR-informatieketen voor branchespecifieke benchmarking. Naast het borgen van de kwaliteit van de brongegevens zien accountants daarbij voor zichzelf ook een rol weggelegd als adviseur bij het toelichten van benchmarkrapporten (Verkruijsse, 2010). Uit onderzoek van de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA) en de Universiteit Leiden blijkt eveneens dat ruim de helft van de accountants verwacht dat door het gebruik van SBR zij andere soorten diensten gaan aanbieden (NBA, 2013).

Accountants verstaan onder administratieve lastenverlichting vooral dat zij minder tijd nodig hebben voor de administratie van hun MKB-klanten en het opstellen van rapportages. Dit komt overeen met de doelstelling die de Rijksoverheid heeft met SBR, namelijk het verlagen van de transactiekosten voor gegevensuitwisseling tussen het MKB, hun account- of administratiekantoor en de uitvragende partijen. Het is een pleidooi voor de toepassing van automatisering om digitale gegevensuitwisseling mogelijk te maken. Dit geldt niet alleen voor het versturen van SBR-berichten naar de uitvragende partijen, maar ook voor de communicatie tussen accountants en hun MKB-klanten. Daarmee zou de tijdsdruk bij accountants kunnen afnemen en meer ruimte beschikbaar komen voor advisering over de bedrijfsvoering op basis van benchmarking.

Accountants staan erg positief tegenover benchmarking via SBR-berichten. Meer dan 80 procent vindt dat benchmarking de toekomst heeft en dat het nuttig is om hier als accountant in mee te gaan. Bovendien vinden zij dat benchmarking met SBR een realistische mogelijkheid is voor hun MKB-klanten.

Daarnaast zijn accountants bereid om SBR-berichten te versturen naar een online portaal voor benchmarking, aangezien dit kan resulteren in een besparing in tijd en kosten. Ook is een ruime meerderheid van de accountants van mening dat hun MKB-klanten toestemming zullen geven voor het hergebruik van bedrijfsinformatie uit SBR-berichten. Ofschoon bijna de helft van de accountants bereid is om te betalen voor benchmarkinformatie welke wordt verkregen via een benchmarkportaal in beheer van een brancheorganisatie, wil men deze informatie gratis ontvangen als zij zelf benchmarkgegevens aanleveren.

Samengevat komt uit dit onderzoek een beeld naar voren van de onderlinge afhankelijkheid die een basis kan zijn voor een samenwerking tussen accountants, het MKB en hun brancheorganisaties.

BENCHMARKING DOOR BRANCHE- ORGANISATIES

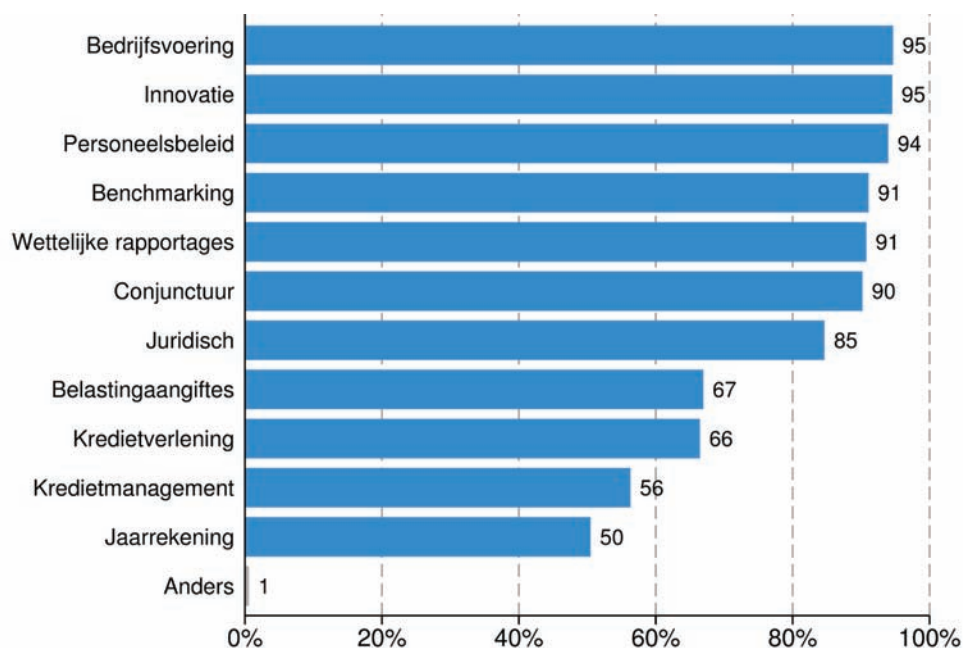
4.1 INLEIDING

De vraag die in dit hoofdstuk wordt besproken, is of branchespecifieke benchmarking via SBR-berichten relevant is voor het Nederlandse bedrijfsleven naar de mening van brancheorganisaties. Zo wordt onder andere beschreven welke diensten brancheorganisaties leveren aan hun leden en wat zij verstaan onder administratieve lastenverlichting bij hun leden. Ook wordt ingegaan op de vraag in hoeverre brancheorganisaties kunnen voorzien in branchespecifieke benchmarking en welke bronnen zij gebruiken voor gegevensverzameling. Daarnaast wordt de huidige en gewenste benchmarkfrequentie bij brancheorganisaties besproken. Tot slot komen vragen aan de orde over de attitude van brancheorganisaties ten aanzien van branchespecifieke benchmarking via SBR-berichten. In totaal hebben 24 brancheorganisaties met circa 37.400 leden deelgenomen aan dit onderzoek. De enquête onder brancheorganisaties is afgenomen na de toets op de bruikbaarheid van SBR-berichten als gegevensbron voor branchespecifieke benchmarking zoals besproken in hoofdstuk 2.

4.2 DIENSTVERLENING VAN BRANCHEORGANISATIES

Brancheorganisaties vervullen een belangrijke rol als de behartiger van de collectieve belangen van de aangesloten leden. Naast activiteiten om de ledenbelangen te bewaken, leveren brancheorganisaties tal van diensten, bijvoorbeeld, op het gebied van de bedrijfsvoering, innovatie en personeelsbeleid. Benchmarking en een daaraan verwant onderwerp als conjunctuuronderzoek staat ook hoog op de lijst van diensten die de ondervraagde brancheorganisaties leveren (figuur 4.1).

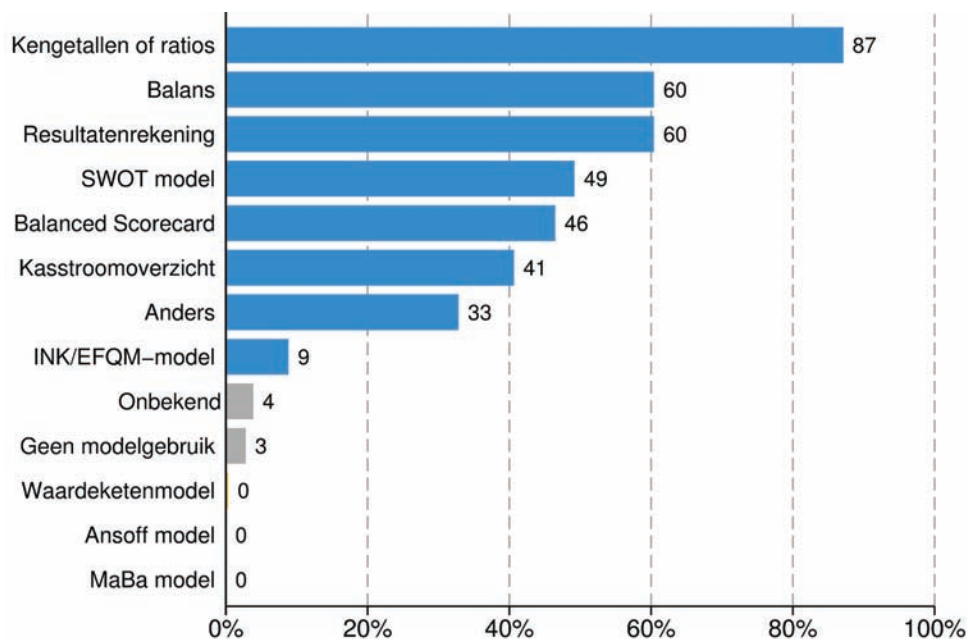
FIGUUR 4.1 ADVIESDIENSTEN DIE BRANCHEORGANISATIES HUN LEDEN BIEDEN, IN %, 2014*

* Percentages zijn gewogen naar het aantal leden van de brancheorganisaties en tellen niet op tot 100%, omdat de respondenten meerdere antwoorden konden geven.

In de managementliteratuur worden tal van modellen gehanteerd om inzicht te verkrijgen in de bedrijfsvoering of de concurrentiepositie van ondernemingen (Van Assen et al., 2008; Mulders, 2010). De vraag is daarom voorgelegd aan brancheorganisaties welk model of rapportagevorm door hen wordt gebruikt als adviesmodel (figuur 4.2). De top drie gebruikte modellen betreft rapportages gebaseerd op de jaarrekening: kengetallen, de balans en de resultatenrekening. De jaarrekening blijkt dus een belangrijke gegevensbron voor benchmarking. Brancheorganisaties kunnen daarom met de inhoud van de huidige SBR-berichten aan de Belastingdienst, de Kamer van Koophandel of banken voor een groot deel voorzien in branchespecifieke benchmarking gebaseerd op gegevens uit de jaarrekening (zie hoofdstuk 2). En ook de Balanced Scorecard wordt relatief vaak gebruikt als adviesmodel (figuur 4.2). Dit resultaat bevestigt de bruikbaarheid van dit model als startpunt voor branchespecifieke benchmarking via SBR-berichten zoals toegepast in hoofdstuk 2.

FIGUUR 4.2 DE ADVIESMODELLEN DIE BRANCHEORGANISATIES VOOR HUN LEDEN GEBRUIKEN VOOR ADVISERING OVER DE BEDRIJFSVOERING, IN %, 2014*

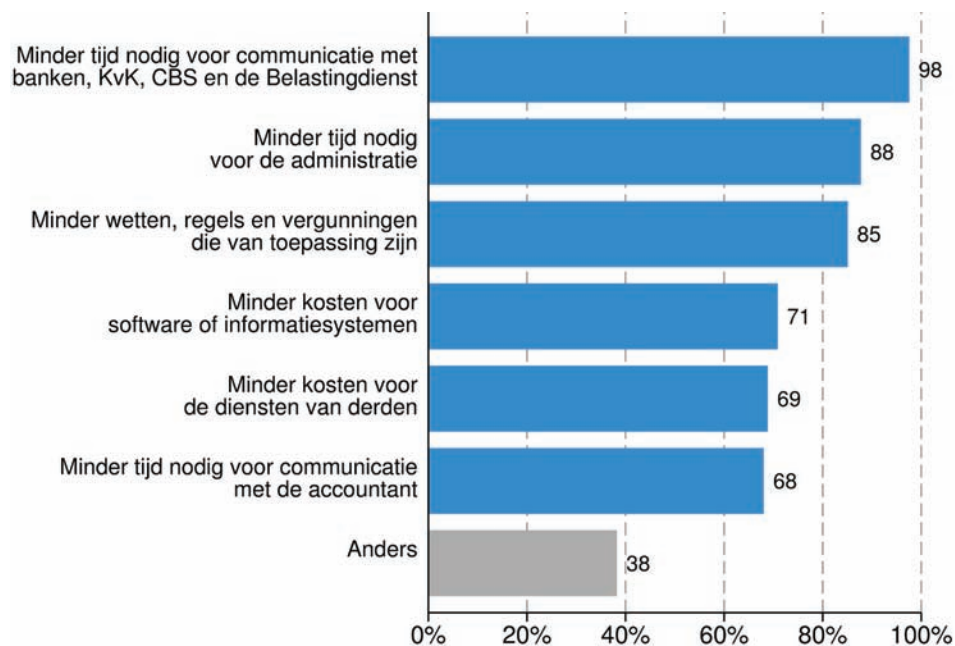

* Percentages zijn gewogen naar het aantal leden van de brancheorganisaties.

4.2.1 LASTENVERLICHTING

Administratieve lastenverlichting voor bedrijven betekent voor vrijwel elke brancheorganisatie vooral een vermindering van de tijd noodzakelijk voor communicatie tussen hun leden en de uitvragende partijen: de Belastingdienst, de Kamer van Koophandel, het Centraal Bureau voor de Statistiek en de banken (figuur 4.3). Dit resultaat is in overeenstemming met eerder onderzoek onder MKB-ondernemers die dit ook zelf veelvuldig aangeven (Melse en Weltevreden, 2013). Daarnaast verstaat bijna 90 procent van de brancheorganisaties onder lastenverlichting een besparing van de tijd die hun leden nodig hebben voor hun administratie. Juist op deze twee lasten tracht de overheid met de invoering van SBR een zeker effect te sorteren (Janssen et al., 2010). Als de gegevensuitwisseling tussen ondernemers en hun accountant verder wordt gedigitaliseerd, zal ook minder tijd nodig zijn voor de communicatie met uitvragende partijen (zie hiervoor paragraaf 3.2.4). Voor brancheorganisaties is lastenverlichting ook de afname van het aantal wetten, regels en vergunningen waar hun leden mee te maken hebben (figuur 4.3). Voor MKB-ondernemers is dit zelfs de belangrijkste vorm van lastenverlichting (Melse en Weltevreden, 2013).

**FIGUUR 4.3 WAT BRANCHEORGANISATIES VERSTAAN ONDER ADMINISTRATIES
LASTENVERLICHTING VOOR HUN LEDEN, IN %, 2014***

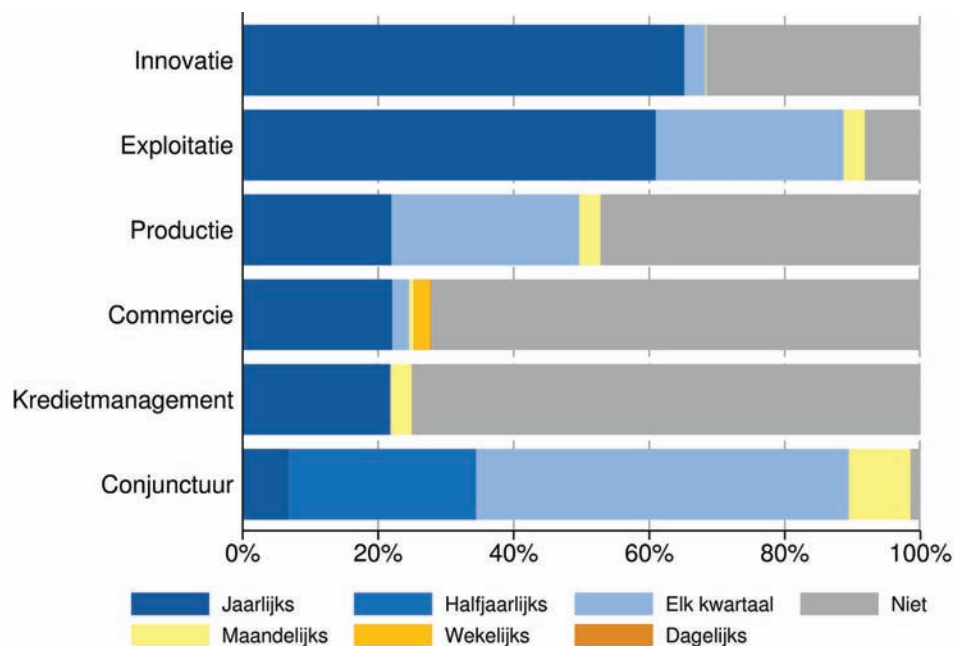
* Percentages zijn gewogen naar het aantal leden van de brancheorganisaties en tellen niet op tot 100%, omdat de respondenten meerdere antwoorden konden geven.

4.2.2 DE BEHOEFTE AAN BENCHMARKING

Vrijwel elke brancheorganisatie geeft aan dat hun leden regelmatig behoefte hebben aan benchmarkgegevens. De huidige benchmarkfrequentie door brancheorganisaties is voornamelijk jaarlijks voor elk soort bedrijfsinformatie (figuur 4.4). Verder hebben bijna alle ondervraagde brancheorganisaties conjunctuurbenchmarks. De frequentie van de conjunctuurbenchmark verschilt sterk met de benchmarks op basis van andere bedrijfsinformatie. Ongeveer 35 procent van de brancheorganisaties verzamelt halfjaarlijks conjunctuurgegevens, circa 50 procent elk kwartaal en bijna 10 procent doet dit maandelijks. Opvallend is, dat er relatief weinig wordt gebenchmarkt op het gebied van productie, commercie en kredietmanagement: slechts 20 tot 50 procent van de brancheorganisaties doet dit.

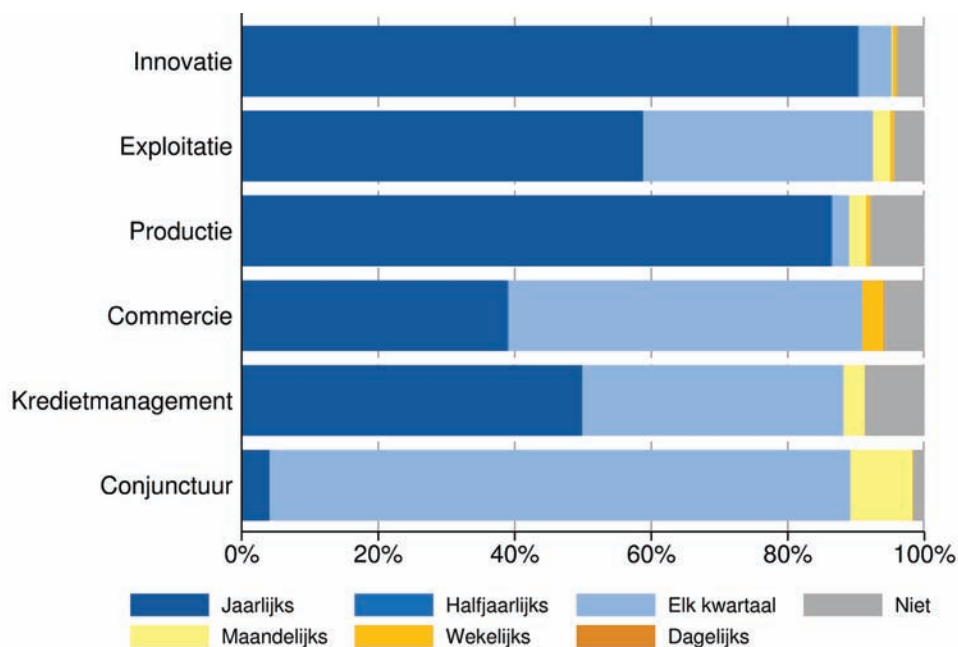
De overgrote meerderheid van de brancheorganisaties wil meer (en vaker) benchmarken op alle soorten bedrijfsinformatie (figuur 4.5). Opvallend hierbij is de gewenste verschuiving in de frequentie voor benchmarking van jaarlijks of halfjaarlijks naar per kwartaal. Voor benchmarks op basis van exploitatie-, commercie- en kredietmanagement gegevens volstaat een jaarlijkse benchmark voor de helft van de brancheorganisaties, terwijl de andere helft dit liever elk kwartaal beschikbaar heeft voor hun leden. Benchmarking voor zowel innovatie als productie hoeft voor circa 90 procent van de ondervraagde brancheorganisaties slechts jaarlijks plaats te vinden. Met behulp van SBR kunnen brancheorganisaties enerzijds de benchmarkfrequentie verhogen voor hun leden van exploitatie en kredietmanagement en anderzijds gemakkelijker gegevens verzamelen bij een groter aantal leden. Immers, het aantal bedrijven waarvan SBR-berichten beschikbaar komen, zal doorgaans hoger liggen dan het huidige aantal deelnemers aan enquêtes voor branchespecifieke benchmarking door brancheorganisaties.

FIGUUR 4.4 DE HUIDIGE BENCHMARKFREQUENTIE BIJ BRANCHEORGANISATIES NAAR SOORT
BEDRIJFSINFORMATIE, IN %, 2014*

* Percentages zijn gewogen naar het aantal leden van de brancheorganisaties.

FIGUUR 4.5 DE GEWENSTE BENCHMARKFREQUENTIE BIJ BRANCHEORGANISATIES NAAR SOORT
BEDRIJFSINFORMATIE, IN %, 2014*

* Percentages zijn gewogen naar het aantal leden van de brancheorganisaties.

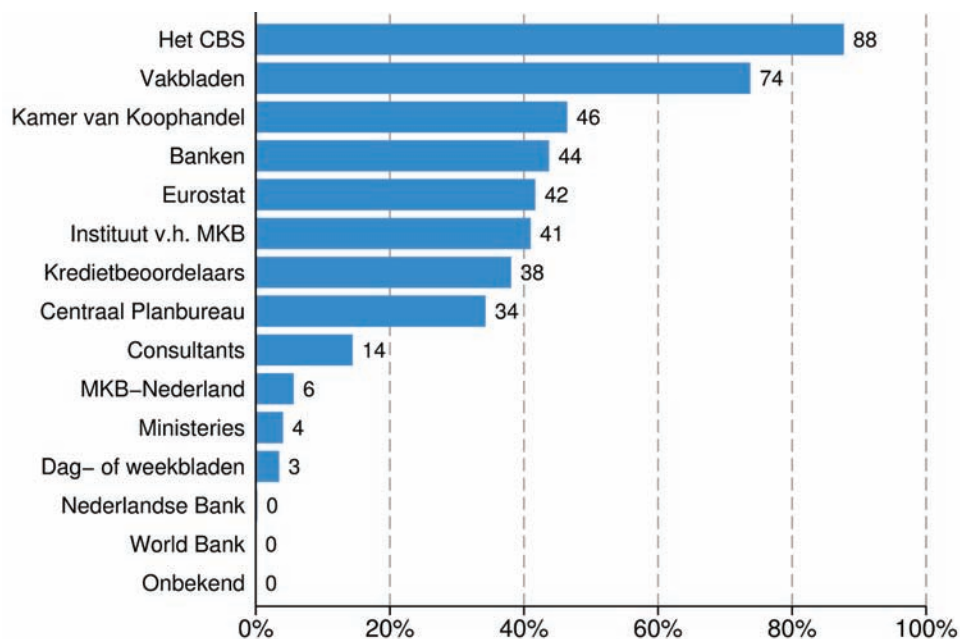
4.2.3 BENCHMARKING DOOR BRANCHEORGANISATIES

Van de ondervraagde brancheorganisaties kan 11 procent volledig voorzien in de benchmarkbehoefte van hun leden. Echter, meer dan 80 procent geeft aan dat de leden meer benchmarkinformatie verwachten van hun brancheorganisatie, terwijl 5 procent helemaal niet in staat is om te voldoen aan de vraag naar benchmarkinformatie. Op de vraag hoe brancheorganisaties benchmarkgegevens verzamelen, blijkt dat allen gegevens van derden gebruiken maar 95 procent vergaart ook zelf benchmarkgegevens. Voor de brancheorganisaties is het Centraal Bureau voor de Statistiek de belangrijkste leverancier van benchmarkgegevens (figuur 4.6). En ook vakbladen zijn een belangrijke bron van benchmarkinformatie. Minder dan de helft van de ondervraagde brancheorganisaties maakt gebruik van de Kamer van Koophandel als leverancier van benchmarkgegevens. Voorts wordt in afnemende mate gebruik gemaakt van gegevens afkomstig van banken, Eurostat, het Instituut voor het Midden en Kleinbedrijf (IMK), kredietbeoordelaars en het Centraal Planbureau. Deze veelzijdigheid aan leveranciers is wellicht het gevolg van de populariteit van conjunctuurbenchmarks (figuur 4.4).

De gegevensverzamelfrequentie is jaarlijks bij circa 60 procent van de brancheorganisaties die zelf benchmarken voor elk soort bedrijfsinformatie van de Balanced Scorecard, met uitzondering van de aspecten innovatie en commercie waarbij ruim 20 procent dit jaarlijks doet (figuur 4.7). Opvallend is dat de gegevensverzamelfrequentie hoog is van conjunctuurgegevens. Bijna alle brancheorganisaties die zelf benchmarken doen dit halfjaarlijks of elk kwartaal en 10 procent doet dit maandelijks.

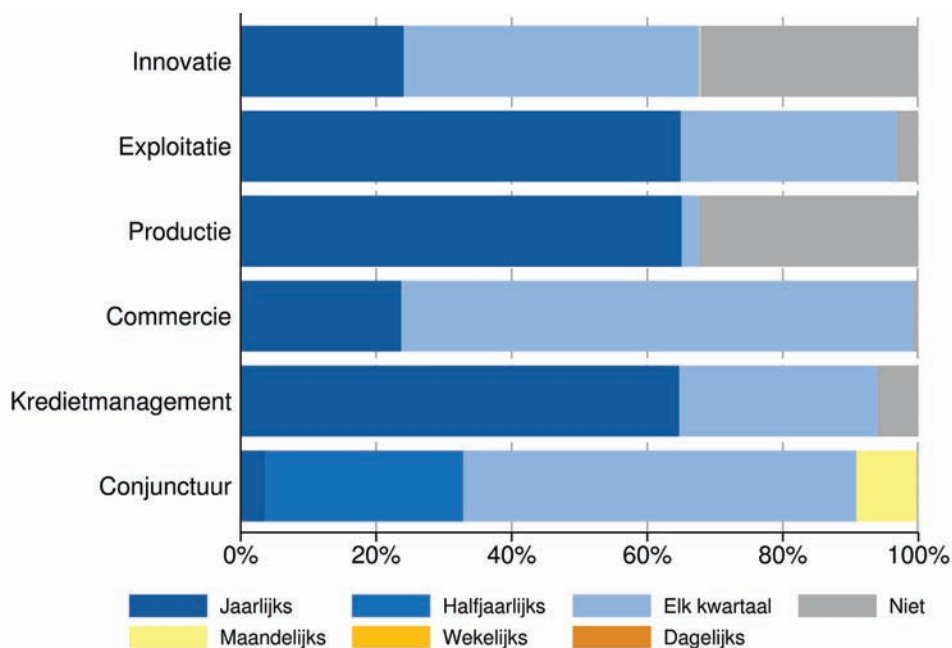
Veel van de benchmarkgegevens die brancheorganisaties verzamelen, staan in de jaarrekening (figuur 4.8). Afgezien van commerciegegevens, wordt voor elk ander soort bedrijfsinformatie bij 40 tot 60 procent van de brancheorganisaties gebruik gemaakt van gegevens uit de jaarrekening. Echter, extracomptabele gegevens, dat wil zeggen buiten de financiële administratie om, zijn eveneens noodzakelijk voor branchespecifieke benchmarking. Wanneer brancheorganisaties gebruik gaan maken van SBR-berichten voor benchmarking is het wel noodzakelijk om dit aan te vullen met andere bedrijfsgegevens over commercie, innovatie, productie en conjunctuur, zoals ook duidelijk is geworden in hoofdstuk 2. Als indicatie voor de efficiëntie van het verzamelen van benchmarkgegevens is gevraagd in welke mate dit digitaal of handmatig wordt gedaan door brancheorganisaties. Afhankelijk van het soort bedrijfsinformatie verzamelt 40 tot 60 procent van de ondervraagde brancheorganisaties deze gegevens geheel of deels digitaal (figuur 4.9). Daarnaast blijken zij ook voor elk soort bedrijfsinformatie (deels) handmatig gegevens te verzamelen. Het verzamelen van gegevens via SBR-berichten kan voor een aanzienlijke efficiëntiewinst zorgen bij gegevens die nu digitaal worden verzameld via e-mail en spreadsheets en overeenkomen met de gegevensinhoud van SBR-berichten, zoals besproken in hoofdstuk 2. Dit zal zeker ook het geval zijn wanneer op basis van een branchespecifieke taxonomie een SBR-bericht wordt ontwikkeld specifiek ten behoeve van benchmarking voor gegevens die ontbreken in de huidige SBR-berichten. Een goed voorbeeld hiervan betreft de XBRL Agrotaxonomie welke de basis kan vormen voor informatie-uitwisseling van bedrijven in de agrarische sector (Everdingen, 2012).

FIGUUR 4.6 GEBRUIK VAN ANDERE INFORMATIEBRONNEN DAN LEDEN VOOR BENCHMARKGEGEVENS ONDER BRANCHEORGANISATIES, IN %, 2014*

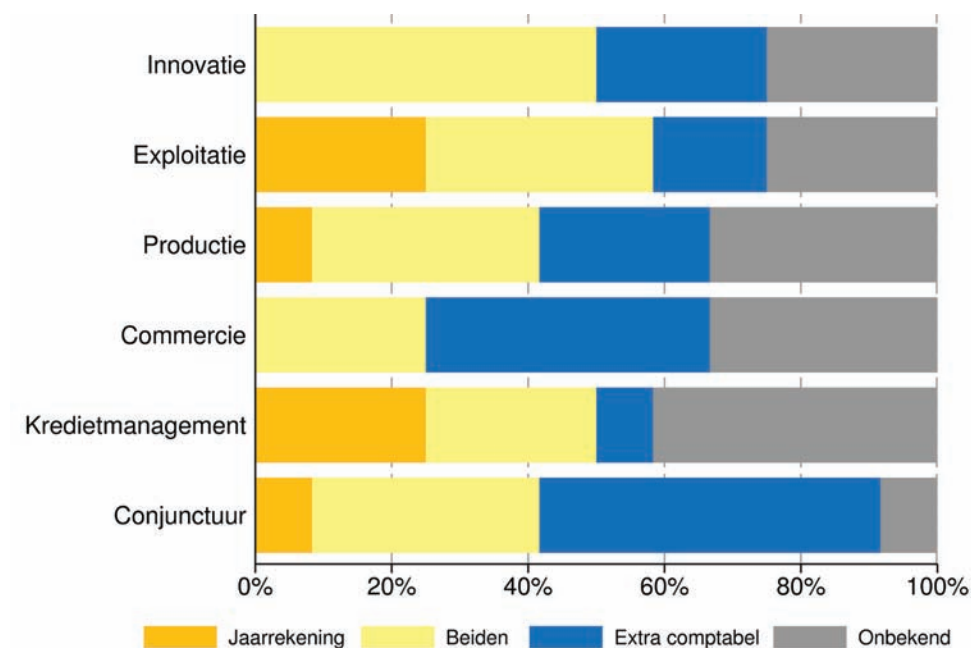
* Percentages zijn gewogen naar het aantal leden van de brancheorganisaties en tellen niet op tot 100%, omdat de respondenten meerdere antwoorden konden geven.

FIGUUR 4.7 DE FREQUENTIE WAARMEE BRANCHEORGANISATIES GEGEVENS VERZAMELEN TEN BEHOEVE VAN BENCHMARKING VOOR HUN LEDEN NAAR SOORT BEDRIJFSINFORMATIE, IN %, 2014*

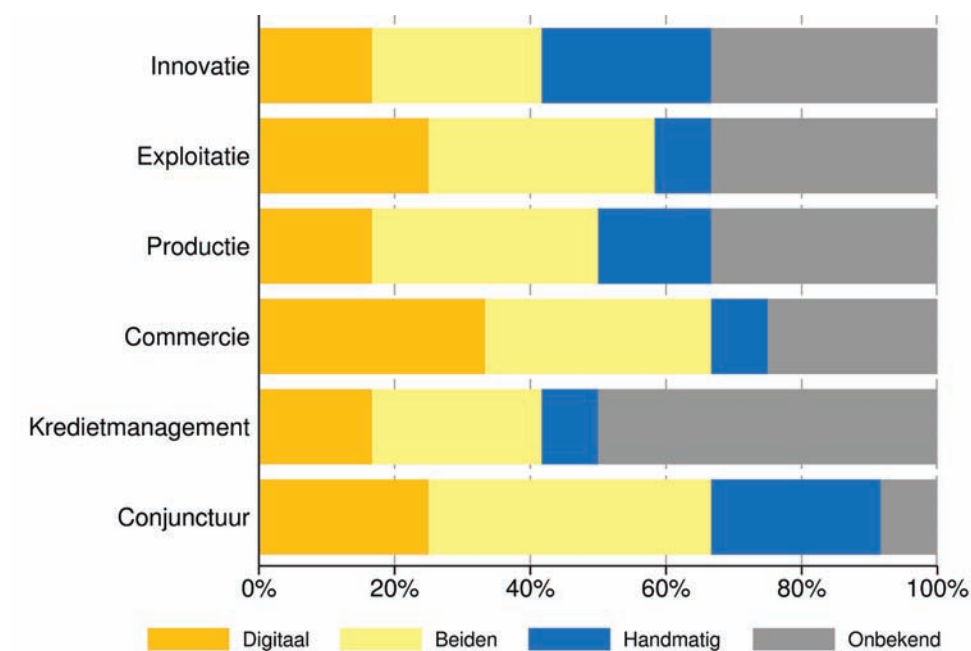
* Percentages zijn gewogen naar het aantal leden van de brancheorganisaties.

FIGUUR 4.8 IN HOEVEERLE BRANCHEORGANISATIES GEGEVENS UIT DE JAARREKENING GEBRUIKEN TEN BEHOEVE VAN BENCHMARKING NAAR SOORT BEDRIJFSINFORMATIE, IN %, 2014*

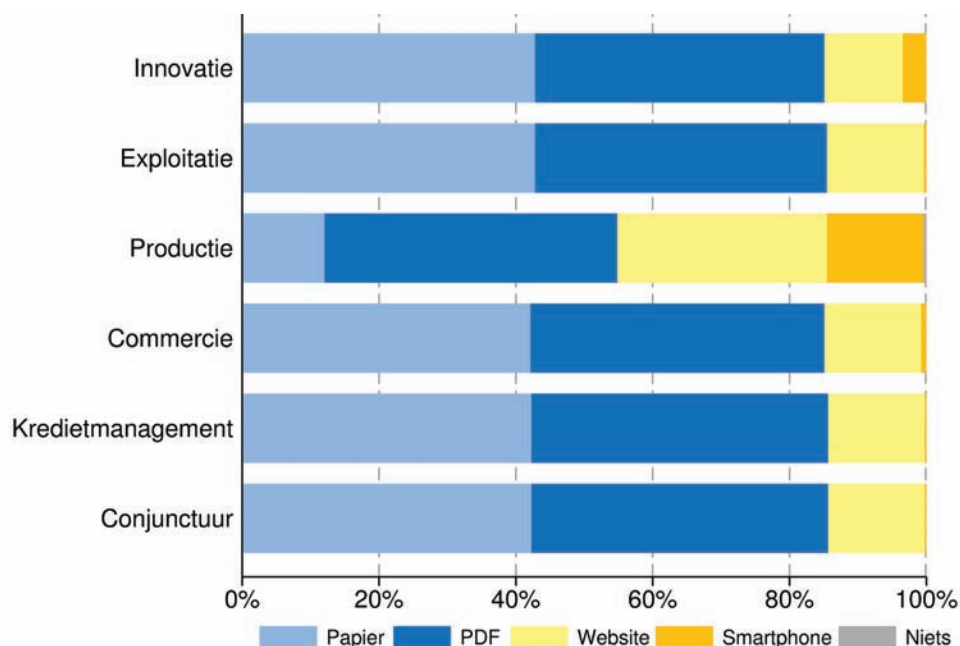
* Percentages zijn gewogen naar het aantal leden van de brancheorganisaties.

FIGUUR 4.9 DE WIJZE WAAROP BRANCHEORGANISATIES BEPAALDE SOORTEN BEDRIJFSINFORMATIE VERZAMELEN EN VERWERKEN TEN BEHOEVE VAN BENCHMARKRAPPORTAGES VOOR HUN LEDEN, IN %, 2014*

* Percentages zijn gewogen naar het aantal leden van de brancheorganisaties.

FIGUUR 4.10 HOE LEDEN VOLGENS HUN BRANCHEORGANISATIES BIJ VOORKEUR BEPAALDE SOORTEN BEDRIJFSINFORMATIE ALS BENCHMARKRAPPORTAGES WENSEN TE ONTVANGEN, IN %, 2014*

* Percentages zijn gewogen naar het aantal leden van de brancheorganisaties.

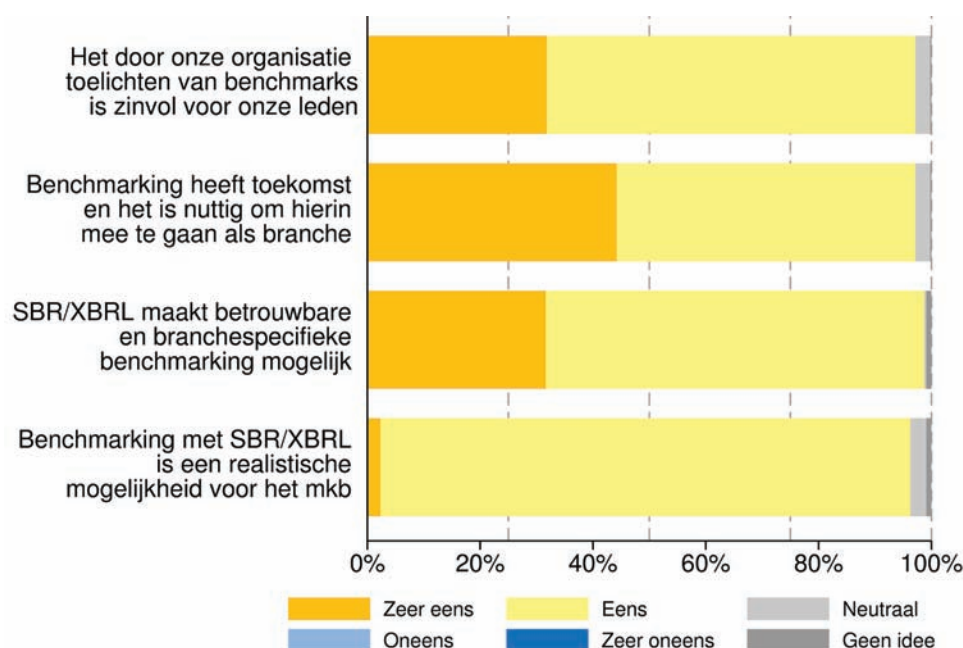
4.2.4 BENCHMARKRAPPORTAGES

Aan de brancheorganisaties is ook gevraagd op welke wijze hun leden bij voorkeur benchmarkrapporten wensen te ontvangen (figuur 4.10). Meer dan 80 procent van de leden zal dit volgens de brancheorganisaties bij voorkeur op papier ontvangen of digitaal als PDF-bestand. Minder dan 20 procent van de brancheorganisaties verwacht dat hun leden de voorkeur geven aan het gebruik van een website of een smartphone (app). Dit resultaat geldt voor elk soort bedrijfsinformatie met uitzondering van productiebenchmarks. Uit de enquêteresultaten kan niet worden opgemaakt waarom brancheorganisaties van mening zijn dat hun leden weinig belangstelling hebben voor het digitaal ontvangen van (interactieve) benchmarkrapportages. Wellicht dat de huidige jaarlijkse frequentie hiervoor een verklaring biedt (figuur 4.4). Immers, jaarlijkse benchmarking leent zich meer voor rapportage op papier dan een benchmark op maand- of kwartaalbasis. Echter, brancheorganisaties en hun leden hebben wel behoefte aan meer frequente benchmarks (figuur 4.5). Zodra de brancheorganisaties daaraan kunnen voldoen, ligt het ook in de lijn der verwachting om een website of smartphone applicatie te gebruiken om branche-specifieke benchmarks te presenteren.

4.2.5 STANDARD BUSINESS REPORTING

Stellingen zijn voorgelegd over benchmarking, het mogelijke effect daarop met de toepassing van SBR en de rol van de brancheorganisatie (figuur 4.11). Zowel benchmarking op zich als het gebruik van SBR wordt positief beoordeeld door de ondervraagde brancheorganisaties. Vrijwel alle brancheorganisaties zijn het (zeer) eens met de stelling dat het zinvol is om benchmarkgegevens toe te lichten aan hun leden. Een vergelijkbaar antwoord geven brancheorganisaties op de stelling of benchmarking toekomst heeft

FIGUUR 4.11 DE MENING VAN BRANCHEORGANISATIES OVER BENCHMARKING EN HET EFFECT DAAROP VAN STANDARD BUSINESS REPORTING, IN %, 2014*

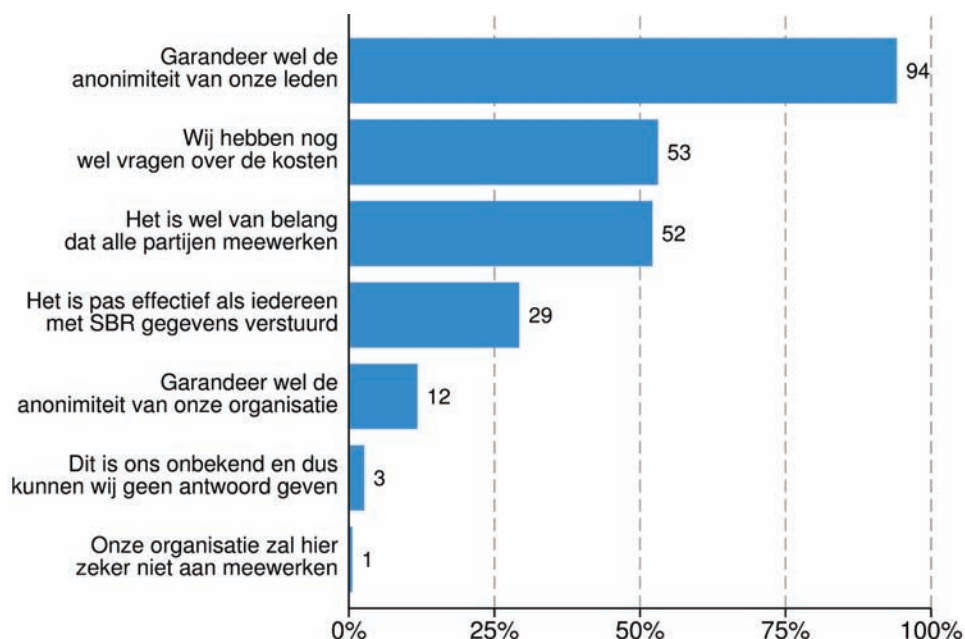

* Percentages zijn gewogen naar het aantal leden van de brancheorganisaties.

en dat het nuttig is om hierin mee te gaan als brancheorganisatie. Verder vinden zij het realistisch om benchmarking via SBR-berichten mogelijk te maken voor hun leden. Brancheorganisaties onderschrijven met een grote meerderheid de stelling dat SBR/XBRL betrouwbare en branchespecifieke benchmarking mogelijk maakt.

Ook zijn aan de brancheorganisaties drie vragen gesteld over de bereidheid om benchmarking via SBR-berichten mogelijk te maken. Vrijwel alle ondervraagde brancheorganisaties (96 procent) zijn bereid om SBR-berichten te ontvangen van hun leden. Wel stellen brancheorganisaties daaraan de voorwaarde dat de anonimiteit van hun leden wordt gegarandeerd (figuur 4.12). Verder geven zij aan dat benchmarking via SBR-berichten pas effectief is als alle betrokken partijen, zoals accountants, hieraan meedoet. Deze voorwaarden komen overeen met de eisen die accountants stellen (zie hoofdstuk 3). Wel willen brancheorganisaties ook eerst meer weten over de kosten (figuur 4.12).

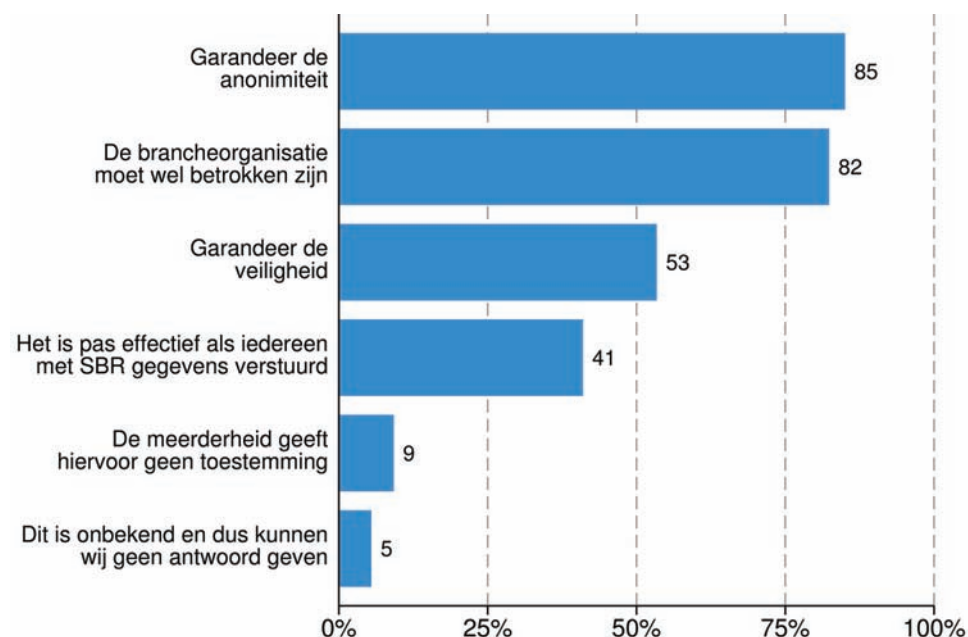
FIGUUR 4.12 DE VOORWAARDEN DIE BRANCHEORGANISATIES STELLEN AAN HET ONTVANGEN VAN SBR-BERICHTEN VAN LEDEN VIA EEN ONLINE BENCHMARKINGPORTAAL IN HUN BEHEER, IN %, 2014*

* Percentages zijn gewogen naar het aantal leden van de brancheorganisaties en tellen niet op tot 100%, omdat de respondenten meerdere antwoorden konden geven.

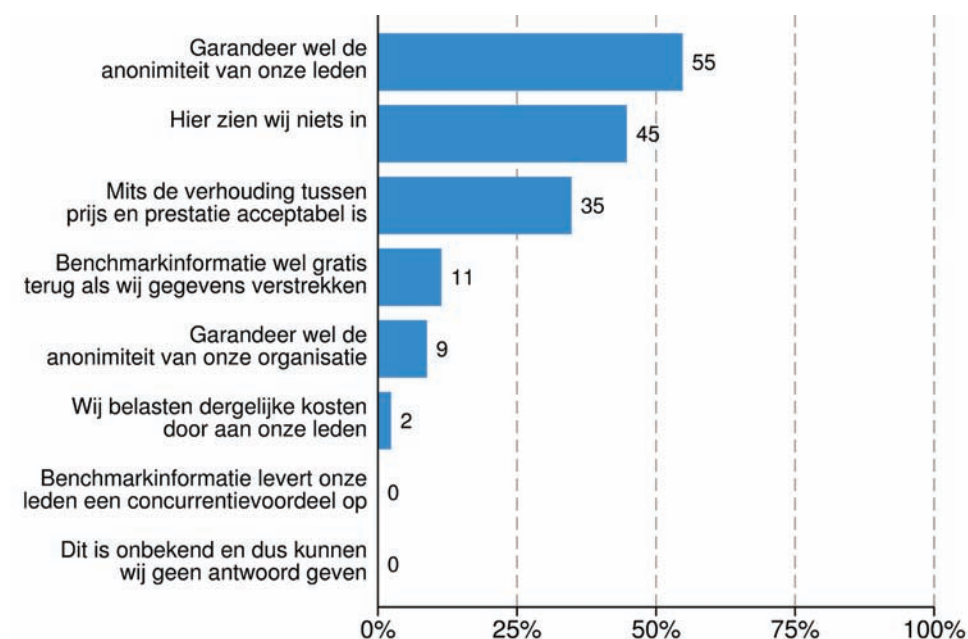
Een ruime meerderheid van de ondervraagde brancheorganisaties (85 procent) verwacht dat hun leden bereid zullen zijn om toestemming te geven voor hergebruik van bedrijfsinformatie uit SBR-berichten. Vanzelfsprekend dient de anonimiteit van de leden te worden gegarandeerd: dat staat bovenaan de lijst met voorwaarden bij 85 procent van de ondervraagde brancheorganisaties (figuur 4.13). Verder zullen de leden hier naar verwachting alleen aan meewerken indien hun brancheorganisatie hierbij betrokken is (82 procent). Het garanderen van de veiligheid van de gegevensuitwisseling wordt belangrijk gevonden door iets meer dan de helft van de brancheorganisaties. Positief is ook dat meer dan de helft van de brancheorganisaties bereid is om voor benchmarkinformatie te betalen aan een instantie die een online portaal zou kunnen faciliteren voor benchmarking (figuur 4.14). En net als de accountants vinden 35 procent van de ondervraagde brancheorganisaties dat de prijs-prestatieverhouding van een portaal redelijk dient te zijn.

FIGUUR 4.13 DE VOORWAARDEN WAARONDER LEDEN VOLGENS BRANCHEORGANISATIES TOESTEMMING ZULLEN GEVEN VOOR HET HERGEBRUIKEN VAN BEDRIJFSINFORMATIE UIT SBR-BERICHTEN VOOR BRANCHESPECIEKE BENCHMARKING, IN %, 2014*

* Percentages zijn gewogen naar het aantal leden van de brancheorganisaties en tellen niet op tot 100%, omdat de respondenten meerdere antwoorden konden geven.

FIGUUR 4.14 DE VOORWAARDEN WAARONDER BRANCHEORGANISATIES BEREID ZIJN TE BETALEN VOOR BENCHMARKGEGEVENS VAN EEN BENCHMARKINGPORTAAL IN BEHEER VAN EEN INSTANTIE, IN %, 2014*

* Percentages zijn gewogen naar het aantal leden van de brancheorganisaties en tellen niet op tot 100%, omdat de respondenten meerdere antwoorden konden geven.

4.3 REACTIES BOVAG EN UNETO-VNI

4.3.1 BOVAG

Rutger de Wit, hoofd onderzoek

Als BOVAG zijn we aangenaam verrast dat relatief veel gegevens uit de SBR-berichten al bruikbaar zouden zijn voor een benchmark. Afhankelijk van de uiteindelijke kosten kan in principe een benchmark binnen bereik komen voor onze wat kleinere deelbranches (denk aan verhuurbedrijven, tankstations, caravan-bedrijven, rijscholen, autowasbedrijven en revisiebedrijven). Daaraan is al heel lang behoefte en het is ook al meerder malen geprobeerd om dit te realiseren. Het is echter lastig om dit werkbaar te maken als het niet wordt geautomatiseerd. Dat is vaak te duur via commerciële partijen en het vereist voldoende dekking via een aantal dominante automatiseringspakketten in een deelbranche. Daarentegen, SBR zou daarin een 'game-changer' kunnen worden, vanwege het perspectief op lagere kosten en de automatisering van de gegevensuitwisseling via SBR-berichten.

Als grootste uitdaging ziet de BOVAG voor brancheorganisaties om een SBR-bericht voor benchmarking te (laten) ontwikkelen: de kosten en de afbakening van wat men aan benchmarkgegevens echt bruikbaar acht. Daarnaast: hoe moet men de werving en autorisatie regelen onder de leden die hieraan willen meedoen! En iets verder in het proces: de uiteindelijke wijze van presentatie van cijfers (interface) aan de ondernemer die mee doet is ook een uitdaging op zich. Velen zijn niet gewend met dergelijke cijfers 'te spelen'. Eenvoud en keuze zijn dus cruciaal om alleen over DIE gegevens te beschikken, die men ook echt wenst. Instructiebijeenkomsten zouden dan ook een onderdeel van de uitrol moeten zijn, waarbij BOVAG een rol zou kunnen gaan spelen.

Bij de BOVAG is zeker bereidheid tot samenwerking. We hebben ook regulier contact met andere brancheorganisaties. Vanuit de Afdeling Onderzoek van de BOVAG moet dit onderwerp nog wel verder worden besproken. Lastig is vaak dan dat de besluitvormers vooraf wel willen weten wat de investering is en wat je daar dan voor krijgt. Maar de behoefte en de wil om branchespecifieke benchmarking via SBR-berichten mogelijk te maken is zeker aanwezig! Hoe eerder sprake is van een business case waarop onze afdelingen op aan kunnen haken, hoe beter. Maar in het voortraject is er vanuit BOVAG in ieder geval 'mens'-ruimte beschikbaar om mee na te denken over de uitgangspunten, de wensen en de mogelijke oplossingsrichting.

De BOVAG ziet een rol voor accountantskantoren bij het verzamelen van aanvullende gegevens voor benchmarking, het versturen van SBR-berichten voor benchmarking alsook het ondersteunen van hun klanten bij het gebruik van benchmarkrapportages. Leden zijn niet graag bezig met verzameling van cijfers en aanverwante zaken. Wij zien het als zeer nuttig wanneer de accountants een rol kunnen spelen bij het vergaren van alle relevante gegevens van hun klanten, die daar dan vervolgens via een benchmark van kunnen profiteren. Brancheorganisaties kunnen helpen in de werving en bewustwording van de leden met, bijvoorbeeld, gebruikersbijeenkomsten.

4.3.2 UNETO-VNI

Laurens de Vrijer, Secretaris Economische Zaken

UNETO-VNI deelt de mening dat SBR kansen biedt voor benchmarking. Diverse redenen, in meer of mindere mate ook genoemd in het rapport, liggen hieraan ten grondslag. Het verlaagt de enquêtedruk onder bedrijven, omdat er maar 1 keer een uitvraag hoeft te worden gedaan. Daarnaast vergroot het de betrouwbaarheid van de benchmarkrapportages omdat er uniformiteit is in de definities. Wij zien niet voor alle vlakken van benchmarking goede mogelijkheden. Bij benchmarking op gemiddelde salarissen per functieprofiel of het sentiment in de branche zijn typisch voorbeelden waarbij SBR niet tot nauwelijks een rol in kan spelen. Maar voor benchmarking van de exploitatiegegevens is het zeker interessant. Overigens zouden deze voordelen nog wel goed vertaald moeten worden naar het MKB zelf.

Benchmarking heeft als primaire doel dat bedrijven hun onderlinge prestatie-indicatoren kunnen vergelijken. Hiertoe is het belangrijk dat de bedrijven onderling goed vergelijkbaar zijn, dat kan qua regio, qua grootte, qua markt of anderszins. Bij benchmarking met behulp van SBR moet de onderlinge vergelijkbaarheid geborgd blijven. Daarnaast moet in de rapportage richting de bedrijven hun eigen waardes/score/cijfers zichtbaar zijn ten opzichte van de gemiddelde uitkomsten. Naast de onderlinge vergelijkbaarheid levert benchmarking (van exploitatiegegevens) voor de brancheorganisatie ook andere relevante informatie op. Bijvoorbeeld op het vlak van de verdeling van de markt. Doordat de bedrijven aangeven hoe de omzet verdeeld is (qua markt, techniek, type opdrachtgeverschap etc.). Omdat dit niet standaard in SBR zit zou dit nog extra aangevuld moeten worden aan de informatie. Een ander punt is de anonimiteit van de deelnemers aan het benchmarkonderzoek. UNETO-VNI laat de benchmarkonderzoeken uitvoeren door een extern bureau. Wij ontvangen ook alleen maar de generieke rapportages en hebben geen inzicht in de individuele rapportages.

UNETO-VNI staat ter dienste van haar leden. Al onze activiteiten moeten daarom gedragen worden door de leden. Hiertoe moeten de leden de meerwaarde inzien van de activiteiten, bijvoorbeeld als de activiteiten financiële of administratieve lastenverlichting voor hen oplevert. Onze aanbeveling voor het onderzoek zal daarom zijn om het directe nut of voordeel van toepassing van SBR voor het MKB inzichtelijk te maken, niet alleen op het vlak maar in het algemeen. Als de voordelen uiteindelijk duidelijk opwegen tegen de nadelen, en een internetportaal draagt bij aan de goede verwerking van de gegevens, dan kan UNETO-VNI aan de leden de vraag voorleggen of zij willen dat hun brancheorganisatie hierin kennis, kunde en of geld investeert. Een ander praktisch punt is dat goed bedacht moet worden dat elke brancheorganisatie op andere vlakken en op andere indicatoren benchmarkonderzoeken uitvoert.

Bij exploitatiebenchmarkonderzoeken zouden accountantskantoren en andere intermediairs een rol kunnen spelen bij het verzamelen van de gegevens en het versturen van SBR-berichten. Het is primair de taak van de branchevereniging om richting de leden duiding te geven aan de uitkomsten, waarbij eventueel op microniveau een accountant/intermediair een rol kan spelen bij workshops of één-op-één-advisering. Brancheorganisaties en financiële dienstverleners zijn dus complementair aan elkaar: brancheorganisaties hebben de meeste kennis over de branche, de marktontwikkelingen en de aard van de bedrijven, terwijl de kracht van de financiële dienstverleners meer licht bij de juiste interpretatie van de uitkomsten en de daaraan te koppelen acties.

4.4 SYNOPSIS

In dit hoofdstuk zijn de resultaten besproken van de enquête die werd afgenomen bij brancheorganisaties. Er is onder meer beschreven wat brancheorganisaties verstaan onder administratieve lastenverlichting bij hun leden en welke diensten zij aan hen leveren. Tevens is besproken wat de huidige en gewenste benchmarkfrequentie is voor verschillende soorten bedrijfsinformatie. De belangrijkste resultaten worden hieronder kort samengevat.

Administratieve lastenverlichting betekent voor vrijwel elke ondervraagde brancheorganisatie vooral een vermindering van tijd noodzakelijk voor communicatie tussen hun leden en de uitvragende partijen: de Belastingdienst, de Kamer van Koophandel, het Centraal Bureau voor de Statistiek en de banken. Dit is in overeenstemming met de doelstelling van SBR, namelijk: het verlagen van de transactiekosten voor gegevensuitwisseling tussen het MKB en de uitvragende partijen. Als het verzamelen van gegevens voor benchmarking via SBR-berichten wordt ingevoerd, betekent dit ook lastenverlichting bij de communicatie tussen brancheorganisaties en hun leden. Immers, een aanzienlijk deel van de door brancheorganisaties gewenste gegevens voor benchmarking is afkomstig uit de jaarrekening. Dit bleek eerder uit de analyse van SBR-berichten (hoofdstuk 2) en ook uit de enquête onder accountants (hoofdstuk 3). Deze gegevens zijn opgenomen in verschillende SBR-berichten en kunnen als gegevensbron worden gebruikt voor benchmarking.

Brancheorganisaties en hun leden blijken een grotere behoefte te hebben aan benchmarking dan momenteel wordt geleverd. De frequentie voor benchmarking verschuift nadrukkelijk van jaarlijks of halfjaarlijks naar per kwartaal. Voor benchmarks ten behoeve van exploitatie, commercie en kredietmanagement volstaat een jaarlijkse benchmark voor de helft van de brancheorganisaties, terwijl de andere helft deze gegevens bij voorkeur per kwartaal wil benchmarken. Benchmarking via de huidige SBR-berichten kan het voor brancheorganisaties mogelijk maken om de frequentie te verhogen voor de benchmarking van de exploitatie en kredietmanagement.

Voor elk soort bedrijfsinformatie blijkt veertig tot zestig procent van de brancheorganisaties gebruik te maken van gegevens uit de jaarrekening. Echter, het verzamelen van extracomptabele gegevens, dat wil zeggen buiten de financiële administratie om, zullen in veel gevallen eveneens noodzakelijk zijn voor branchespecifieke benchmarking op basis van SBR-berichten. De huidige SBR-berichten bevatten weinig gegevens over commercie, innovatie, productie en conjunctuur, zoals de analyse in hoofdstuk 2 al duidelijk maakte. Brancheorganisaties zullen daarom een eigen sectorale extensie op de Nederlandse Taxonomie moeten maken om een SBR-bericht specifiek voor benchmarking doeleinden te kunnen ontwikkelen.

Het gros van de ondervraagde brancheorganisaties geeft aan dat hun leden benchmarkrapporten bij voorkeur op papier of als PDF-bestand willen ontvangen. Echter, de leden hebben ook behoefte aan meer frequente benchmarking. Zodra de brancheorganisaties daaraan kunnen voldoen, ligt het ook in de lijn der verwachting om een website of smartphone applicatie te gaan gebruiken om branchespecifieke benchmarks te presenteren.

Zowel benchmarking op zich als het gebruik van SBR wordt positief beoordeeld door de ondervraagde brancheorganisaties. Vrijwel alle brancheorganisaties zijn van mening dat benchmarking de toekomst

heeft en dat het nuttig is om daarin mee te gaan. Bovendien vinden zij dat benchmarking met SBR een realistische mogelijkheid is voor hun leden. Ook wil vrijwel elke ondervraagde brancheorganisatie SBR-berichten van hun leden ontvangen voor benchmarkingdoeleinden. Bovenal moet daarbij de anonimiteit van de leden en de veiligheid van de gegevens worden gegarandeerd. Daartoe biedt de huidige infrastructuur voor het verzenden en ontvangen van SBR-berichten al de noodzakelijke betrouwbaarheid en zekerheid (Bottemanne, 2012b).

CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

5.1 INLEIDING

De verplichte system-to-system aangifte in 2013 van de elektronische standaard Standard Business Reporting (SBR) voor de digitale gegevensuitwisseling tussen het MKB, hun financiële intermediairs en de Belastingdienst was een succes gemeten naar de ontvangst van meer dan 900.000 SBR-berichten. Om ondernemend Nederland de vruchten te laten plukken van SBR is de ontwikkeling van additionele diensten een vereiste; benchmarking via SBR wordt als één van de meest interessante mogelijkheden gezien door ondernemers en intermediairs. Het expertisecentrum Instant Reporting en het lectoraat Online Ondernemen van de Hogeschool van Amsterdam hebben via een enquête accountantskantoren ondervraagd over hun ervaring met benchmarking en hun visie op benchmarking via SBR. Een tweede enquête is afgenomen bij 24 brancheorganisaties, waarin onder andere gevraagd is naar de huidige benchmarkpraktijk en de benchmarkbehoefte in relatie tot SBR. Daarnaast is de gegevensinhoud van negen SBR-berichten vergeleken met de behoefte aan benchmarkinformatie van brancheorganisaties. De centrale vraag van het onderzoek luidde: *In hoeverre staan accountants en brancheorganisaties open voor benchmarking via SBR en in welke mate zijn SBR-berichten te gebruiken voor branchespecifieke benchmarking?* In dit hoofdstuk worden de belangrijkste bevindingen samengevat. Tot slot wordt een aantal algemene conclusies getrokken. Aanbevelingen naar aanleiding van de onderzoeksresultaten worden in cursief weergegeven.

5.2 BRANCHESPECIFIEKE BENCHMARKING VIA SBR-BERICHTEN

- 95 procent van de gegevensinhoud van SBR-berichten naar banken, de Kamer van Koophandel en de Belastingdienst komt overeen met de gegevensbehoefte voor benchmarking op basis van financiële kengetallen.
- 50 procent van de gegevensinhoud van SBR-berichten naar banken komt overeen met de behoefte aan gegevens voor benchmarking volgens de Balanced Scorecard, welke naast financiële gegevens ook veel niet-financiële informatie bevat zoals over productie, commercie, innovatie en conjunctuur.
- De gegevensinhoud van de vier bestudeerde SBR-berichten naar de Kamer van Koophandel komt overeen met de behoefte aan gegevens voor benchmarking voor 45 procent tot 16 procent van de Balanced Scorecard waarbij aanvullende benchmarkgegevens over innovatie en conjunctuur niet zijn meegeteld.
- 21 procent van de gegevensinhoud van SBR-berichten naar de Belastingdienst komt overeen met de behoefte aan gegevens voor benchmarking volgens de Balanced Scorecard.
- Het is voor brancheorganisaties wenselijk om op basis van een eigen sectorale extensie een SBR-bericht te ontwikkelen specifiek voor benchmarkgegevens over productie, commercie, innovatie en conjunctuur, welke slechts ten dele (of niet) in de huidige SBR-berichten voorkomen.
- *Als brancheorganisaties branchespecifieke benchmarking via SBR-berichten voor hun leden op korte termijn willen realiseren, dan dienen zij zich te beperken tot benchmarking op basis van financiële kengetallen uit de jaarrekening.*

5.3 ACCOUNTANTSKANTOREN, BENCHMARKING EN SBR

- Het MKB levert momenteel nog op grote schaal bedrijfsgegevens aan op papier bij accountantskantoren, maar accountants verwachten dat over drie jaar het merendeel van hun klanten gegevens overwegend digitaal aanlevert.
- De benchmarkfrequentie onder de MKB-klanten van accountants is momenteel jaarlijks of halfjaarlijks, maar de meerderheid van de klanten wil volgens inschatting van de accountants op een frequentere basis benchmarkrapportages ontvangen.
- De jaarrekening van hun klanten is voor accountants de belangrijkste informatiebron voor benchmarkgegevens. Afhankelijk van het type benchmark wordt tussen de 30 en 80 procent van de gegevens geheel of deels handmatig verzameld.
- Banken, het Centraal Bureau voor de Statistiek en brancheorganisaties zijn de veelgebruikte externe informatiebronnen voor benchmarkgegevens bij accountantskantoren.
- Garantie van anonimiteit en veiligheid van de gegevens zijn volgens accountants de belangrijkste voorwaarden waaronder hun MKB-klanten toestemming zullen geven voor het hergebruiken van bedrijfsinformatie uit SBR-berichten ten behoeve van benchmarking.
- Het draagvlak voor het gebruik van SBR-berichten voor branchespecifieke benchmarking onder accountants is groot. Meer dan 50 procent van de accountants denkt hiermee tijd en kosten te kunnen besparen.
- *Accountants verzorgen vaak verzending van de SBR-berichten voor hun MKB-klanten naar de uitvragende partijen, maar beschikken slechts over de gegevens van een beperkt aantal bedrijven uit een branche. Door samen te werken met brancheorganisaties bij het hergebruik van SBR-berichten voor branchespecifieke benchmarking kunnen accountants de advisering aan hun klanten optimaliseren.*

5.4 BRANCHEORGANISATIES, BENCHMARKING EN SBR

- 90 procent van de ondervraagde brancheorganisaties doet aan benchmarking en gebruikt daarvoor gegevens uit de jaarrekening en financiële kengetallen.
- Vrijwel elke brancheorganisatie gebruikt momenteel benchmarks over de exploitatie en de conjunctuur.
- De benchmarkfrequentie bij brancheorganisaties is, afhankelijk van het soort bedrijfsinformatie, momenteel voornamelijk jaarlijks of per kwartaal.
- 83 procent van de brancheorganisaties geeft aan dat de leden meer benchmarks verwachten.
- De ondervraagde brancheorganisaties hebben voor hun leden grote behoefte aan benchmarks met een hogere frequentie. Daarbij willen brancheorganisaties ook meer benchmarks ten aanzien van innovatie, productie, commercie en kredietmanagement.
- Het Centraal Bureau voor de Statistiek en vakbladen zijn voor brancheorganisaties die zelf benchmarken de belangrijkste externe informatiebronnen, naast hun leden, gevolgd door de Kamer van Koophandel, banken, Eurostat en het Instituut voor het Midden- en Kleinbedrijf.
- Brancheorganisaties verzamelen gegevens voor benchmarking geheel of deels handmatig: van 30 procent voor kredietmanagement tot meer dan 60 procent voor conjunctuurgegevens.
- Het waarborgen van de anonimiteit van de leden is volgens brancheorganisaties de belangrijkste voorwaarde willen hun leden toestemming geven voor het hergebruiken van bedrijfsinformatie uit SBR-berichten.
- Ruim 55 procent van de brancheorganisaties staat open voor benchmarking via SBR, terwijl 45 procent hier niets in ziet.
- *Brancheorganisaties kunnen zowel de kwaliteit verbeteren van hun benchmarks als de frequentie verhogen door gebruik te maken van SBR-berichten en daarmee voorzien in de groeiende behoefte aan benchmarkgegevens bij hun leden.*

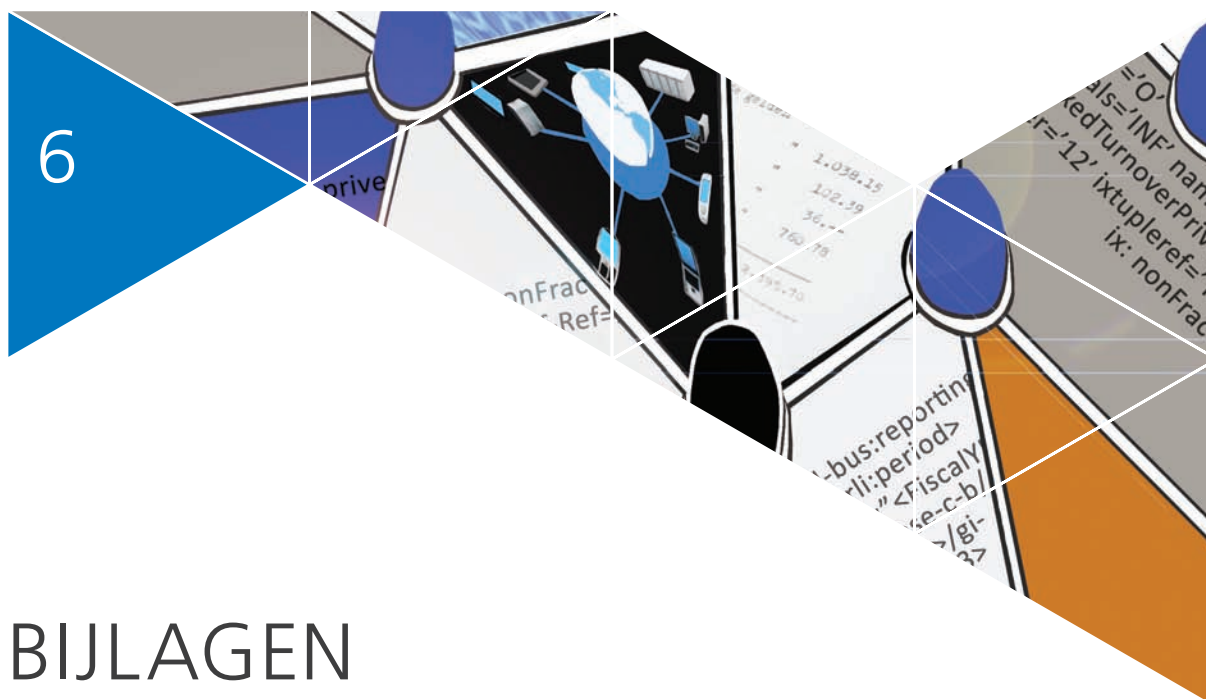
5.5 CONCLUSIES

Op basis van de onderzoeksresultaten kan in het algemeen worden geconcludeerd dat branchespecifieke benchmarking via de huidige SBR-berichten een realistische mogelijkheid is voor brancheorganisaties. De SBR-berichten naar de banken en de Belastingdienst bevatten de meeste gegevens voor branchespecifieke benchmarking. Echter, van de gewenste overwegend niet-financiële gegevenselementen ontbreekt een belangrijk deel in de huidige SBR-berichten naar de banken en de Belastingdienst. Daarbij is de behoefte aan benchmarkgegevens omtrent innovatie en de conjunctuur nog niet meegeteld. Daarom blijft het zeker ook noodzakelijk dat brancheorganisaties voor branchespecifieke benchmarking ook zelf extra gegevens verzamelen naast de informatie uit de huidige SBR-berichten. Mogelijk is het praktischer dat brancheorganisaties voor dit doel een specifiek SBR-bericht voor benchmarking ontwikkelen waarin (deels) dezelfde gegevens worden opgenomen als die nu al elders worden uitgevraagd. Hiervoor moeten brancheorganisaties de gegevenselementen over de productie, de commercie, de innovatie en wellicht ook voor de conjunctuur toevoegen aan de Nederlandse Taxonomie waarmee de structuur van een SBR-bericht kan worden bepaald. Brancheorganisaties moeten een onderscheid maken bij dergelijke gegevenselementen voor benchmarking tussen meer algemeen toepasbare informatie voor alle sectoren en sectorspecifieke informatie. Bijvoorbeeld, veel brancheorganisaties benchmarken personeelskosten en de verdeling daarvan in categorieën. Een extensie van de NT kan dan zo worden ontworpen dat het sectoroverstijgend toepasbaar is in SBR-berichten voor benchmarking. Daarnaast heeft iedere branche ook bepaalde sectorspecifieke informatie nodig. Voor de bezettingsgraad, bijvoorbeeld, is

dit in de grafische industrie die van drukpersen en in de autobranche die van garagebruggen. Beide soorten gegevens dienen te worden gedocumenteerd via een sectorspecifieke extensie van de NT. Op deze wijze kan een brancheorganisatie gebruik maken van een SBR-bericht voor benchmarking met sectoroverstijgende en sectorspecifieke informatie. De ontwikkelingskosten hiervan kunnen worden beperkt als brancheorganisaties hierbij gaan samenwerken. Wellicht dat naast het werk aan extensies van de Nederlandse Taxonomie ook voor een online benchmarking portaal een samenwerking mogelijk is met MKB Nederland.

Voorts is het voor een grootschalig gebruik van SBR-berichten voor benchmarking wellicht praktisch om hierbij ook de beroepsorganisaties van financiële intermediairs te betrekken, gegeven de rol van accountants- en administratiekantoren bij het rapportageproces. Het perspectief hierbij is dat accountants de afgelopen jaren nauw betrokken zijn geweest bij de invoering van SBR en daardoor beschikken over de nodige ervaring en deskundigheid. Ook de kwaliteit van de bedrijfsgegevens, de betrouwbaarheid en veiligheid van de gegevensuitwisseling naar een benchmarkportaal, als de bruikbaarheid van de benchmarkrapportages wordt hierdoor gewaarborgd voor het MKB.

Brancheorganisaties en accountants kunnen nu aan de slag met branchespecifieke benchmarking via SBR-berichten.

BIJLAGEN

6.1 BEGRIPPEN EN AFKORTINGEN

BHC	Brancheorganisatie, Bedrijfschap Horeca en Catering.
BIV	Bancaire Infrastructurele Voorziening, de bancaire equivalent van het overheidsbrede communicatiekanaal Digipoort.
BOVAG	Brancheorganisatie, Bond van Automobielhandelaren en Garagehouders.
CAREM	Centre for Applied Research on Economics and Management; het kenniscentrum van het domein Economie en Management van de Hogeschool van Amsterdam.
CBS	Het Centraal Bureau voor de Statistiek.
Digipoort	Digipoort verzorgt de gemeenschappelijke infrastructuur voor het berichtenverkeer tussen bedrijven enerzijds en overheden anderzijds. Rapportages in SBR ten behoeve van de Belastingdienst, de KvK en het CBS gaan via Digipoort.
EL&I	Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie (2010-2012). Thans: Ministerie van Economische Zaken (EZ).
FRC	Financiële Rapportages Coöperatief; een initiatief van ABN AMRO, ING Bank en Rabobank dat implementatie en gebruik van SBR voor het kredietrapportageproces tot doel heeft.
Fte	Full time equivalent.
HAN	Hogeschool van Arnhem en Nijmegen.
HvA	Hogeschool van Amsterdam.
IB	Inkomstenbelasting.
ICP	Intracommunautaire Prestaties, alle intracommunautaire leveringen en intracommunautaire diensten die een bedrijf heeft geleverd aan klanten die in andere EU-landen btw-aangifte moeten doen.
ICT	Informatie en Communicatie Technologie.

Instant Reporting	Het SBR expertisecentrum van het domein Economie en Management van de Hogeschool van Amsterdam.
Intermediair	Verzamelnamen voor financiële dienstverleners zoals accountants, administratiekantoren en belastingadviseurs.
IS	Informatiesysteem.
KHN	Brancheorganisatie, Koninklijke Horeca Nederland.
KVGO	Brancheorganisatie, Koninklijk Verbond van Grafische Ondernemers.
KvK	De Kamer van Koophandel.
MKB	Midden- en kleinbedrijf.
NBA	Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants.
Novak	Nederlandse organisatie van accountants kantoren.
NT	Nederlandse Taxonomie. Het woordenboek met definities van gegevens die nodig zijn voor rapportages gebaseerd op wetten en regels voor jaarrekeningen, belastingaangiften en statistiekverplichtingen.
NTP	Nederlandse Taxonomie Project.
OB	Omzetbelasting.
PDF	Portable Document Format.
RGS	Referentie Grootboekschema, een standaard rekeningschema om vanuit unieke boekhoudingen eenduidig te komen tot financiële rapportages.
SBR	Standard Business Reporting, een standaardmethode om financiële rapportages te maken en te verzenden gebaseerd op een met behulp van XBRL gedefinieerde gemeenschappelijke taal (of taxonomie). SBR wordt op initiatief van een aantal regeringen ingevoerd om de regeldruk te voor het bedrijfsleven te verminderen.
SRA	De vereniging van Samenwerkende Registeraccountants en Accountants-administratieconsulenten.
Taxonomie	Wetenschap van het indelen van begrippen, objecten of individuen in groepen (taxa, enkelvoud taxon).
Uitvragende partijen	Verzamelnamen voor de volgende (semi-)overheidsinstanties die van SBR gebruikmaken: de Belastingdienst, het CBS, de KvK alsmede de banken.
UNETO-VNI	Brancheorganisatie, Unie van Elektrotechnische ondernemers en Vereniging Nederlandse Installatiebedrijven.
VpB	Vennootschapsbelasting.
XBRL	eXtensible Business Reporting Language, een wereldwijd geaccepteerde computertaal voor het uitwisselen van zakelijke gegevens via internet.
XML	Extensible Markup Language.

6.2 TABELLEN PER HOOFDSTUK

1 INLEIDING

Tabel 1.1	Door de Belastingdienst in 2013 ontvangen aangiftes IB-winst 2012 en VpB 2012	14
-----------	---	----

2 BENCHMARKING VIA SBR-BERICHTEN

Tabel 2.1	Categorisch raamwerk met 30 kengetallen verdeeld over 10 groepen en 3 aandachtsgebieden	22
Tabel 2.2	In dit onderzoek gebruikte SBR-berichten voor de vergelijking van gegevenselementen in de Nederlandse Taxonomie met behoefte voor branchespecifieke benchmarking	28

6.4 ONDERZOEKSVERANTWOORDING

Tabel 6.1	Aantal bestudeerde gegevenselementen uit het categorisch raamwerk en de Balanced Scorecard	90
Tabel 6.2	Aanwezigheid van gegevenselementen uit het categorische raamwerk in SBR-berichten	91
Tabel 6.3	Aanwezigheid van gegevenselementen uit de Balanced Scorecard in SBR-berichten: algemene bedrijfsgegevens	92
Tabel 6.4	Aanwezigheid van gegevenselementen uit de Balanced Scorecard in SBR-berichten: commercie	93
Tabel 6.5	Aanwezigheid van gegevenselementen uit de Balanced Scorecard in SBR-berichten: exploitatie (1)	94
Tabel 6.6	Aanwezigheid van gegevenselementen uit de Balanced Scorecard in SBR-berichten: exploitatie (2)	95
Tabel 6.7	Aanwezigheid van gegevenselementen uit de Balanced Scorecard in SBR-berichten: exploitatie (3)	96
Tabel 6.8	Aanwezigheid van gegevenselementen uit de Balanced Scorecard in SBR-berichten: exploitatie (4)	97
Tabel 6.9	Aanwezigheid van gegevenselementen uit de Balanced Scorecard in SBR-berichten: productie (1)	98
Tabel 6.10	Aanwezigheid van gegevenselementen uit de Balanced Scorecard in SBR-berichten: productie (2)	99
Tabel 6.11	Aanwezigheid van gegevenselementen uit de Balanced Scorecard in SBR-berichten: innovatie	100
Tabel 6.12	Respons online enquête bij accountants- en administratiekantoren, 2013/2014	101
Tabel 6.13	Respons online enquête bij brancheorganisaties, 2014	101

6.3 FIGUREN PER HOOFDSTUK

2 BENCHMARKING VIA SBR-BERICHTEN

Figuur 2.1	Categorisch raamwerk voor financiële analyse en bedrijfseconomische beoordeling	21
Figuur 2.2	De Balanced Scorecard als management accounting model	24
Figuur 2.3	De Balanced Scorecard uitgebreid met het aspect conjunctuur en kredietmanagement als model voor branchespecifieke benchmarking met kleurcodering voor de relatieve beschikbaarheid van bedrijfsinformatie in SBR-berichten	25
Figuur 2.4	Vergelijking van de benchmarkbehoefte van brancheorganisaties (links) met de gegevenselementen in de Nederlandse Taxonomie (midden) en de beschikbaarheid daarvan in SBR-berichten (rechts)	27
Figuur 2.5	Aanwezigheid van 8 gegevenselementen voor <i>winstgevendheid</i> volgens het categorisch raamwerk, in SBR-berichten, in %	29
Figuur 2.6	Aanwezigheid van 15 gegevenselementen voor <i>bedrijfsvoering</i> volgens het categorisch raamwerk, in SBR-berichten, in %	30
Figuur 2.7	Aanwezigheid van 12 gegevenselementen voor <i>solvabiliteit</i> volgens het categorisch raamwerk, in SBR-berichten, in %	30

Figuur 2.8	Aanwezigheid van 22 gegevenselementen volgens het categorisch raamwerk, in SBR-berichten, in SBR-berichten, in %	31
Figuur 2.9	Aanwezigheid van 35 gegevenselementen voor het perspectief <i>productie</i> uit de Balanced Scorecard, in SBR-berichten, in %	32
Figuur 2.10	Aanwezigheid van 19 gegevenselementen voor het perspectief <i>commercie</i> uit de Balanced Scorecard, in SBR-berichten, in %	32
Figuur 2.11	Aanwezigheid van 76 gegevenselementen voor het perspectief <i>exploitatie</i> uit de Balanced Scorecard inclusief het aspect kredietmanagement, in SBR-berichten, in %	33
Figuur 2.12	Aanwezigheid van 130 gegevenselementen voor de Balanced Scorecard, exclusief innovatie en het aspect conjunctuur, in SBR-berichten, in %	33
Figuur 2.13	Aanwezigheid van 9 gegevenselementen voor het perspectief <i>innovatie</i> uit de Balanced Scorecard, in SBR-berichten, in %	34
Figuur 2.14	De huidige informatieketen voor het insturen van SBR-berichten naar uitvragende partijen: de Belastingdienst, de Kamer van Koophandel, het Centraal Bureau voor de Statistiek en banken	36
Figuur 2.15	De informatieketen voor het <i>downstream</i> verzamelen van gegevens voor branchespecifieke benchmarking via SBR-berichten	37
Figuur 2.16	De informatieketen voor het <i>upstream</i> verzamelen van (extra) gegevens voor branchespecifieke benchmarking via een webportaal	37

3 BENCHMARKING VOOR HET MKB EN DE ACCOUNTANT

Figuur 3.1	Adviesdiensten die accountants hun MKB-klienten bieden, in %, 2013/2014	44
Figuur 3.2	In hoeverre MKB-klienten volgens accountants doorgaans van hun rapportagediensten gebruik maken, in %, 2013/2014	45
Figuur 3.3	Wat accountants verstaan onder administratieve lastenverlichting, in %, 2013/2014	46
Figuur 3.4	In hoeverre MKB-klienten volgens accountants behoefte hebben aan mogelijke vormen van systeemintegratie via SBR, in %, 2013/2014	47
Figuur 3.5	De wijzen waarop accountants van hun MKB-klienten gegevens aangeleverd krijgen, in %, 2013/2014	48
Figuur 3.6	De wijzen waarop accountants naar verwachting over drie jaar gegevens aangeleverd krijgen van hun MKB-klienten ten behoeve van belastingaangiften of het deponeren van de jaarrekening bij de Kamer van Koophandel, in %, 2013/2014	49
Figuur 3.7	Het gebruik van informatiesystemen naar soort bedrijfsinformatie, in %, 2013/2014	50
Figuur 3.8	De mate waarin MKB-klienten volgens accountants digitaal gegevens bij hen kunnen aanleveren naar soort bedrijfsinformatie, 2013/2014	51
Figuur 3.9	De meeste voorkomende benchmarkfrequentie onder MKB-klienten volgens accountants naar soort bedrijfsinformatie, in %, 2013/2014	52
Figuur 3.10	De gewenste benchmarkfrequentie onder hun MKB-klienten volgens accountantskantoren naar soort bedrijfsinformatie, in %, 2013/2014	53
Figuur 3.11	Gebruik van andere informatiebronnen dan klienten voor benchmarkgegevens onder accountants, in %, 2013/2014	54
Figuur 3.12	De frequentie waarmee accountants gegevens verzamelen ten behoeve van benchmarking voor hun klienten naar soort bedrijfsinformatie, in %, 2013/2014	55
Figuur 3.13	In hoeverre accountants gegevens uit de jaarrekening gebruiken ten behoeve van benchmarking naar soort bedrijfsinformatie, in %, 2013/2014	55

Figuur 3.14	De wijze waarop accountants bepaalde soorten bedrijfsinformatie verzamelen en verwerken ten behoeve van benchmarkrapportages voor hun MKB-kanten, in %, 2013/2014	56
Figuur 3.15	De mening van accountants over SBR en benchmarking, in %, 2013/2014	57
Figuur 3.16	De voorwaarden die accountants stellen aan het versturen van SBR-berichten namens hun klanten naar een benchmarkingportaal in beheer van een brancheorganisatie, in %, 2013/2014	58
Figuur 3.17	De voorwaarden waaronder hun MKB-kanten volgens accountants zullen toestaan dat bedrijfsinformatie uit SBR-berichten voor benchmarking wordt gebruikt, in %, 2013/2014	59
Figuur 3.18	De voorwaarden waaronder accountants willen betalen voor benchmarkinformatie van een benchmarkingportaal in beheer van een brancheorganisatie, in %, 2013/2014	60

4 BENCHMARKING DOOR BRANCHEORGANISATIES

Figuur 4.1	Adviesdiensten die brancheorganisaties hun leden bieden, in %, 2014	66
Figuur 4.2	De adviesmodellen die brancheorganisaties voor hun leden gebruiken voor advisering over de bedrijfsvoering, in %, 2014	67
Figuur 4.3	Wat brancheorganisaties verstaan onder administraties lastenverlichting voor hun leden, in %, 2014	68
Figuur 4.4	De huidige benchmarkfrequentie bij brancheorganisaties naar soort bedrijfsinformatie, in %, 2014	69
Figuur 4.5	De gewenste benchmarkfrequentie bij brancheorganisaties naar soort bedrijfsinformatie, in %, 2014	69
Figuur 4.6	Gebruik van andere informatiebronnen dan leden voor benchmarkgegevens onder brancheorganisaties, in %, 2014	71
Figuur 4.7	De frequentie waarmee brancheorganisaties gegevens verzamelen ten behoeve van benchmarking voor hun leden naar soort bedrijfsinformatie, in %, 2014	71
Figuur 4.8	In hoeverre brancheorganisaties gegevens uit de jaarrekening gebruiken ten behoeve van benchmarking naar soort bedrijfsinformatie, in %, 2014	72
Figuur 4.9	De wijze waarop brancheorganisaties bepaalde soorten bedrijfsinformatie verzamelen en verwerken ten behoeve van benchmarkrapportages voor hun leden, in %, 2014	72
Figuur 4.10	Hoe leden volgens hun brancheorganisaties bij voorkeur bepaalde soorten bedrijfsinformatie als benchmarkrapportages wensen te ontvangen, in %, 2014	73
Figuur 4.11	De mening van brancheorganisaties over benchmarking en het effect daarop van Standard Business Reporting, in %, 2014	74
Figuur 4.12	De voorwaarden die brancheorganisaties stellen aan het ontvangen van SBR-berichten van leden via een online benchmarkingportaal in hun beheer, in %, 2014	75
Figuur 4.13	De voorwaarden waaronder leden volgens brancheorganisaties toestemming zullen geven voor het hergebruiken van bedrijfsinformatie uit SBR-berichten voor branchespecifieke benchmarking, in %, 2014	76
Figuur 4.14	De voorwaarden waaronder brancheorganisaties bereid zijn te betalen voor benchmarkgegevens van een benchmarkingportaal in beheer van een instantie, in %, 2014	76

6.4 ONDERZOEKSVERANTWOORDING

Figuur 6.1	Responsverhouding tijdens de enquête	102
------------	--------------------------------------	-----

6.4 ONDERZOEKSVERANTWOORDING

6.4.1 INLEIDING

In deze bijlage wordt een verantwoording gegeven op de wijze waarop het onderzoek is uitgevoerd. Allereerst wordt de opzet van het onderzoek beschreven naar de gegevensinhoud van SBR-berichten. De volgende organisaties waren hierbij betrokken: BOVAG, Koninklijke Horeca Nederland, en het Bedrijfschap Horeca en Catering, KVGGO, UNETO-VNI en het Management Centrum. Vervolgens wordt ingegaan op de opzet en respons van de enquêtes onder accountants en brancheorganisaties. De informatie in deze bijlage helpt de lezer om de uitkomsten van dit onderzoek op waarde te schatten.

6.4.2 ONDERZOEK GEGEVENSINHOUD SBR-BERICHTEN

Om een beeld te krijgen van de behoefte aan benchmarking bij brancheorganisaties en om vast te stellen in welke mate de huidige SBR-berichten daarin kunnen voorzien, hebben studenten van de opleiding bedrijfseconomie en accountancy van de HvA onderzoek gedaan naar de inhoud van deze berichten. De mate waarin SBR-berichten voorzien in de behoefte aan gegevens voor benchmarking bij brancheorganisaties is onderzocht tijdens scriptiestages bij Deloitte, Pro Management Software en XBRL-Nederland. De behoefte aan branchespecifieke benchmarking is vastgesteld aan de hand van benchmarkrapportages van brancheorganisaties, in het bijzonder die van de ondernemersorganisatie voor de installatiebranche en de technische detailhandel (UNETO-VNI). Het Management Centrum dat voor UNETO-VNI benchmarking uitvoert, heeft aan het onderzoek bijgedragen door informatie te verstrekken over haar eigen methodologie.

Pro Management Software heeft inhoudelijk bijgedragen aan het onderzoek door het verstrekken van de noodzakelijke overzichten van de gegevenselementen uit de Nederlandse Taxonomie (NT) die aanwezig zijn in de negen bestudeerde SBR-berichten (tabel 2.2). Vervolgens is de mate van overeenkomst tussen de gegevensbehoefte en het mogelijke aanbod daarvan via SBR-berichten gestructureerd aan de hand van twee modellen voor benchmarking. Het eerste model is het categorisch raamwerk, bedoeld voor de toepassing van financial accounting kengetallen op basis van gegevens uit de jaarrekening, en bevat in deze studie 22 gegevenselementen. Het tweede model, de Balanced Scorecard, wordt gebruikt voor management accounting doeleinden en voorziet in de mogelijkheid voor benchmarks over innovatie, productie, commercie en de exploitatie en bevat in deze studie totaal 144 gegevenselementen (tabel 6.1). Voor beide modellen is vastgesteld in welke mate de noodzakelijke gegevens aanwezig zijn in de negen bestudeerde SBR-berichten. In tabel 6.2 is dit samengevat voor categorisch raamwerk van financiële kengetallen en in tabel 6.3 tot en met tabel 6.11 voor de Balanced Scorecard.

TABEL 6.1 AANTAL BESTUDEERDE GEGEVENSELEMENTEN UIT HET CATEGORISCH RAAMWERK EN DE BALANCED SCORECARD

Model	Gegevenselementen
Categorisch raamwerk	22
Balanced Scorecard – Exploitatie	76
Balanced Scorecard – Commercies	19
Balanced Scorecard – Productie	35
Balanced Scorecard – Innovatie	9

TABEL 6.2 AANWEZIGHEID VAN GEGEVENSELEMENTEN UIT HET CATEGORISCHE RAAMWERK IN SBR-BERICHTEN

	Gegevens voor kengetallen	Kamer van Koophandel				Banken		Belastingdienst		CBS	Niet
		Publicatie		Inrichting		Fiscaal		Commerc		handel	
		klein	middel	klein	middel	klein	middel	VpB	IB-winst		
1	activa totaal	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0
2	bedrijfsresultaat	0	0	0	1	1	1	1	1	0	0
3	crediteuren	0	0	0	1	1	1	1	1	0	0
4	debiteuren	0	0	0	1	1	1	1	1	0	0
5	eigen vermogen	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0
6	inkomen voor belasting	0	1	1	1	1	1	1	1	1	0
7	kasstroom	0	1	0	1	0	1	0	0	0	0
8	kortlopende schulden	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0
9	langlopende schulden	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0
10	liquide middelen	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0
11	netto bedrijfsresultaat	0	1	0	1	1	1	1	1	0	0
12	omzet	0	0	0	1	1	1	1	1	0	0
13	productiekosten	0	0	0	1	1	1	1	1	1	0
14	productiekosten balans	0	0	0	1	1	1	1	1	0	0
15	rente inkomsten	0	1	1	1	1	1	1	1	0	0
16	rente lassten	0	1	1	1	1	1	1	1	0	0
17	vaste activa	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0
18	verkoopkosten	0	0	0	0	1	1	1	1	0	0
19	vlottende activa	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0
20	voorraad	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0
21	vreemd vermogen	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0
22	werkvoorraad balans	0	0	0	1	1	1	1	1	0	0
22	Totaal aantal elementen per SBR-bericht:	9	14	12	21	21	22	21	21	2	0
	Totaal aantal elementen per SBR-bericht, in %:	41%	64%	55%	95%	95%	100%	95%	95%	9%	0%

TABEL 6.3 AANWEZIGHEID VAN GEGEVENSELEMENTEN UIT DE BALANCED SCORECARD IN SBR-BERICHTEN: ALGEMENE BEDRIJFSGEGEVENS*

Gegevens voor benchmarking		Kamer van Koophandel				Banken		Belastingdienst		CBS	Niet
		Publicatie		Inrichting		Fiscaal		Commerc			
		klein	middel	klein	middel	klein	middel	VpB	IB-winst	handel	
A	Algemene bedrijfsgegevens										
1	Naam onderneming	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0
2	Straat	1	1	1	1	1	1	0	0	0	0
3	Huisnummer	1	1	1	1	1	1	0	0	0	0
4	Huisnummer toevoeging	1	1	1	1	1	1	0	0	0	0
5	Postcode	1	1	1	1	1	1	0	0	0	0
6	Plaats	1	1	1	1	1	1	0	0	0	0
7	Contactpersoon	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0
8	Telefoonnummer	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0
9	E-mail	1	1	1	1	1	1	0	0	1	0
10	Rechtsvorm	1	1	1	1	1	1	0	0	0	0
11	Zendgegevensrapport	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
12	Lidcode	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
12	Totaal aantal elementen per SBR-bericht:	10	10	10	10	10	10	3	3	4	2
	Totaal aantal elementen per SBR-bericht, in %:	83%	83%	83%	83%	83%	83%	25%	25%	33%	17%

* Deze elementen zijn niet meegeteld voor het totaaloverzicht (tabel 6.9).

TABEL 6.4 AANWEZIGHEID VAN GEGEVENSELEMENTEN UIT DE BALANCED SCORECARD IN SBR-BERICHTEN: COMMERCIE

		Kamer van Koophandel				Banken		Belastingdienst		CBS	Niet
		Publicatie		Inrichting		Fiscaal Commerc					
Gegevens voor benchmarking		klein	middel	klein	middel	klein	middel	VpB	IB-winst	handel	
Markt- en klantenperspectief											
B	Klanten										
13	Omzet naar activiteit	0	1	1	1	1	1	0	0	1	0
14	Omzet naar markt	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
15	Omzet naar sector	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
16	Omzet naar opdrachtgever	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
17	Omzet naar verkrijging	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
18	Grootste concurrenten, per marktsegment	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
19	Aantal offerteaanvragen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
20	Scoringspercentage uitgebrachte offertes	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
21	Stand orderportefeuille	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
22	Prijsniveau productgroep/project	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
C	Marktverwachting										
23	Verwachte omzet	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
24	Verwachte verandering omzet in %	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
25	Verwachte resultaat voor belasting	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
26	Verwachte financiële resultaat	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
27	Verwachte verandering orderportefeuille per markt	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
28	Verwachte verandering orderportefeuille per sector	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
29	Toename jurisdisering	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
30	Juridische kosten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
31	Mening jurisdisering	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
19	Totaal aantal elementen per SBR-bericht:	0	1	1	1	1	1	0	0	1	18
	Totaal aantal elementen per SBR-bericht, in %:	0%	5%	5%	5%	5%	5%	0%	0%	5%	95%

TABEL 6.5 AANWEZIGHEID VAN GEGEVENSELEMENTEN UIT DE BALANCED SCORECARD IN SBR-BERICHTEN: EXPLOITATIE (1)

		Kamer van Koophandel				Banken		Belastingdienst		CBS	Niet
		Publicatie		Inrichting		Fiscaal		Commerc			
		klein	middel	klein	middel	klein	middel	VpB	IB-winst	handel	
Gegevens voor benchmarking											
Financieel perspectief											
D Exploitatie											
32	Bedrijfsopbrengsten	0	0	0	1	1	1	1	1	1	0
33	Totaal bedrijfsopbrengsten	0	0	0	1	1	1	1	1	1	0
Inkoopwaarde van de omzet											
34	Kosten grond- en hulpstoffen	0	0	0	1	1	1	1	1	1	0
35	Kosten uitbesteed werk	0	0	0	1	1	1	1	1	1	0
36	Overige inkoopwaarde	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
Personeelskosten											
37	Lonen en salarissen	0	1	1	1	1	1	1	1	1	0
38	Sociale lasten	0	1	1	1	1	1	1	1	1	0
39	Pensioenlasten	0	1	1	1	1	1	1	1	1	0
40	Ingeleend personeel	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
41	Overige personeelskosten	0	1	1	1	1	1	1	1	1	0
42	Totaal personeelskosten	0	1	1	1	1	1	1	1	1	0
43	Ontvangen uitkeringen en subsidies	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0
Afschrijvingen											
44	Immateriële vaste activa	0	1	1	1	1	1	1	1	0	0
45	Grond, gebouwen, verbouwing	0	0	0	0	1	1	1	1	0	0
46	Machines en gereedschappen	0	0	0	0	1	1	1	1	0	0
47	Inventarissen	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0
48	Vervoersmiddelen	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0
49	Overige	0	0	0	0	1	1	1	1	0	0
50	Totaal afschrijvingen	0	1	1	1	1	1	1	1	1	0
51	Boekwinst/verlies	0	1	1	1	0	0	0	0	1	0
52	Waardeveranderingen activa	0	1	1	1	1	1	1	1	0	0

TABEL 6.6 AANWEZIGHEID VAN GEGEVENSELEMENTEN UIT DE BALANCED SCORECARD IN SBR-BERICHTEN: EXPLOITATIE (2)

Gegevens voor benchmarking		Kamer van Koophandel				Banken		Belastingdienst		CBS	Niet
		Publicatie		Inrichting		Fiscaal	Commerc				
		klein	middel	klein	middel	klein	middel	VpB	IB-winst	handel	
Overige bedrijfskosten											
53	Productiekosten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
54	Huisvestingskosten	0	0	0	0	1	1	1	1	1	0
55	Verkoopkosten	0	0	0	0	1	1	1	1	1	0
56	Vervoerskosten	0	0	0	0	1	0	1	1	1	0
57	Kantoorkosten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
58	Algemene kosten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
59	Managementvergoeding	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0
60	Overige kosten	0	0	0	0	1	1	1	1	1	0
61	Totaal overige bedrijfskosten	0	1	1	1	1	1	1	1	1	0
62	Som der bedrijfslasten	0	1	1	1	1	1	1	1	1	0
63	Bedrijfsresultaat	0	1	1	1	1	1	1	1	1	0
Financiële baten en lasten											
64	Financiële baten	0	1	1	1	1	1	1	1	1	0
65	Financiële lasten	0	1	1	1	1	1	1	1	1	0
66	Totaal financiële baten en lasten	0	1	1	1	1	1	1	1	1	0
67	Resultaat voor belastingen	0	1	1	1	1	1	1	1	0	0
Buitengewone baten en lasten											
68	Buitengewone baten	0	1	1	1	1	1	1	1	1	0
69	Buitengewone lasten	0	1	1	1	1	1	1	1	1	0
70	Totaal buitengewone baten en lasten	0	1	1	1	1	1	1	1	1	0

TABEL 6.7 AANWEZIGHEID VAN GEGEVENSELEMENTEN UIT DE BALANCED SCORECARD IN SBR-BERICHTEN: EXPLOITATIE (3)

Gegevens voor benchmarking		Kamer van Koophandel				Banken		Belastingdienst		CBS	Niet
		Publicatie		Inrichting		Fiscaal	Commerc				
		klein	middel	klein	middel	klein	middel	VpB	IB-winst	handel	
E	Balans - Activa										
71	Immateriële vaste activa	0	1	0	1	1	1	1	1	0	0
72	Totaal immateriële vaste activa	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0
Materiële vaste activa											
73	Grond, gebouwen, verbouwing	0	1	0	1	1	1	1	1	0	0
74	Machines en gereedschappen	0	1	0	1	1	1	1	1	0	0
75	Inventarissen	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0
76	Vervoersmiddelen	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0
77	Overige vaste activa	0	1	0	1	1	1	1	1	0	0
78	Totaal materiële vaste activa	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0
79	Financiële vaste activa	0	1	0	1	1	1	1	0	0	0
80	Totaal financiële vaste activa	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0
81	Totaal vaste activa	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0
82	Voorraden	0	0	0	1	1	1	1	1	0	0
83	Totaal voorraden	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0
84	Onderhanden werk	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0
85	Totaal onderhanden werk	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0
Vorderingen											
86	Debiteuren	0	1	0	1	1	1	1	1	0	0
87	Totaal vorderingen	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0
88	Effecten	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0
89	Totaal effecten	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0
90	Liquide middelen	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0
91	Totaal liquide middelen	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0
92	Totaal vlottende activa	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0
93	Totaal activa	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0

TABEL 6.8 AANWEZIGHEID VAN GEGEVENSELEMENTEN UIT DE BALANCED SCORECARD IN SBR-BERICHTEN: EXPLOITATIE (4)

Gegevens voor benchmarking		Kamer van Koophandel				Banken		Belastingdienst		CBS	Niet
		Publicatie		Inrichting		Fiscaal	Commerc				
		klein	middel	klein	middel	klein	middel	VpB	IB-winst	handel	
Balans - Passiva											
94	Eigen vermogen	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0
95	Totaal eigen vermogen	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0
96	Voorzieningen	0	1	0	1	1	1	1	1	0	0
97	Totaal voorzieningen	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0
98	Langlopende schulden	0	1	0	1	1	1	1	1	0	0
99	Totaal langlopende schulden	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0
Kortlopende schulden											
100	Crediteuren	0	0	0	1	1	1	1	1	0	0
101	Gefactureerde termijnen op onderhanden werk	0	1	0	1	1	1	0	0	0	0
102	Lening bank (rekening courant)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
103	Lening groepsmaatschappij	0	1	0	1	1	1	1	0	0	0
104	Overige schulden	0	1	0	1	1	1	1	1	0	0
105	Totaal kortlopende schulden	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0
106	Totaal passiva	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0
Overig											
107	Aflossing bancaire lening	0	1	0	1	0	1	0	0	0	0
76	Totaal aantal elementen per SBR-bericht:	20	51	39	57	67	67	62	60	26	4
	Totaal aantal elementen per SBR-bericht, in %:	26%	67%	51%	75%	88%	88%	82%	79%	34%	5%

TABEL 6.9 AANWEZIGHEID VAN GEGEVENSELEMENTEN UIT DE BALANCED SCORECARD IN SBR-BERICHTEN: PRODUCTIE (1)

		Kamer van Koophandel				Banken		Belastingdienst		CBS	Niet
		Publicatie		Inrichting		Fiscaal		Commerc			
Gegevens voor benchmarking		klein	middel	klein	middel	klein	middel	VpB	IB-winst	handel	
<i>Interne bedrijfsprocessen perspectief</i>											
F	Personeel										
108	Loonkosten per categorie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
109	Bruto salaris per maand	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
110	Maximum bruto salaris per maand	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
111	Onkostenvergoeding per maand per functie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
112	Aantal medewerkers per functie (fte)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
113	Aantal fte per categorie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
114	Aantal fte zonder een managementvergoeding	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
115	Aantal fte met een managementvergoeding	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
116	Aantal deeltijd medewerkers (fte)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
117	Gemiddeld aantal werknemers (fte)	1	1	1	1	1	1	0	0	1	0
<i>Aantal ziektedagen</i>											
118	Directe krachten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
119	Indirecte krachten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
120	Totaal aantal ziektedagen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
121	Hoogte ziekteverzuim per jaar (%)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
122	Aantal uren van ingeleend personeel	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
123	Productieve uren	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
124	Aantal vacatures per functie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
125	Gemiddelde leeftijd	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
126	Leeftijd per functie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
127	Gemiddeld aantal dienstjaren	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
128	Scholingsuitgaven	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0

TABEL 6.10 AANWEZIGHEID VAN GEGEVENSELEMENTEN UIT DE BALANCED SCORECARD IN SBR-BERICHTEN: PRODUCTIE (2)

		Kamer van Koophandel				Banken		Belastingdienst		CBS	Niet
		Publicatie		Inrichting		Fiscaal		Commerc			
		klein	middel	klein	middel	klein	middel	VpB	IB-winst	handel	
Gegevens voor benchmarking											
<i>Bedrijfsauto</i>											
129	Gemiddelde cataloguswaarde auto van de zaak	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
130	Aantal personeelsleden met bedrijfsauto	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
131	Privégebruik bedrijfsauto	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
132	Bijdrage privégebruik bedrijfsauto	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
<i>Vast bedrag bijdrage privégebruik bedrijfsauto</i>											
133	Per maand	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
134	Per kilometer	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
135	Personeelsleden met kilometervergoeding	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
136	Bruto vergoeding per km	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
137	Vormen variabele beloning	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
138	Hoogte van beloning	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
139	Bruto consignatievergoeding per week	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
140	Vergoeding per storingsmelding	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
141	Verwachte verandering aantal fte (vast)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
142	Verwachte mutatie aantal inleenuren	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
35	Totaal aantal elementen per SBR-bericht	1	1	1	1	1	1	0	0	2	33
	Totaal aantal elementen per SBR-bericht, in %:	3%	3%	3%	3%	3%	3%	0%	0%	6%	94%
142	Totaal per SBR-bericht, inclusief bedrijfsgegevens	31	63	51	69	79	79	65	63	33	57
130	Totaal per SBR-bericht, exclusief bedrijfsgegevens	21	53	41	59	69	69	62	60	29	55
	Totaal aantal elementen per SBR-bericht, in %:	16%	41%	32%	45%	53%	53%	48%	46%	22%	42%

TABEL 6.11 AANWEZIGHEID VAN GEGEVENSELEMENTEN UIT DE BALANCED SCORECARD IN SBR-BERICHTEN: INNOVATIE*

		Kamer van Koophandel				Banken		Belastingdienst		CBS	Niet
		Publicatie		Inrichting		Fiscaal	Commerc				
		klein	middel	klein	middel	klein	middel	VpB	IB-winst	handel	
Gegevens voor benchmarking											
Innovatie en leren perspectief											
G	Innovatie en leren										
Immateriële vaste activa											
1431	Kosten van oprichting en van uitgifte van aandelen	0	0	0	1	1	1	0	0	0	0
1432	Kosten van onderzoek en ontwikkeling	0	0	0	1	1	1	0	0	0	0
1433	Concessies, vergunningen en intellectuele eigendom	0	0	0	1	1	1	0	0	0	0
1434	Goodwill	0	1	0	1	1	1	0	0	0	0
1435	Vooruitbetaald op immateriële vaste activa	0	0	0	1	1	1	0	0	0	0
1436	Overige immateriële vaste activa	0	1	0	0	1	1	0	0	0	0
1437	Goodwill fiscaal	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0
1438	Overige immateriële vaste activa fiscaal	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0
144	Totaal immateriële vaste activa	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0
9	Totaal aantal elementen per SBR-bericht:	1	3	1	6	7	7	3	3	0	0
	Totaal aantal elementen per SBR-bericht, in %:	11%	33%	11%	67%	78%	78%	33%	33%	0%	0%

* Zoals besproken in hoofdstuk 2, is voor het perspectief innovatie uit de Balanced Scorecard gekeken naar de aanwezigheid van posten uit de balans zoals goodwill, patenten of immateriële vaste activa. Dit is een oplossing voor het probleem om benchmarks voor innovatie te bepalen zonder dat brancheorganisaties kunnen beschikken over specifiek daaraan gerelateerde operationele gegevens met als alternatief negen financiële gegevenselementen die beschikbaar zijn in SBR-berichten (figuur 2.13; Lev, 2001). Deze elementen zijn niet meegeteld voor het totaaloverzicht (tabel 6.10, laatste twee regels).

6.4.3 OPZET EN RESPONS

Door het lectoraat Online Ondernemen en het expertisecentrum Instant Reporting van de Hogeschool van Amsterdam is een tweetal online enquêtes ontwikkeld. Studenten van de opleiding bedrijfseconomie en accountancy van de HvA hebben tijdens scriptiestages bij de Nederlandse Organisatie Van Accountants Kantoren (Novak) de vragenlijst voor accountantskantoren getest.

De vragenlijst voor accountants is vervolgens uitgezet bij de leden van de Novak, relaties van GBNED, Pro Management Software en van de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (HAN). De uitnodiging hiertoe is gedaan via webberichten en e-mail nieuwsbrieven, waardoor het niet aan de HvA bekend is welk aantal accountants de gelegenheid had om hierop te reageren. In totaal hebben 96 accountants met circa

19.200 MKB-kanten deelgenomen aan de enquête (tabel 6.12). Deelname aan deze enquête was vrijwillig met een kans op het winnen van een prijs ter beschikking gesteld door de Novak. Daarnaast zijn alle bij de HvA bekende brancheorganisaties in Nederland schriftelijk benaderd om deel te nemen aan het onderzoek (tabel 6.13). In totaal hebben 24 van 200 brancheorganisaties met circa 37.400 leden deelgenomen aan het onderzoek, wat overeenkomt met een respons van 12 procent.

TABEL 6.12 RESPONS ONLINE ENQUÊTE BIJ ACCOUNTANTS- EN ADMINISTRATIEKANTOREN, 2013/2014

	Cohort	Gegevens in dit rapport gebruikt voor:
start	96 kantoren met totaal 19.209 klanten	Figuur 3.1
1 ^e	94 kantoren met totaal 18.659 klanten	Figuur 3.3
2 ^e	87 kantoren met totaal 17.799 klanten	Figuur 3.7
3 ^e	77 kantoren met totaal 15.704 klanten	Figuur 3.5
4 ^e	76 kantoren met totaal 15.831 klanten	Figuur 3.4
5 ^e	74 kantoren met totaal 15.331 klanten	Figuur 3.8
6 ^e	69 kantoren met totaal 13.234 klanten	Figuur 3.2
7 ^e	65 kantoren met totaal 12.293 klanten	Figuur 3.6
8 ^e	63 kantoren met totaal 11.908 klanten	Figuur 3.15, Figuur 3.16, Figuur 3.17 en Figuur 3.18
9 ^e	44 kantoren met totaal 10.775 klanten	Figuur 3.9
10 ^e	43 kantoren met totaal 10.415 klanten	Figuur 3.10
slot	16 kantoren met totaal 5.030 klanten	Figuur 3.11, Figuur 3.12, Figuur 3.13 en Figuur 3.14

TABEL 6.13 RESPONS ONLINE ENQUÊTE BIJ BRANCHEORGANISATIES, 2014

	Cohort	Gegevens in dit rapport gebruikt voor:
start	24 brancheorganisaties met totaal 37.388 leden	Figuur 4.1
1 ^e	21 brancheorganisaties met totaal 36.593 leden	Figuur 4.2 en 4.3
2 ^e	18 brancheorganisaties met totaal 36.078 leden	Figuur 4.4, 4.5
3 ^e	12 brancheorganisaties met totaal 34.147 leden	Figuur 4.6, 4.7, 4.8, 4.9, 4.11, 4.12, 4.13 en 4.14
slot	11 brancheorganisaties met totaal 33.247 leden	Figuur 4.10

6.4.4 ANALYSE

In deze paragraaf wordt kort stilgestaan bij de kenmerken van de respons en de representativiteit van de enquête. Bij geen van de twee enquêtes is sprake van een representatieve steekproef. Het is niet mogelijk om hiervoor te corrigeren, maar het is wel mogelijk om te wegen in termen van het aantal klanten of leden om uitdrukking te geven aan het relatieve gewicht van het antwoord van een respondent. De respons van accountants wordt gewogen aan de hand van het aantal MKB-kanten van het kantoor waar men werkt (tabel 6.12). Bij de vragenlijst voor brancheorganisaties wordt de respons gewogen aan de hand van het aantal MKB-leden (tabel 6.13). Op deze wijze drukken de percentages zoals

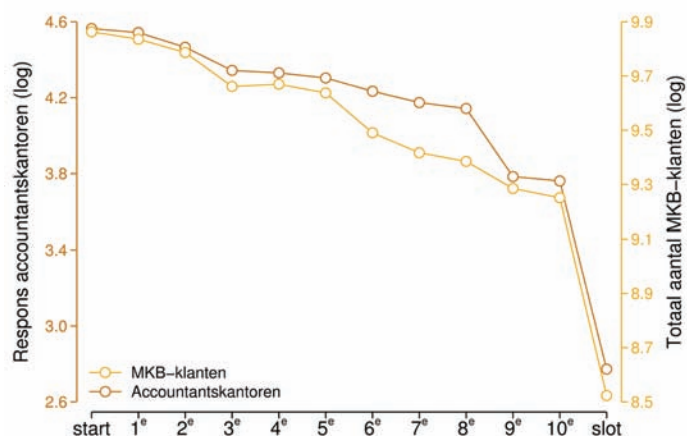
gerapporteerd in de verschillende figuren het relatieve gewicht uit van een antwoord. De antwoorden van accountantskantoren met meer MKB-kanten of brancheorganisaties met meer leden wegen zwaarder dan die van accountantskantoren met minder MKB-kanten of brancheorganisaties met minder leden.

Merk op dat sprake is van responsuitval tijdens de enquête, zowel bij de accountants als bij de brancheorganisaties (respectievelijk tabel 6.12 en tabel 6.13). De proportionele verhouding tussen zowel het aantal accountantskantoren en hun MKB-kanten, als tussen het aantal brancheorganisaties en hun leden blijft min of meer gelijk, ondanks de uitval tijdens de enquête (respectievelijk figuur 6.1 links en rechts). Daarmee is de respons representatief voor wat betreft de weging van het gewicht van het aantal MKB-kanten bij de accountantskantoren en het aantal leden bij de brancheorganisaties.

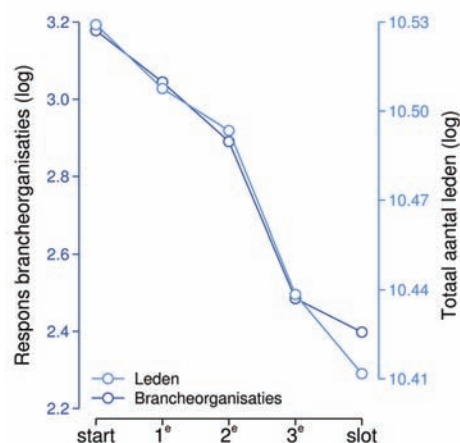
De terugval bij de respons valt goed te verklaren uit de aard van de gestelde vragen, zowel bij de enquête onder de accountantskantoren als bij de enquête onder brancheorganisaties. Naarmate de enquête vordert, zijn vragen gesteld over de mate waarin MKB-kanten benchmarken of leden daaraan behoefte hebben (bijvoorbeeld figuur 3.9). Kennis daarover lijkt van invloed op de mate waarin respondenten de enquête voortzetten of daarmee zijn gestopt. Ook lang niet alle accountantskantoren doen zelf aan benchmarking en dan is uitval begrijpelijk bij vragen die worden gesteld over dat onderwerp. Het zijn dan iets meer dan 16 procent van de accountantskantoren die aan het slot van de enquête de vragen beantwoorden over de eigen werkzaamheden voor benchmarking. Dezelfde omstandigheid doet zich voor bij de enquête onder brancheorganisaties (figuur 6.1). De helft van de respondenten heeft de vragen beantwoord over de eigen ervaring met benchmarking. Desalniettemin is gedurende de enquête de verhouding tussen het aantal brancheorganisaties en het totaal aantal leden vrijwel gelijk waardoor de weging van alle antwoorden zeker verantwoord is.

FIGUUR 6.1 RESPONSVERHOUDING TIJDENS DE ENQUÊTE

Accountantskantoren en hun MKB-kanten

Brancheorganisaties en hun leden

6.5 MEER INFORMATIE OVER SBR IN NEDERLAND

Deze bijlage bevat links naar relevante websites voor lezers die graag meer willen weten over SBR. De links kunnen via een QR-code leesapplicatie op een smartphone worden ingelezen. Alhoewel over zowel XBRL en SBR ook internationaal veel goede websites beschikbaar zijn, beperkt dit overzicht zich hoofdzakelijk tot Nederlandse websites. Zo worden onder andere de volledige internetadressen vermeld van de website van de uitvragende partijen, zoals de Belastingdienst, het CBS en de Kamer van Koophandel, en andere bij SBR betrokken organisaties in Nederland.

XBRL Nederland

XBRL Nederland is een initiatief dat financieel en inhoudelijk gedragen wordt door de deelnemende organisaties (bedrijfsleven, overheid, intermediaire organisaties, onderzoeks- en onderwijswereld). Voor meer informatie zie: <http://www2.xbrl.org/nl/>

SBR Programma

Het Standard Business Reporting Programma (SBR Programma) is een initiatief van de overheid en een onderdeel van Logius, de dienst digitale overheid. Partijen uit overheid en markt werken hier samen om het samenstellen en uitwisselen van financiële rapportages te vereenvoudigen. Voor meer informatie zie: <http://www.sbr-nl.nl/>

Logius

Logius is een onderdeel van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties dat als regieorganisatie samen met klanten, partners en leveranciers de e-overheid implementeert. Voor meer informatie zie: <http://www.logius.nl/>

InterFiling

InterFiling is een Nederlandstalige leeromgeving met een online cursus om bekend te raken met de principes en gebruiksmogelijkheden van XBRL. Voor meer informatie zie: <http://www.interfiling.com/>

XBRL voor Accountants

XBRL voor Accountants is een onafhankelijke adviesorganisatie die is gespecialiseerd in SBR/XBRL en de digitalisering, standaardisering en optimalisering van werkprocessen binnen accountants- en administratiekantoren. Voor meer informatie zie: <http://www.xbrlvooraccountants.nl/>

De XBRL site

Informatieve, door vrijwilligers beheerde website over XBRL, met onder andere een XBRLwiki (vrije encyclopedie). Voor meer informatie zie: <http://www.dexbrlsite.nl/>

SBR Banken portaal

Het rapportageportaal is het portaal van het Financiële Rapportages Coöperatief, de bankencoöperatie die de bankentaxonomie voor het SBR-kredietrapportageproces tussen ondernemingen en banken definieert en beheert. Voor meer informatie zie: <https://www.sbrbanken.nl/>

Belastingdienst

De Belastingdienst voert SBR gefaseerd in. In 2013 moeten de aangifte Vennootschapsbelasting en Inkomstenbelasting via SBR worden aangeleverd. Voor meer informatie zie: <http://www.belastingdienst.nl/wps/wcm/connect/bldcontentnl/campagnes/landingspaginas/intermediairs/sbr/sbr>

Centraal Bureau voor de Statistiek

Bij het CBS wordt de invoering van SBR gefaseerd ingevoerd. Op dit moment kunnen ondernemingen tot 50 medewerkers de opgaven voor de productie-, omzet- en investeringsstatistieken doen volgens de SBR-aanpak. Op termijn zal dit worden uitgebreid naar andere statistieken. Voor meer informatie zie: <http://www.cbsvooruwbedrijf.nl/index.aspx?ChapterID=270>

Kamer van Koophandel

Ondernemingen die een kleine rechtspersoon zijn, kunnen hun jaarrekening online bij de Kamer van Koophandel deponeren mits hun financiële software (of die van hun accountant of administratie kantoor) voor SBR geschikt is. Voor meer informatie zie: <http://www.kvk.nl/over-de-kvk/uw-inschrijving-bij-de-kamer-van-koophandel/deponeren-jaarrekening/hoe-kunt-u-uw-jaarrekening-deponeren/>

Kennisplatform Administratieve software

Het Kennisplatform Administratieve software is een initiatief van ECP en het Onderzoeksbureau GBNEED. Doelstelling is het bij elkaar brengen van kennis over innovatie door softwareleveranciers. Voor meer informatie zie: <http://www.softwarepakket.nl/swpakketten/kennisplatform/kennisplatform.php>

International Financial Reporting Standards Foundation

De International Financial Reporting Standards Foundation bevordert de totstandkoming van internationale standaarden voor financiële en bedrijfsrapportages, met name door middel van XBRL. Voor meer informatie zie: <http://www.ifrs.org/>

Global Reporting Initiative

Het Global Reporting Initiative bevordert duurzaamheidsrapportages met het Sustainability Reporting Framework om zo meer transparantie van organisaties te bewerkstelligen. <https://www.globalreporting.org/>

Instant Reporting

Instant Reporting is het expertisecentrum voor Standard Business Reporting van de Hogeschool van Amsterdam. Het centrum organiseert onder andere elk half jaar een congres over de nieuwste ontwikkelingen op het gebied van SBR. Voor meer informatie zie: <http://www.instantreporting.nl/>

Arvum Accountants

Arvum Accountants is de digitale leeromgeving voor Standard Business Reporting van de Hogeschool van Amsterdam: het virtuele accountantskantoor van de toekomst. Voor meer informatie zie: <http://www.arvum-accountants.nl/>

Centre for Applied Research on Economics & Management (CAREM)

CAREM is het centrum voor praktijkgericht economisch onderzoek van het domein Economie en Management van de Hogeschool van Amsterdam. Het lectoraat Online Ondernemen dat verantwoordelijk is voor dit onderzoeksproject maakt hier onderdeel van uit. Voor meer informatie zie: <http://www.carem.hva.nl/>

LITERATUUR

Ahaus, K. en F. Diepman (2010). *Balanced Scorecard & model Nederlandse kwaliteit*. Kluwer.

Blij, I.H.C. (2001). Het gebruik van jaarrekeningen door analisten. Een inventarisatie. *Maandblad voor accountancy en bedrijfseconomie*, 75, 10, 421-430.

Blommaert, A.A.M. en S. van den Broek (2014). Bedrijfswaardering op basis van customer life-time value. *Finance & Control*, 4, 10-18.

Bottemanne, G. (2012a). Digitaal dossierbeheer en werkprogramma's voor intermediairs (accountants-, administratie-, en belastingadvieskantoren). Onderzoeksbureau GBNED, Coevorden.

Bottemanne, G. (2012b). Overgang van BAPI naar Digipoort SBR/XBRL. Belastingaangiften in XBRL-formaat via Digipoort naar de Belastingdienst, beveiligd met een PKloverheid services certificaat. Onderzoeksbureau GBNED, Coevorden.

Courtis, J.K. (1978). Modelling a financial ratios categoric framework, *Journal of business finance & accounting*, 5, 4, 371-386.

Crijns, C.F. (2012). eXtensible Business Reporting Language (XBRL). Another burden, or a means for gaining competitive advantages? *Handboek Management Accounting*, D1530-1, 61, 11-47.

EC (2013). SBA Factsheet-2013 Nederland. http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/facts-figures-analysis/performance-review/files/countries-sheets/2013/netherlands_nl.pdf.

EL&I (2010). *Eindverslag van de Taskforce Kredietverlening. Bijlage*, Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, s.l.

EL&I (2011). *Programma Regeldruk Bedrijven 2011 – 2015*, Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, s.l.

Enachi, M. en A. Rotilă (2011). Basics of XBRL instance for financial reporting. In: *Broad research in accounting, negotiation, and distribution*, 4, 1, 10-19.

Everdingen, W.H. (2012). *XBRL Agrotaxonomie*. Project KB-12-005.02-006, Universiteit Wageningen. < <http://www.wageningenur.nl/nl/project/Implementatie-XBRL.htm> >, opgezocht door HvA op 10-1-2014.

Hoque, Z. (2014). 20 years of studies on the Balanced Scorecard. Trends, accomplishments, gaps and opportunities for future research. *The British accounting review*, 46, 1, 33-59.

Izeboud, C. en R. Petri (2004). Ratioanalyse. *Handboek accountancy*, E-1600, 1-26, Kluwer, Deventer.

Jansen, J.V.A. (2005). *Sturen met de balanced scorecard. Een dashboard voor de ANWB*. Wolters-Noordhoff bv, Groningen/Houten.

Janssen, M., A.F. van Veenstra, M. Groenleer, H. van der Voort, H. de Bruijn en C. Bastiaansen (2010). *Uit het Zicht: Beleidsmaatregelen voor het versnellen van het gebruik van ICT-toepassingen voor administratieve lastenverlichting*. TU Delft en HiP Consulting, Delft.

Johnson, H.Th. en R.S. Kaplan (1987). *Relevance lost: The rise and fall of management accounting*. Harvard Business Review Press, Boston.

Kaplan, R.S. en D.P. Norton (1992). The Balanced Scorecard – Measures that Drive Performance. *Harvard Business Review*, january-february, 70-79.

Kaplan, R.S. en D.P. Norton (1996). *The Balanced Scorecard: Translating strategy into action*, Harvard Business Review Press, Boston.

Kerklaan, L.A.F.M. en D. Dresens (2008). De Balanced Scorecard als strategisch management concept. *Handboek accountancy*, Kluwer, Deventer.

Lev, B. (2001). *Intangibles: Management, measurement, and reporting*. Brookings Institution Press, Washington.

Maiga, A.S. en F.A. Jacobs (2006). Assessing the impact of benchmarking antecedents on quality improvement and its financial consequences. *Journal of Management Accounting Research*, 18, 97-123.

Mann, R.S., A. Abbas, H. Kohl, R. Orth en M. Görmer (2010). *Global survey on business improvement and benchmarking*. Global Benchmarking Network, s.l.

Melse, E. (2005). Het verklarend en voorspellend vermogen van momentum accounting. *Kwartaalschrift Economie. Tijdschrift voor algemeen- en bedrijfseconomische vraagstukken*. 2, 4, 343-37.

Melse, E. (2010). *Momentum accounting for trends: Relevance, explanatory and predictive power of the framework of triple-entry bookkeeping and momentum accounting of Yuji Ijiri*. VDM Verlag Dr. Müller.

Melse, E. en E. Rietstap (2012). *Bedrijfseconomisch communiceren*. Noordhoff Uitgevers B.V., Groningen.

Melse, E. en J.W.J. Weltevreden (2013). *SBR in Bedrijf. Een onderzoek naar de mogelijkheden van Standard Business Reporting voor MKB-bedrijven in Nederland*. Economie en Management / HES, Amsterdam: Centre for Applied Research on Economics & Management (CAREM).

Mulders, M. (2010). *101 Managementmodellen*. Noordhoff Uitgevers B.V., Groningen.

NBA (2013). *Trends in accountancy 2013-2014*. Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants, Amsterdam.

O'Riain, S., E. Curry en A. Harth (2012). XBRL and open data for global financial ecosystems: A linked data approach. *International journal of accounting information systems*, 13, 141–162.

Pasmooij, J. (2013). Digitaal rapporteren met XBRL/SBR. In: A.D. Bac en J.C.A. Gortemaker. *Handboek accountancy*, Suppl. 38, E 1005, 1-52, Kluwer, Deventer.

Schippers, M. en V. Verhoeven (2012). *XBRL vanuit technisch perspectief*. Glomidco, Utrecht.

Vaassen, E. (2013). Waardecreatie via financiële functie en accountant. *Finance & Control*, 8, 32-37.

Van Aken, A.J. (2013). *SBR in Bedrijf. Standaard bedrijfsrapportages in theorie én praktijk*. Convoy Uitgevers, Dordrecht.

Van Assen, M., G. van den Berg en P. Pietersma (2008). Key management models: The 60+ models every manager needs to know. Financial Times/Prentice Hall, Harlow, 2nd edition.

Van Hilvoorde, M. (2008). De beheersing van de XBRL-rapportageketen. Het perspectief van de rapporterende organisatie. *Maandblad voor accountancy en bedrijfseconomie*, 82, 6, 280-289.

Van Wijk, R., N. Bharosa, M.F.W.H.A. Janssen en N. de Winne (2014). *De keten uitgedaagd. Besturen en verantwoorden in een wereld vol ICT*. IO Press BV, Amsterdam. Isbn: 978-9051995343.

Verkruisje, H. (2010). *Bestuurlijke Informatie-verzorging: Na het singularity point een nieuwe glanzende toekomst?* Oratie Universiteit van Tilburg. < <https://www.nba.nl/Documents/Vaktechnisch-thema/Assurance/Oratie%20Verkruisje%20%202010.pdf> >, opgezocht door HvA op 25-5-2014.

Walsh, C. (2008). *Key management ratios. The 100+ ratios every manager needs to know*. Financial Times/Prentice Hall, Harlow, 4th edition.

OVER DE AUTEURS

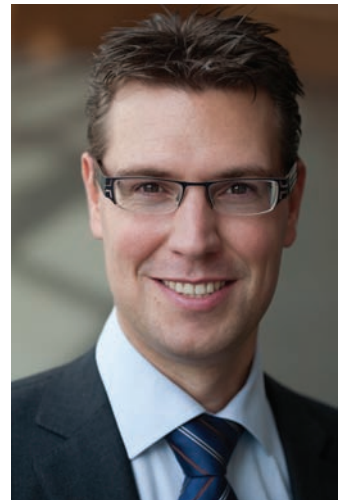
Eric Melse

Dr. Eric Melse MBA is sinds 2012 werkzaam als senior researcher en projectleider voor het SIA/RAAK onderzoeksprogramma 'SBR in bedrijf' bij het Centre for Applied Research on Economics & Management (CAREM) en het expertisecentrum Instant Reporting van de Hogeschool van Amsterdam (HvA). Tevens is hij docent bij de HvA aan de opleiding Accountancy. Melse werkte eerder als management consultant en directeur ICT. Zijn wetenschappelijke aandachtsgebied omvat momentum accounting, business intelligence, visual analytics, tijdreeksanalyse, dynamische modellen en simulatie, alsmede multivariate gegevensanalyse. Naast auteur van diverse wetenschappelijke publicaties, is hij mede-auteur van een hbo-leerboek over bedrijfseconomische communicatie.

Jesse Weltevreden

Dr. Jesse Weltevreden is sinds 2010 lector Online Ondernemen aan de Hogeschool van Amsterdam. Hij is tevens voorzitter van het Centre for Applied Research on Economics & Management (CAREM) dat onderdeel uitmaakt van het domein Economie en Management/HES van de Hogeschool van Amsterdam. Weltevreden heeft een groot aantal nationale en internationale publicaties op zijn naam staan over de gevolgen van e-commerce voor consumentengedrag, de detailhandel en winkellocaties. Hij is eindverantwoordelijke voor de onderzoeksactiviteiten van het SIA/RAAK onderzoeksprogramma 'SBR in bedrijf' van CAREM en het expertisecentrum Instant Reporting.

DANKWOORD

Dit rapport beschrijft de mogelijkheden van branchespecifieke benchmarking via SBR-berichten, maar het is ook – zo hopen wij – een aanzet tot een breed gedragen gebruik van SBR. SBR heeft ondernemers meer te bieden dan een vlotte en foutloze gegevensuitwisseling met uitvragende partijen. Juist wanneer dankzij SBR nieuwe informatie voor de ondernemer beschikbaar komt, wordt de toegevoegde waarde ervan zichtbaar. De Hogeschool van Amsterdam wil hieraan haar bijdrage leveren in samenwerking met ondernemers en hun brancheorganisaties, door middel van onderzoek en ook door onze studenten in het onderwijsprogramma voor te bereiden op het werken met SBR.

Bij deze willen wij een aantal organisaties en personen bedanken die een belangrijke bijdrage hebben geleverd aan het onderzoek en de totstandkoming van dit rapport. In de eerste plaats willen we de vertegenwoordigers van de brancheorganisaties bedanken die het mogelijk hebben gemaakt om inzicht te krijgen in de behoefte aan branchespecifieke benchmarking: Rutger de Wit (BOVAG), Arjen van den Dool (Koninklijke Horeca Nederland), Lambert Zegers (Bedrijfschap Horeca en Catering), Henk Griffioen (KVGO), Laurens de Vrijer (UNETO-VNI), Peter van Peer en Ger Zwartendijk (Management Centrum). Voorts willen we alle accountants en vertegenwoordigers van brancheorganisaties hartelijk bedanken die de tijd hebben genomen om deel te nemen aan de online enquêtes. Jullie antwoorden leverden waardevolle inzichten op over de mogelijkheden van benchmarking via SBR en het draagvlak daarvoor bij jullie organisaties, klanten of leden.

Ook willen we de volgende studenten van de Hogeschool van Amsterdam bedanken voor hun onmisbare bijdrage aan dit onderzoeksrapport: Esma Gökyay en Michael van Peperstraten (studenten Bedrijfseconomie) en Kimberley Hardjodikromo (student Accountancy). Met groot enthousiasme hebben jullie de mogelijkheden bestudeerd van SBR voor benchmarking. De samenwerking was plezierig en een bron van inspiratie zowel voor ons als voor de stagebegeleiders: Paul Hulst bij Deloitte, Guus Ham bij de Novak, Kees Schaap en Bernard Samson bij Pro Management Software. Wij bedanken jullie allemaal voor jullie inzet en bijdrage.

Voorts willen we de volgende personen bedanken voor de reacties op de onderzoeksresultaten: Rutger de Wit (BOVAG), Guus Ham (Novak), Laurens de Vrijer (UNETO-VNI), Dirk ter Harmsel (NBA), Kees Schaap, Edwin Huijskens (Pro Management). Wij bedanken Hans Verkruijsse (XBRL-Nederland, Universiteit van Tilburg) voor het voorwoord van dit rapport en Frans Hietbrink (Belastingdienst) voor de gegevens over ontvangen SBR-berichten.

De Hogeschool van Amsterdam heeft het onderzoek onafhankelijk uitgevoerd en werd gefinancierd met een SIA/RAAK-subsidie voor meerjarig onderzoek naar de implicaties van SBR voor het MKB. Wij bedanken langs deze weg de Stichting Innovatie Alliantie voor het in ons gestelde vertrouwen. De supervisie over dit project is in handen van een stuurgroep met vertegenwoordigers uit bij SBR betrokken organisaties die wij bedanken voor hun belangeloze, maar belangrijke bijdrage aan de invulling van dit

project: Hans Verkruijsse (XBRL-Nederland, Universiteit van Tilburg), Gerard van IJendoorn (NBA), Johan Meijn (De Westzijde Groep) en Frank Jonker (CreAim).

Tot slot bedanken wij onze collega's Lucy Kerstens en Laura Lemke van CAREM en Nové Koning van het expertisecentrum Instant Reporting, voor hun steun en bijdragen, alsook onze academische collega's die zich onvermoeibaar hebben ingezet bij de uitvoering van het onderzoeksproject SBR in Bedrijf: Antoon van Aken, Bart de Boer en Maarten Noom (Hogeschool van Amsterdam), Joris Hulstijn (Technische Universiteit Delft) en George Dinmohamed (Hogeschool Arnhem en Nijmegen).

<i>Eric Melse</i>	<i>Senior researcher</i>
<i>Jesse Weltevreden</i>	<i>Lector Online Ondernemen</i>

Sinds 1 januari 2013 kunnen bedrijven – of hun financiële intermediair – voor het indienen van belastingaangiften, jaarrekeningen en financiële rapportages gebruik maken van een nieuwe elektronische standaard: Standard Business Reporting (SBR). Voortaan kunnen bedrijven rechtstreeks via hun administratiesoftware gegevens uitwisselen met overheidsinstanties, banken en intermediairs. De Rijksoverheid beoogt met SBR de administratieve lastendruk voor het Nederlandse bedrijfsleven te verlichten.

Naast lagere kosten voor de verplichte gegevensuitwisseling met SBR biedt deze innovatie ook mogelijkheden voor branchespecifieke benchmarking via SBR-berichten. De vraag is in welke mate de gegevens uit SBR-berichten voldoen aan de behoefte aan benchmarking bij brancheorganisaties. Het expertisecentrum Instant Reporting en het lectoraat Online Ondernemen van de Hogeschool van Amsterdam hebben dit onderzocht in samenwerking met brancheorganisaties. De Hogeschool van Amsterdam wil hiermee nadrukkelijk de discussie bevorderen tussen brancheorganisaties, banken, intermediairs en softwareleveranciers over de mogelijkheden voor branchespecifieke benchmarking via SBR-berichten.

Deze publicatie is uitgegeven door het Centre for Applied Research on Economics & Management (CAREM) en het expertisecentrum Instant Reporting van het domein Economie en Management van de Hogeschool van Amsterdam. CAREM is een centrum voor praktijkgericht economisch onderzoek gericht op kennisontwikkeling. Het expertisecentrum Instant Reporting bundelt de aanwezige kennis op het gebied van SBR en stelt studenten in staat na hun afstuderen de arbeidsmarkt te betreden met de vereiste actuele kennis over SBR.

© 2014, Centre for Applied Research on
Economics and Management (CAREM)

Hogeschool van Amsterdam

Hogeschool van Amsterdam

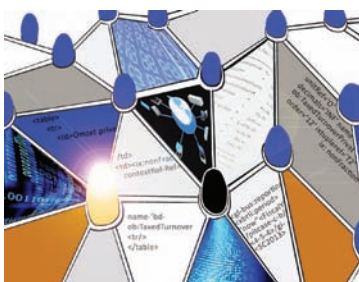
Economie en Management / HES

Gebouw KroonState

H.J.E. Wenckebachweg 144-148

1114 AD Amsterdam – Duivendrecht

www.carem.hva.nl

AFBEELDING OMSLAG

Bert Zuiderveen

bertzuiderveen.nl